

Agenda voor de vergadering van de Afdeling Midden-Delfland en Waterweg van het Hoogheemraadschap van Delfland op 30 oktober 2008 om 09.30 uur in Gemeenlandshuis Maassluis.

A G E N D A

1.	Opening	09.30 uur
2.a.	Reconstructie Midden-Delfland (s.v.z.)	09.35 uur
	b. Waterlopen in de Zouteveense polder (zie actiepoint 638 – actiepuntenlijst)	
3.	Ontwerp-Waterbeheerplan 2010-2015	09.50 uur
4.	Notulen vergadering d.d. 28 augustus 2008	10.15 uur
5.	Actiepuntenlijst	10.20 uur
6.	Mededelingen en ingekomen stukken	10.25 uur
	a. Bestuursovereenkomst Rijksweg A4 Delft – Schiedam	
	b. Kadverbeteringsprojecten (o.a. Commandeurskade)	
	c. Waterplannen	
7.	Begroting 2009	10.30 uur
8.	Groenblauwe diensten (presentatie)	11.00 uur
9.	Vaststellen wateropgave en voorkeursmaatregelen Schiedam	11.25 uur
10.	Bestuurlijke ambitieverklaring "Hof van Delfland"	11.50 uur
11.	Rondvraag	11.55 uur
12.	Sluiting	12.00 uur
	Laatste vergadering afdelingsbestuur.	

Op 3 november 2008 wordt in Het Trefpunt te Maasland nog een informatiebijeenkomst voor de ingezetenen van de afdeling Midden-Delfland en Waterweg gehouden. Onderwerpen: Waterbeheerplan 2010-2015, de tarieven 2009 en een verkiezingsmarkt.

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d.
Midden Delfland en Waterweg: d.d. 30 oktober 2008

Ons kenmerk : 718901 2.a
Bijlage(n) : 0

Datum : 7 oktober 2008
Beslissing : [beslissing]

Onderwerp: Reconstructie Midden-Delfland (s.v.z.)

De Reconstructie Midden Delfland is bijna afgerond. Hieronder kunt u kort de huidige stand van zaken rondom een aantal onderdelen van de Reconstructie vinden:

Plan van Toedeling:

Dit plan is in juni 2006 afgerond met de overgang van de eigendommen op 23 juni 2006 naar de uiteindelijke eigenaren. Voor de meeste agrariërs was dit daarvoor al realiteit omdat ze het tijdelijk gebruik al hadden. Delfland kreeg echter pas op dat moment (2006) de nieuwe eigendommen ter beschikking. Vanaf augustus 2006 is het dagelijks onderhoud ook in het veld zichtbaar geworden en over het algemeen is de overgang vrij soepel verlopen. Er zijn wat klachten geweest over de exacte begrenzing en achterstallig onderhoud, maar deze zijn inmiddels ook opgelost. In de akte van toedeling zaten echter nogal wat fouten, die nog steeds niet allemaal gecorrigeerd zijn.

Lijst der Geldelijke Regelingen (LGR)

Deze lijst heeft in december 2006/januari 2007 ter inzage gelegen. Hiermee worden alle eigendomsovergangen en algemene kosten, voor zover voor rekening van de belanghebbenden, verrekend. Op de lijst zijn ongeveer 400 bezwaren binnengekomen bij de Reconstructiecommissie (toedeling betrof 600 bezwaren), die op dit moment door de bezwarencommissie en de rechtbank afgehandeld worden.

Delfland heeft zelf op drie punten bezwaar gemaakt:

1. De toegezegde precario was niet verwerkt,
Bij de toedeling bleek dat op de kaden die bij Delfland in eigendom kwamen nogal wat objecten stonden (variërend van geitenhokken, bruggen, wegen tot steigers). Er vanuit gaande dat deze gewoon in gebruik blijven bij de voormalige eigenaren en dat ze met vergunning zijn aangelegd, wordt de vorige eigenaar hierover precarioplichtig. In de behandeling van de bezwaren van het plan van toedeling is door Delfland toegezegd dat deze precario afgekocht zou worden bij de LGR. Dit was dus niet gedaan, waardoor de kans bestond dat Delfland al deze mensen individueel zou moeten afkopen. Dit is de reden van dit onderdeel van het Delflandse bezwaar geweest: toezeggingen moet je als Reconstructie nakomen en Delfland zat niet te wachten op allerhande individuele zaken. De precario is inmiddels verwerkt: Delfland heeft de bekende gevallen aangegeven en verder zijn bezwaren hierover toegekend, indien rechtmatig.
2. De toedeling was niet goed administratief verwerkt door het Kadaster, zodat de financiën ook niet goed verwerkt konden worden;
De toedeling is enigszins verbeterd, maar nog steeds niet helemaal.
3. Eén perceel met achterstallig onderhoud.
Over het perceel met achterstallig onderhoud is overleg geweest met de vorige eigenaar, hierbij is een bedrag aan Delfland toegezegd ter vergoeding van de extra gemaakte kosten.

De LGR zoals deze ter inzage heeft gelegen bedroeg voor Delfland in totaal: 1.097.847 euro. De omvang van dit bedrag is in november 2006 ook ter kennisname aan de VV gebracht.

De twee grootste bezwaren tegen Delfland in het kader van de LGR zijn de volgende:

- de drie agrariërs in de Woudse Polder wiens grond op de locatie van de huidige berging is uitgeruild tegen huiskavels en andere percelen buiten de berging, claimden op deze gronden een niet-agrarische meerwaarde. In de behandeling van dit bezwaar hebben Delfland en de Reconstructiecommissie kunnen aantonen dat Delfland op eigen risico de gronden heeft verworven, nog zonder zekerheden over de realisatie van de berging op deze locatie. De rechtbank heeft daarop geoordeeld dat er geen sprake is van een meerwaarde op deze gronden.
- Bij de Boonervliet, vlakbij de Korte Buurt in Maasland ligt een loswal. Een loswal is een plek langs het water waar met groot materiaal tot op de waterkant gereden kan worden en waar boten geladen en gelost kunnen worden. Deze loswal was in de LGR als agrarisch perceel met waarde nul getaxeerd. De voormalige eigenaar (een aannemer) van deze loswal claimde ten eerste een veel hogere waarde voor dit perceel en ten tweede schade omdat hij met de loswal een betere positie had dan zijn concurrenten. Met het verlies van de loswal raakte hij ook een bedrijfsmiddel kwijt. De rechter heeft de hogere waarde tot op zekere hoogte geaccepteerd en vastgesteld op 43.500 euro. De schade is niet toegekend, omdat deze aannemer het perceel pas in 2004 had verworven en had kunnen weten dat deze aan Delfland was toegedeeld bij het Plan van Toedeling in 2002.

De laatste behandeling van bezwaren van inwoners heeft, als het goed is, op 17 oktober 2008 bij de Rechtbank plaatsgevonden. De Reconstructiecommissie had echter ook nog een bezwaar ingediend dat nu als laatste wordt behandeld. Naar verwachting zal de definitieve LGR in het voorjaar van 2009 worden vastgesteld.

Voor Delfland staat de LGR nu op ca 1.051.000 euro. Mogelijk verandert dit bedrag nog naar aanleiding van de laatste bezwaren.

Voor de afrekening van de LGR zal er in het voorjaar van 2009 een VV-notitie worden opgesteld, waarna de financiële afrekening in 2010 zal plaatsvinden.

Inrichting Zuidrand (recreatiegebied ten noorden van Vlaardingen/Schiedam)

De inrichting van het gebied Zuidrand is zo goed als gereed. Voor Delfland zitten hier niet zo heel veel grote werken in, waardoor de bemoeienis met de uitvoering ook beperkt is.

Uitvoering overige werken

Als onderdeel van de verbetering van de waterhuishouding in het gebied zullen op diverse plaatsen nog een aantal stuwen geplaatst of verbeterd moeten worden. Naar verwachting zal dit nog voor eind 2008 plaatsvinden.

Een aantal werkzaamheden in de Commandeurspolder (peilverlaging in het agrarische gebied) zijn afhankelijk van grondverwerving buiten het Reconstructiegebied, deze grondverwerving verloopt zeer moeizaam, waardoor de uitvoering van de werken steeds uitgesteld moet worden.

Met betrekking tot het Kraaiennest zijn afspraken gemaakt met de gemeente Midden-Delfland en het Recreatieschap over het verplaatsen van het strandje naar de zogenoemde surfplas, waardoor de huidige zwemplas permanent voor waterberging beschikbaar komt. Hiermee wordt een berging van ca 70.000 m3 gerealiseerd. De werkzaamheden behelzen overigens ook het aanleggen van een stuw vanuit de Kralingerpolder, het permanent maken van de bemaling op deze plas en aanpassing van de oevers. De werkzaamheden zullen in de komende jaren worden uitgevoerd. De peilscheiding in de Dorppolder (gras-glas) kan worden doorgevoerd als ook de bemaling in deze polder is aangepast, hier loopt echter nog een studie naar.

Bewonersavond op 30 oktober

Op 30 oktober zal door Delfland (in samenwerking met DLG) een avond voor de inwoners van het Reconstructiegebied worden gehouden waarin Delfland uitlegt wat er op het gebied van

waterbeheersing is gebeurd en welke werkzaamheden nog voorzien zijn. De avond wordt gehouden in het Trefpunt in Maasland.

Reconstructiecommissie

Met de beëindiging van de Reconstructie zal ook de Reconstructie-commissie opgeheven worden. Dit zal naar verwachting in de loop van 2009 plaatsvinden. De commissie zal een vervolg krijgen in de Hof van Delflandraad die in het kader van het Urgentie Programma Randstad (UPR)-project 'Mooi en Vitaal Delfland' wordt opgericht. Delfland is een van de betrokken partijen in dat project en zal in die raad zitting nemen (zie ook agendapunt Hof van Delfland).

Te plaatsen stuwen in de Holierhoekse en Zouteveensepolder

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d. 30 oktober 2008
Haagland: d.d. 27 oktober 2008
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: **d.d. 30 oktober 2008**

Ons kenmerk : 719750 3

Bijlage(n) : 2

Datum : 15 oktober 2008

Beslissing : Adviseren

Onderwerp: Ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015

Delfland dient wettelijk iedere 6 jaar een waterbeheerplan vast te stellen. Het huidige waterbeheerplan loopt tot eind 2009. Voor de periode 2010-2015 dient een nieuw, vierde waterbeheerplan te worden vastgesteld. Uitgangspunt is dat Delfland in het waterbeheerplan 2010-2015 haar ambities beschrijft, deze uitwerkt in een uitvoeringsprogramma en de financiële consequenties hiervan inzichtelijk maakt. Ten behoeve van het Waterbeheerplan 2010-2015 moeten keuzes worden gemaakt. Ter ondersteuning van het maken van die keuzes heeft uw vergadering op 3 juli 2008 de Strategienota 'Keuzes maken, kansen benutten' vastgesteld. Deze Strategienota heeft de basis gelegd van de gemaakte keuzes in, en de verdere uitwerking van het waterbeheerplan 2010-2015.

In de Verenigde Vergadering van 20 november 2008 staat het ontwerp-waterbeheerplan geagendeerd met als gevraagd besluit het ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015 vast te stellen ten behoeve van de inspraakprocedure. Het ontwerp-waterbeheerplan ontvangt u op korte termijn met de reguliere zending voor de VV van 20 november 2008 en in ieder geval nog vóór uw afdelingsvergadering.

Het ontwerp-waterbeheerplan staat geagendeerd voor uw afdelingsvergadering. Ten behoeve van deze vergadering ontvangt u hiertoe alvast de inhoudsopgave en hoofdstuk 10 van het plan. In hoofdstuk 10 is het beheergebied van Delfland onderverdeeld in 5 deelgebieden; Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg. Per deelgebied wordt nader ingegaan op de karakteristiek en de ruimtelijke dynamiek, wordt de wateropgave beschreven en wordt ingegaan op synergiemogelijkheden en instrumenten. In de afdelingsvergadering zal u worden gevraagd zonedig een advies te geven aan de commissies over de regionale aspecten van het ontwerp-waterbeheerplan. Voor uw afdelingsvergadering zijn met name de paragrafen 10.3 en 10.5 van belang.

Bijlagen:

1. Inhoudsopgave ontwerp-waterbeheerplan Keuzes maken, kansen benutten.
2. Hoofdstuk 10 van het ontwerp-waterbeheerplan.

INHOUD

SAMENVATTING	1
INHOUD	7
INLEIDING	9
1.1 Waarom een nieuw Waterbeheerplan	9
1.2 Relatie met het vorige Waterbeheerplan	9
1.3 Voor wie is dit plan bedoeld	9
1.4 Relatie met andere plannen	10
1.5 Procedure en status	10
1.6 Leeswijzer	11
2 WAAR STAAT DELFLAND VOOR	12
2.1 Taakstelling	12
2.2 Missie	12
2.3 Beheergebied	12
2.4 Watersysteem	13
3 WAT KOMT ER OP DELFLAND AF	16
3.1 Het klimaat verandert	16
3.2 Zoetwatervoorziening	17
3.3 Het beheergebied verandert	18
3.4 Ontwikkelingen in wet- en regelgeving	19
3.5 Wat betekenen de ontwikkelingen voor Delfland	21
4 AMBITIES EN AANPAK OP HOOFDLIJNEN	22
4.1 Ambities	22
4.2 Aanpak	23
4.3 Uitwerking in concrete resultaten en maatregelen	27
5 SCHOON WATER	28
5.1 Taakstelling	29
5.2 Ontwikkelingen en trends	29
5.3 Waterkwaliteitsdoelen	32
5.4 Actuele situatie	35
5.5 Ambitie en strategie	37
5.6 Resultaat	42
6 VOLDOENDE WATER	45
6.1 Taakstelling	46
6.2 Ontwikkelingen en trends	46
6.3 Doelstellingen	47
6.4 Actuele situatie	48
6.5 Voldoende water: ambitie en strategie	51
6.6 Resultaat	58
7 STEVIGE DIJKEN	62
7.1 Taakstelling	63
7.2 Ontwikkelingen en trends	63
7.3 Doelstellingen	65
7.4 Actuele situatie	66
7.5 Ambitie en strategie	69
7.6 Resultaat	72
8 GEZUIVERD AFVALWATER	74
8.1 Taakstelling	75
8.2 Ontwikkelingen en trends	75
8.3 Doelstellingen	78
8.4 Actuele situatie	78
8.5 Ambitie en strategie	81
8.6 Resultaat	85
9 OVERIGE TAKEN	87
9.1 Grondwaterbeheer	87
9.2 Nautisch beheer	90
9.3 Muskusrattenbestrijding	91
9.4 Crisisbeheersing	92

9.5	Recreatief medegebruik.....	94
9.6	Cultuurhistorie	94
10	GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN	96
10.1	Haagland	96
10.2	Westland.....	100
10.3	Midden-Delfland	104
10.4	Oostland	108
10.5	Waterweg.....	111
11	DE INZET VAN INSTRUMENTEN.....	117
11.1	Gebiedsgericht werken	117
11.2	Communicatie.....	121
11.3	Realisatie van projecten	122
11.4	Regulering en toezicht.....	123
11.5	Kennisontwikkeling en innovatie	126
12	MONITOREN, RAPPORTEREN EN ACTUALISEREN.....	128
12.1	Monitoren van concreet geformuleerde doelen	128
12.2	Rapporteren en actualiseren	128
13	FINANCIËN	129
13.1	Introductie	129
13.2	Ontwikkeling: een nieuw belastingstelsel	129
13.3	Exploitatiekosten.....	129
13.4	Investeringen	130
13.5	Lastenontwikkeling	130
14	ORGANISATIE	133
14.1	Ontwikkeling van Delfland	133
14.2	Waar gaat Delfland naartoe	133

GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN

Gebiedsgericht kijken betekent: kijken naar een streek met al zijn eigenschappen, eventuele knelpunten en kansen. Vervolgens zaken integraal aanpakken, samen met gemeenten en andere partners. In de Randstad is het fysiek, maatschappelijk en bestuurlijk 'druk'. Vooruitzien en samenwerken is belangrijk om ruimte te vinden voor water. Er zijn veel partijen om mee samen te werken: buurwaterschappen, provincie en gemeenten, bedrijven, LTO, terreinbeheerders, onderzoeksinstellingen, maatschappelijke organisaties en particuliere grondeigenaren.

In dit hoofdstuk wordt vanuit het ruimtegebruik en de ruimtelijke ontwikkelingen naar de wateropgaven gekeken in de verschillende gebiedsdelen van Delfland. Daarna worden de plaatjes van de sectorale hoofdstukken op elkaar gelegd. Zo ontstaat een integraal beeld van de deelgebieden van Delfland.

Delfland is onder te verdelen in vijf deelgebieden die elk een min of meer logisch afgebakend geheel zijn qua karakteristieke eigenschappen of grondgebruik. Bestuurlijke of waterhuishoudkundige grenzen spelen hier dus geen rol. Bij de beschrijving per deelgebied wordt eerst een korte karakteristiek van het gebied gegeven, met daarbij het beeld dat Delfland heeft van dat gebied over tien jaar. Dit is een algemeen beeld, niet zozeer vanuit het waterbeheer gezien. Daarna volgt een beschrijving van de samenhang tussen de belangrijkste (sectorale) wateropgaven in het gebied, en van de maatregelen waarmee Delfland die wil oplossen. Met instrumenten als watergebiedsstudies, waterplannen en gebiedsgerichte coördinatie wordt in de planperiode gebouwd aan een verdere integratie van deze opgaven. Hierdoor kunnen mogelijk sommige accenten iets verschuiven, maar aan de opgaven zoals die geformuleerd zijn, wordt niet getornd.

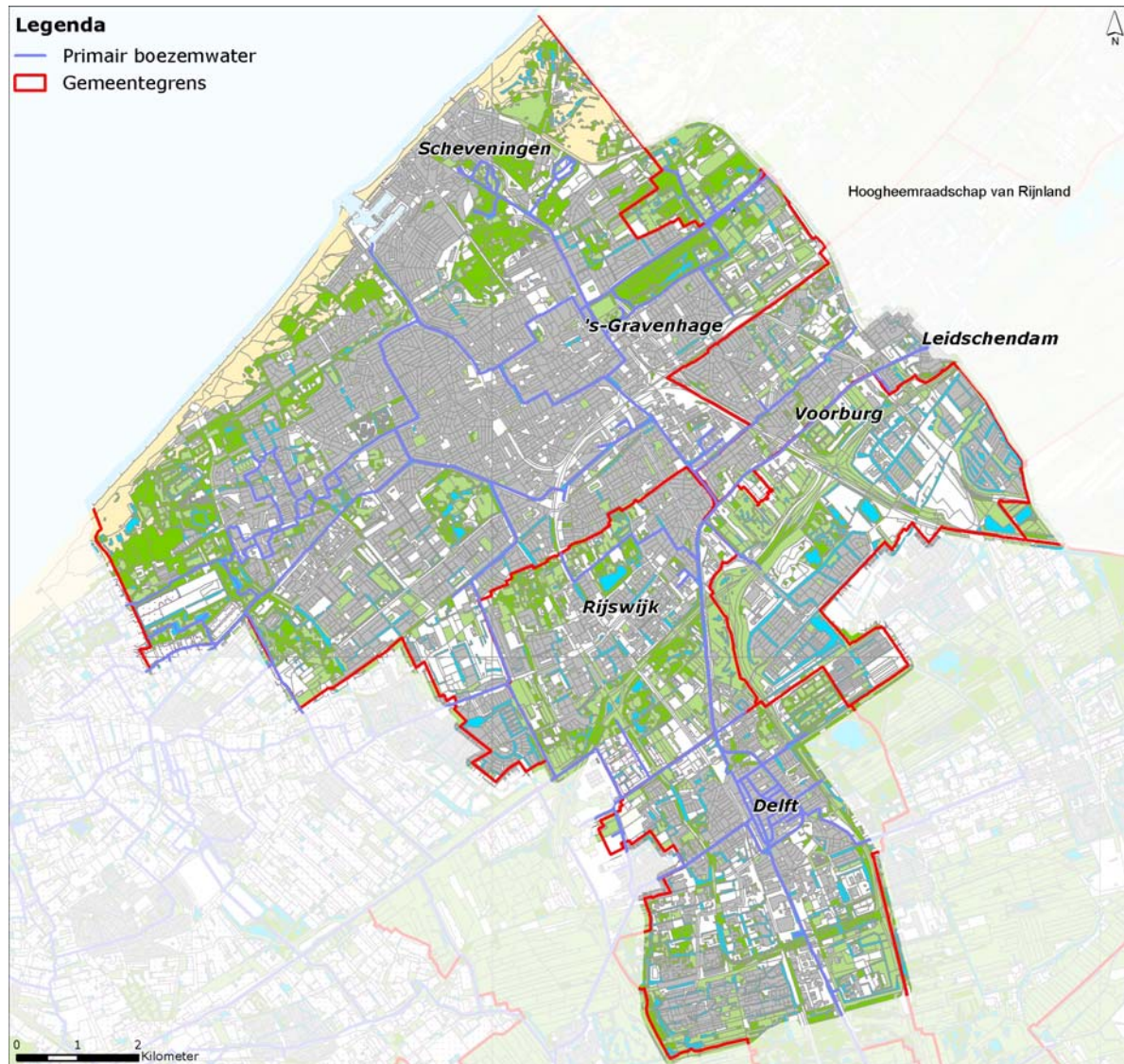
Als gevolg van de gestelde prioriteiten, zoals verwoord in de hoofdstukken 5 t/m 9 is het mogelijk dat er bijvoorbeeld in de waterplannen met de gemeenten afspraken zijn gemaakt, die wellicht niet binnen de planperiode van dit Waterbeheerplan kunnen worden ingevuld. Delfland zal in deze gevallen het gesprek met de betreffende gemeenten aangaan, om te bezien welke aanpassingen er mogelijk zijn.

De vijf deelgebieden die hieronder belicht worden zijn: Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg.

1.1 Haagland

1.1.1 Gebiedsbeschrijving

Onder Haagland verstaan we in deze paragraaf het stedelijke gebied van de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Delft (zie figuur 10.1).

Figuur 10.1 Haagland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Haagland is een uitgesproken stedelijk gebied. Het bestaat gedeeltelijk uit (hooggelegen) boezemland, tegen de kuststrook aan in de omgeving van Den Haag. Op het boezemland liggen de oude stads- en dorpskernen Scheveningen, Loosduinen, Duindorp-Vogelwijk, Den Haag-Centrum, Rijswijk, Voorburg, Leidschendam en Delft. In de grote, lageregelegen polders meer landinwaarts wordt veel nieuw gebouwd, zoals op de Vinexlocaties Ypenburg, Leidschenveen en Wateringse Veld, en worden bedrijventerreinen aangelegd. Op de grotere wateren, de Schie en de Vliet, is veel beroeps- en recreatievaart; plezierbootjes maken ook gebruik van de zijkanalen.

Het strand en de duinen zijn primaire waterkeringen en hebben als nevenfuncties recreatie en natuur, maar de bebouwing rukt steeds verder op in de richting van de zeekeringen.

Ruimtelijke dynamiek

Het stedelijke gebied is laag-dynamisch. Dat wil zeggen: ontwikkelingen vinden er plaats voor een lange periode van minimaal 50 jaar. Anderzijds: momenteel is er veel dynamiek, in die zin dat er veel oudstedelijk gebied op de schop gaat, zoals bij de herstructurering van de Transvaalwijk in Den Haag of de Bomenwijk in Delft. Gezien de woningbouwopgaven - in Den Haag alleen al komen er 20.000 woningen bij – zal het stedelijke gebied nog verder 'verdichten'. Ook in Scheveningen-Haven, waar de waterkering landinwaarts omheen loopt en de bebouwing voor een belangrijk deel buitendijks ligt, staat van alles te gebeuren, waaronder woningbouw op het vrijgekomen terrein van de Norfolk-line. Omdat daarna alles weer voor lange tijd vastligt, moet Delfland daar dus bij zijn!

Beeld van het gebied over 10 jaar

Rond 2020 zijn de verouderde stedelijke gebieden en bedrijventerreinen gedeeltelijk vernieuwd en geherstructureerd. Schoon en vuil water zijn zoveel mogelijk van elkaar gescheiden. Van het verharde oppervlak is 10-20 % afgekoppeld, waardoor de verontreiniging vanuit overstorten bijna gehalveerd is. De Vinexwijken zijn volledig gerealiseerd. Omdat de dynamiek laag is, zal dit gebied er niet zo heel anders uitzien dan in 2010. Vanwege de uitbreiding van het aantal inwoners is wel de vraag naar recreatieve mogelijkheden uitgebreid.

1.1.2 Wateropgaven 2010 - 2015

Waterkeringen

Voor de versterking van 'Zwakke' Schakel Scheveningen ligt een ontwerp klaar; dit zal in de planperiode worden uitgevoerd. Het hoogstedelijke karakter van het gebied betekent dat er veel functies op en rond de kades aanwezig zijn. Bij kadeverbeteringen moet hier rekening mee worden gehouden.

Waterkwantiteit

In Haagland moet nog ruimte gevonden worden voor het bergen van in totaal 325.000 m³ water, hiervan zal in de planperiode in ieder geval 146.000 m³ gerealiseerd worden, waarmee in elke polder 80% van de benodigde berging aanwezig is. Daarnaast kan er meer berging worden gerealiseerd als zich unieke kansen voordoen. Het grootste deel van deze opgave ligt niet in het boezemland, maar in de lager gelegen poldergebieden. De polders waar we tot 2015 in ieder geval aan de slag gaan zijn: Veen- en Binkhorstpolder, Noordpolder, Plaspoel- en Schaapweipolder, Hoge Broekpolder, Polder Vrijenban, Delft-Oost, Delft-West, Delftse Wippolder.

In de polders is er een groot verschil tussen oud- en nieuwstedelijk gebied, globaal van vóór, respectievelijk na 1995. Nieuwstedelijk is onder andere Leidschenveen, Ypenburg en Wateringse Veld. In deze nieuwe wijken is al veel beter rekening gehouden met de waterproblematiek dan in eerder bebouwde omgeving. Maar ook hier is nog verbetering mogelijk en noodzakelijk. Bedrijventerrein Plaspoelpolder bijvoorbeeld is grotendeels verhard,

en er is weinig open water. In overleg met de gemeenten kan hier innovatief anders omgegaan worden met water.

Waterkwaliteit

Haagland is een dichtbebouwd, intensief gebruikt gebied waar relatief weinig ruimte is voor ecologie. De intensieve beroeps- en recreatievaart hebben grote invloed op de waterkwaliteit. De scheepvaart zal eerder toe- dan afnemen.

In Haagland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Westboezem. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.

In het dichtbebouwde gebied van Haagland is weinig ruimte om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland heeft daarom met de gemeenten afgesproken om in te zetten op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek door natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen als het gebied toch al op de schop gaat voor nieuwbouw of herinrichting. De oude grachten in de historische binnensteden krijgen geen natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen, omdat dat niet past bij het historische karakter van het gebied. Delfland zal daar wel waterplanten laten staan, als dit de waterafvoer en scheepvaart niet belemmert.

Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de doelen van de KRW. Delfland maakt onder andere het gemaal Schoute in Scheveningen passeerbaar voor vis.

Waterketen

Werken aan de waterkwaliteit is in Haagland ook het zuiveren van afvalwater en het voorkomen van emissies vanuit riooloverstorten. Delfland is hierover in overleg met de gemeenten en de gemeenten nemen ook al maatregelen die tot de KRW-afspraken behoren. De laatste jaren heeft Delfland veel geïnvesteerd in de awzi's Houtrust en Harnaschpolder. Deze voldoen dan ook aan alle wettelijke eisen en vragen geen grote investeringen meer in de komende jaren. Het effluent van de zuiveringen gaat via een pijpleiding naar zee. Het wordt ver uit de kust geloosd, zodat de kwaliteit van het (zwem)water bij Scheveningen er niet onder lijdt.

In Delft komen afvalwaterstromen samen vanuit Schipluiden, Den Hoorn, Pijnacker, Berkel en Rodenrijs. Het is een verzamelpunt en daarmee een gevoelige plek in het afvalwatersysteem. Om de risico's bij calamiteiten te beperken komt er een zogenaamde calamiteitenleiding, de Tweede Delftleiding.

Overige taken

In Delft vindt een grote grondwateronttrekking plaats van circa 12 miljoen m³ per jaar. Deze onttrekking heeft echter invloed op het grondwater in een veel groter gebied rondom Delft. DSM heeft al in 2005 aangegeven te willen stoppen met deze onttrekking. Zonder maatregelen zal dit in Haaglanden en in heel Delfland leiden tot grondwateroverlast, tot schade aan kades, en gebouwen. In de planperiode zal duidelijk worden welke maatregelen er genomen moeten worden en zal een begin gemaakt worden met de uitvoering ervan.

1.1.3 Synergiemogelijkheden en instrumenten

In oude én nieuwe wijken is innovatie belangrijk om de wateropgaven te kunnen realiseren. Delfland wil meedenken met gemeenten over de vraag hoe meer water tijdelijk vastgehouden kan worden op de plek waar het valt. De mogelijkheden worden bekeken in nauwe samenhang met het grondwaterbeleid (GGOR). Behalve afkoppelen van regenwater zijn er meer ideeën, bijvoorbeeld: groene daken, parkeerterreinen als waterplein, poreuze deklaag als verharding. Gemeenten zien zichzelf wel in staat om hun wateropgave te realiseren, zij het niet voor 2015. Dit komt doordat ze mede afhankelijk zijn van het meeliften met andere ontwikkelingen.

Juist in dit stedelijke gebied zijn de waterplannen een zeer goed middel om met de vier gemeenten in dit gebied afspraken te maken over de manier waarop de diverse wateropgaven gerealiseerd kunnen worden.

1.2 Westland

Met Westland bedoelen we in deze paragraaf: het Westlands glasgebied. Dat omvat het grondgebied van de gemeente Westland, het noordelijk buitengebied van Hoek van Holland (polder Nieuwland-Noordland) en het westelijke deel van de gemeente Midden-Delfland. In figuur 10.2 is dit gebied aangegeven.

Figuur 10.2 Westland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Het meest in het oog springend in het Westland is de glastuinbouw. Het hele gebied oogt als één grote kas. Verspreid in het gebied liggen elf kleine tot middelgrote woonkernen. De laatste jaren komen er ook steeds meer nieuwe bedrijventerreinen, zoals het bedrijventerrein Honderdland, Leehove en de uitbreiding van het bloemenveldterrein in Honselersdijk.

Waterhuishoudkundig gezien bestaat het gebied voor een belangrijk deel uit zogenaamd boezemland; dit ligt vooral tegen de duinen aan. Oostelijker zijn er ook polders. Het Westland is dichtbebouwd, vaak langs historisch gegroeide lijnen. In de huidige tijd is deze structuur niet altijd meer logisch. Ze bezorgt de schaalvergroting in de glastuinbouw problemen. De inpassing van water kreeg in de tweede helft van de twintigste eeuw weinig aandacht. Water is niet erg prominent aanwezig in het gebied. De dichte bebouwing maakt het moeilijk om ruimte te vinden voor water of andere functies. Als er al ruimte beschikbaar komt, dan geldt de aloude wet van vraag en aanbod: grond/ruimte is schaars en dus duur.

Langs de Noordzeekust ligt een smalle zeereep. Deze heeft als belangrijkste functie het land te beschermen tegen de zee. Daarnaast zijn natuur en recreatie belangrijk. De doorgaande boezemverbindingen in het Westland, zoals de Gantel en de Zweth, zijn belangrijk voor de recreatievaart.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek van de glastuinbouw is hoog te noemen in vergelijking met andere functies als woningbouw. Kassen worden ongeveer elke 20 jaar vervangen. Dat gaat vaak gepaard met herstructurering en schaalvergroting.

Ontwikkelingen in stedelijk gebied en bij de bedrijventerreinen vinden op de korte termijn in hoog tempo plaats. De verwachting is echter dat dit tempo over een aantal jaren lager zal liggen. De dynamiek in bestaand stedelijk gebied is, met een herstructurering eens in de 50 á 100 jaar, veel lager.

Het gebied over 10 jaar

De gemeente Westland geeft in de Greenportvisie Westland 2020 haar kijk op de toekomst van het gebied. De gemeente gaat daarbij uit van een vitale glastuinbouw waar schaalvergroting nadrukkelijk aan de orde is, maar een deel van het glas maakt plaats voor woningen. In het buitengebied van Hoek van Holland zal naar verwachting over tien tot twintig jaar een substantieel deel van de glastuinbouw zijn verdwenen ten gunste van woningbouw.

De verwachting is dat er het komende decennium veel gebouwd gaat worden: rond 2020 zijn de bedrijventerreinen afgerond en de plannen van Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' (ONW) in het kader van de Greenportvisie uitgewerkt en uitgevoerd. De recreatieve structuur zal versterkt zijn met de uitvoering van de plannen voor de Zwethzone en de Poelzone, maar ook door de versterking en herinrichting van de kuststrook.

1.2.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Het project Zwakke Schakels Delflandse kust wordt afgerond. Voor de primaire keringen is er elke vijf jaar een toetsing. De zeewering zal tijdens de planperiode daarom opnieuw worden getoetst. In het oostelijke deel van het Westland ligt een aantal regionale keringen, waaronder veenkades, die ook in de lopende planperiode getoetst en mogelijk verbeterd zullen worden. In het kader van de veiligheid loopt er een studie naar mogelijke compartimentering van gebieden. Deze studie zal ook duidelijkheid scheppen over de status van de Maasdijk als waterkering.

Waterkwantiteit

De wateropgave in het kader van het NBW is zeer omvangrijk en bedraagt voor Westland in totaal 450.000 m³ waterberging in de polders. Dit komt overeen met een oppervlakte open water van ongeveer 160 ha.

In het kader van ABC-Boezem loopt er een aantal projecten om boezemwateren te verbreden en de hoofdwaterstructuur te verbeteren. De verwachting is dat met deze projecten aan het einde van de planperiode in 2015 de opgave voor de boezem is gerealiseerd. Om de ambitie van 80% berging in alle polders in 2015 te realiseren zal er in de planperiode 180.000 m³ berging aangelegd moeten worden. Dit betreft de polders: Oude Lierpolder, Waalblok, Olieblok, Heen- en Geestvaartpolder, Oranjepolder, Dijkpolder (Poeldijk), Boschpolder, Zwartenhoek, Oudeland, Westmade, Oude Campspolder, Kralingerpolder, Dorppolder en de Groeneveldse polder.

De glastuinbouw is een grote watervrager. In het Westland bevindt zich nog relatief veel grondgebonden glastuinbouw, die nog veel gebruik maakt van oppervlaktewater voor begieting. Voor zover de glastuinbouwbedrijven eigen gietwaterbassins hebben die met regenwater gevoed worden, hebben deze bassins in droge zomers meestal onvoldoende capaciteit, waardoor men genoodzaakt is om over te schakelen op alternatieven, waaronder oppervlaktewater. De zomer van 2003 heeft laten zien dat dit inderdaad op grote schaal gebeurt. In droge perioden voert Delfland water aan vanuit het Brielse Meer (Voorne-Putten) voor peilhandhaving, doorspoeling en beregening van gewassen. Als het inlaatpunt bij het Brielse Meer bij lage rivierafvoeren gestremd raakt, is de zoetwateraanvoer in Delfland niet gegarandeerd. Daarom wordt gebruikers van zoet water geadviseerd om, zeker met het oog op de toekomst, hun afhankelijkheid van het oppervlaktewater (verder) te verkleinen. De Proeftuin-projecten in het kader van Kennis voor Klimaat onderzoeken de mogelijkheden voor verbetering van de zelfvoorziening.

Waterkwaliteit

In het Westland bevindt zich circa tweederde van het KRW-waterlichaam Westboezem. Voor dit waterlichaam ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. Hoewel de ruimte in het Westland beperkt is, biedt de hoge ruimtelijke dynamiek mogelijkheden om de komende jaren een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Kanaalverbredingen, stedelijke ontwikkelingen en herstructureringen van glastuinbouwgebied zijn uitgelezen kansen om natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen. De aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen past ook goed in de Greenportvisie en in de Groenvisie van de gemeente Westland. Deze plannen streven naar het versterken van de groenblauwe structuur, ten behoeve van een aantrekkelijker woon- en leefklimaat.

De waterkwaliteit in het Westland is de laatste decennia verbeterd, maar heeft nog altijd veel te lijden van de emissies van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen uit de glastuinbouw. Daarbij is er een groot contrast tussen schone bedrijven, die in staat zijn om hun producten praktisch emissieloos te produceren, en vuile bedrijven, met vaak nog forse verontreinigingen lozingen op het oppervlaktewater.

Delfland verwacht dat de lozingen op het oppervlaktewater de komende jaren sterk zullen teruglopen. Dat heeft twee belangrijke redenen: in de vorige planperiode zijn ook de laatste glastuinbouwbedrijven aangesloten op de riolering en awzi Nieuwe Waterweg is geschikt gemaakt voor het behandelen van afvalwater uit de glastuinbouw. Daarnaast is de wet- en regelgeving met betrekking tot emissies sterk in ontwikkeling, wat leidt tot strengere

emissienormen. De effecten daarvan zullen langzamerhand zichtbaar worden in een betere waterkwaliteit. Op de langere termijn heeft de oppervlaktewaterkwaliteit in het Westland de potentie om te voldoen aan alle waterkwaliteitsnormen.

Waterketen

Delfland werkt samen met de gemeenten aan het saneren van riooloverstorten en aan het verder terugdringen van de afvoer van regen- en grondwater via het riool, bijvoorbeeld door middel van afkoppelen.

1.2.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De verbreding van bestaande boezemwateren en de aanleg van nieuwe verbindingen bieden kansen om een groot aantal maatregelen die voortvloeien uit de Kaderrichtlijn water te realiseren en het watersysteem robuuster te maken. Waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

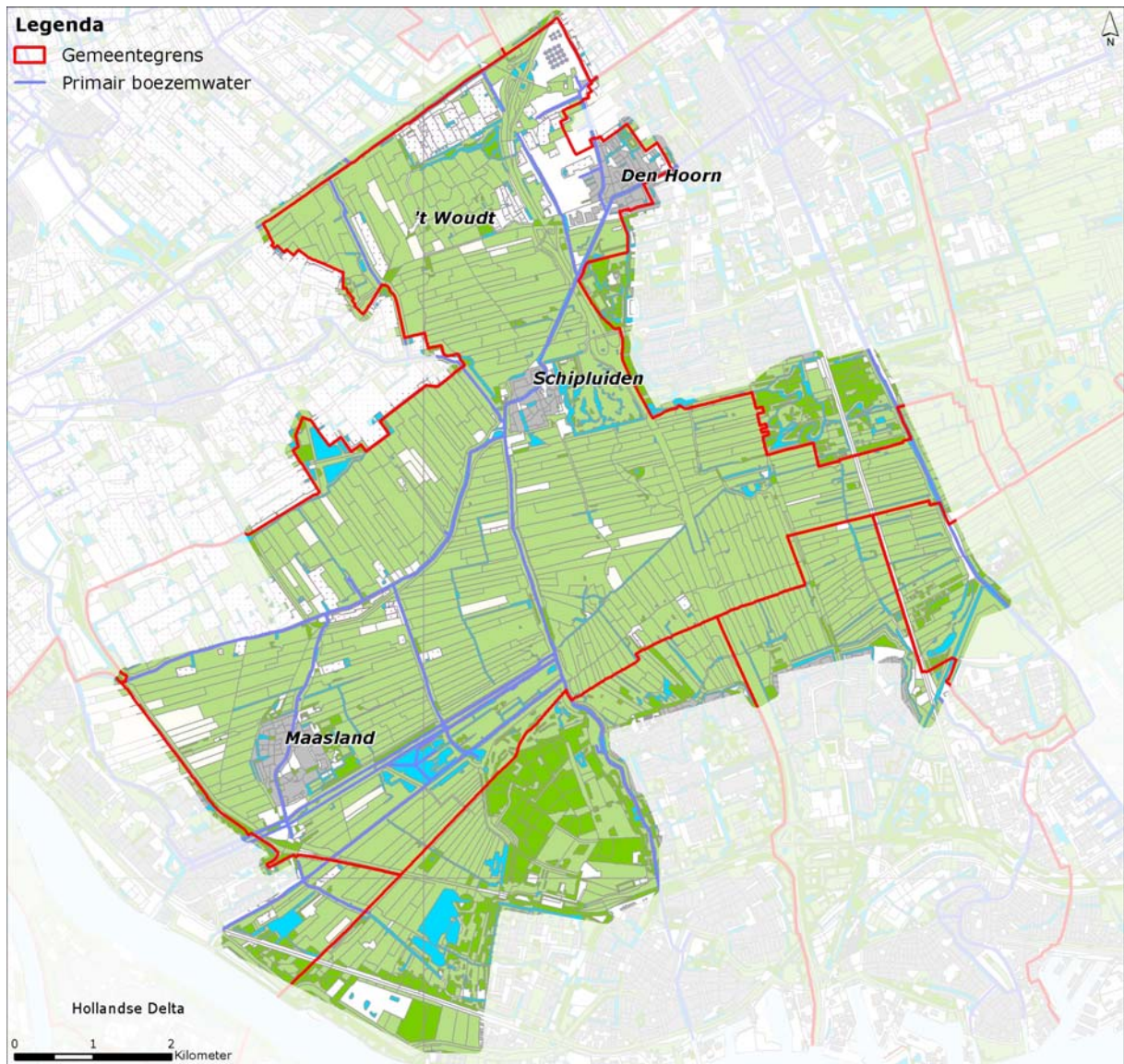
Ook met het terugdringen van rioolvreemd water en het verminderen van riooloverstorten snijdt het mes aan meerdere kanten tegelijk: het riool en de awzi's kunnen met minder capaciteit toe, het minder verdunde vieze water is efficiënter te zuiveren, en er komt minder vies water rechtstreeks in het oppervlaktewater.

Het waterplan van de gemeente Westland zal in de periode 2010 – 2015 worden uitgevoerd. Omdat het bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het glasgebied vaak om relatief kleinschalige projecten gaat, zal er nadrukkelijk samenwerking met de gemeente en de glastuinbouwsector worden gezocht om de kansen voor water in deze projecten optimaal te benutten. Dit gebied levert kansen om de wateropgave te realiseren door middel van innovatief meervoudig ruimtegebruik, met behoud van voldoende robuustheid en ruimte voor ecologie in het systeem.

Het glastuinbouwgebied in het buitengebied van Hoek van Holland zal op termijn helemaal voor woningbouw ontwikkeld gaan worden. De wateropgave krijgt ook hier in de planontwikkeling een prominente plek.

1.3 Midden-Delfland

Het gebied Midden-Delfland bevat natuurlijk de gemeente Midden-Delfland, maar het gebied is groter dan dat; ook het noordelijke buitengebied van Vlaardingen, Maassluis en Schiedam hoort erbij (zie figuur 10.3).

Figuur 10.3 Midden-Delfland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Midden-Delfland is een open en groen, typisch agrarisch cultuurlandschap, met de koe in de wei en kleinschalige recreatie op het land: fietsen en wandelen, vissen en varen. Het meest intensief is de recreatie dicht bij de grote steden, waar de zogenaamde 'recreatieve poorten' een overgang vormen naar het landelijke gebied. Grootschalige recreatievoorzieningen zoals pretparken zijn niet aan de orde.

De boezem is in dit gebied een in het oog springend element in het landschap door de hoge ligging ten opzichte van de laaggelegen polders. Fietsroutes en wegen lopen over dijken die van verre zichtbaar zijn. De verkaveling, met lange smalle kavels, is een cultuurhistorisch karakteristiek kenmerk.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek is laag in dit gebied. Het beleid is gericht op behoud van het typische polderlandschap, onder het motto 'behoud door ontwikkeling'. Dit is ook het uitgangspunt bij het kadeverbeteringsprogramma: aanpassing en versterking van de kades moet de veiligheid op peil houden, met behoud van landschappelijke kwaliteit.

Er zijn plannen voor uitbreiding (100 ha) van natuur- en recreatiegebieden in het kader van het project Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam (IODS/A4). De voortgang hiervan is echter afhankelijk van de mogelijke verlenging van de A4 door Midden-Delfland. De Provincie Zuid-Holland voert de regie bij de uitvoering van IODS

Het gebied over 10 jaar

De lintbebouwing langs de kades en de karakteristieke verkaveling zijn zoveel mogelijk gehandhaafd. Water is duidelijk zichtbaar aanwezig in het gebied. De agrarische sector weet zich hier goed te handhaven en te ontwikkelen. Midden-Delfland is een wijds en open gebied met veel natte natuur: natuurvriendelijke oevers, een versterkte Groenblauwe Slinger, een ecologische verbinding van de Akerdijkse Plassen naar de Vlietlanden en moeraszones in de Holierhoekse en de Noord-Kethelpolder. Water biedt recreatie mogelijkheden die passen bij de andere functies van het watersysteem. De 'recreatieve poorten' bij de steden zijn met elkaar verbonden, door een goede structuur van de recreatieve routes. Bewoners voelen zich thuis in het gebied en voelen zich ermee verbonden, doordat er goed naar hen geluisterd is bij het maken en uitvoeren van de plannen. De verspreid liggende glastuinbouw is voor een groot deel gesaneerd.

1.3.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Van de vier grote kades rond de Commandeurspolder moeten er drieëneenhalf op de schop. Vanwege de lintbebouwing aan de dijk, de karakteristieke verkaveling en de bestaande natuurwaarden, is dit een ingrijpend project. De veiligheid staat voorop, en waar dat mogelijk is, worden cultuurhistorische en andere landschappelijke elementen behouden en versterkt. Het definitieve kadeverbeteringsplan is medio 2009 vastgesteld en wordt in de planperiode uitgevoerd.

Verder liggen er nog veel boezemkades in dit gebied. De boezemkades die bij de toetsing (2008/2009) zijn aangemerkt als te verbeteren, zullen voor een deel in de periode 2010-2015 worden aangepast.

Waterkwantiteit

De kwantiteitsopgave is in Midden-Delfland kleiner dan in andere deelgebieden. Dat komt doordat er weinig verhard oppervlak is en veel open water. De bergingsopgave in de polders bedraagt in totaal zo'n 175.000 m³ water, in de planperiode moet hiervan ongeveer 100.000 m³ worden gerealiseerd om tot een niveau van 80% van de totale benodigde berging in alle polders te komen. Het betreft dan vooral de polders: Dorppolder, Kralingerpolder en Oude Campspolder (die deels ook in het Westland liggen), Duifpolder. Commandeurspolder,

Dijkpolder Maasland (die deels ook in Maassluis ligt en een stedelijke ontwikkeling zal kennen). Een groot deel van deze opgave ligt in de polders waar ook glastuinbouw voorkomt. Ruimte voor waterberging is hier schaars en dus duur. Er moet bekeken worden of er goedkopere mogelijkheden zijn om te voldoen aan de waterbergingsopgave. Hierbij mogen andere belangen niet onevenredig belemmerd worden.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteitsambitie voor Midden-Delfland is hoog. Het hele gebied is onderdeel van de Groenblauwe Slinger. De Holierhoekse en Zouteveensepolder en de (West)boezem zijn aangewezen als KRW-waterlichaam. Delfland wil de ruimte en de ruimtelijke dynamiek in Midden-Delfland gebruiken om een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Daarbij wordt het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen zo veel mogelijk gecombineerd met de boezemverbredingen en kadeverbeteringen die in het gebied op stapel staan. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de Commandeurspolder; daar worden bij de kadeverbetering meteen natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Midden-Delfland is ook bij uitstek een aantrekkelijk gebied voor vis. Delfland wil hier de mogelijkheden voor vismigratie tussen de boezem en de polder vergroten. In de planperiode pakt Delfland de belangrijkste vismigratiekelpunten aan.

Met de agrariërs in Midden-Delfland zoekt het hoogheemraadschap naar mogelijkheden voor samenwerking in de vorm van groenblauwe diensten.

De uitstoot van nutriënten door de landbouw is een serieus probleem voor de waterkwaliteit. Het is in Midden-Delfland niet mogelijk om, binnen de kaders van het huidige mestbeleid, aan de KRW-normen voor meststoffen te voldoen. Delfland volgt in principe het landelijke mestbeleid, maar zoekt samen met de agrarische sector naar mogelijkheden om de emissie van meststoffen naar het oppervlaktewater op vrijwillige basis verder te reduceren. Dat gebeurt in zogenaamde nutriëntenpilots.

1.3.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De kadeverbeteringsprojecten worden zoveel mogelijk gebiedsgericht uitgewerkt en uitgevoerd. Dat wil zeggen dat zo veel mogelijk samenhangende zaken in één keer met alle betrokken partijen in het gebied worden besproken en ingepast in verschillende plannen. Zo komt het project interactief tot stand, met inbreng van de bewoners, de gemeente en een landschapsarchitect en wordt technisch en financieel maatwerk geleverd. De sociale cohesie en betrokkenheid in het gebied is groot. Dat maakt goede communicatie extra belangrijk.

De waterkwantiteitsopgave in dit gebied kan mogelijk gerealiseerd worden met groen-blauwe diensten. Deze diensten kunnen het economische draagvlak in het gebied verstevigen en voor Delfland is deze methode financieel gunstiger dan het graven van extra open water. Tegelijk kan zo het landschap in stand gehouden worden. Voorwaarden voor blauwe diensten moeten vastgelegd worden in bestemmingsplan en legger. Omdat de ontwikkelingen relatief kleinschalig zijn, zou het inschakelen van een centrale coördinerende 'gebiedsmakelaar' een idee kunnen zijn. In de polders waar glastuinbouw voorkomt, ontstaat een dilemma bij het voldoen aan de wateropgave: wordt berging gecreëerd daar waar die nodig is – 'tussen het

glas' – of waar het het goedkoopst is – 'in het gras'? Delfland heeft een voorkeur voor het zoeken naar innovatieve en betaalbare mogelijkheden 'tussen het glas', zodat de berging verspreid over het gebied kan worden aangelegd.

Zowel bij kadeverbeteringsprojecten als bij projecten die gericht zijn op de verbetering van de waterstructuur wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers meegenomen. Die zorgen onder andere voor verbetering van de waterkwaliteit.

1.4 Oostland

Met Oostland wordt in deze paragraaf bedoeld: het grondgebied van Berkel en Rodenrijs, de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Zie figuur 10.4.

Figuur 10.4 Oostland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Oostland is een gevarieerd gebied dat alles in zich heeft: het is groen, het is stedelijk en er is glastuinbouw. De diverse oude kleine dorpskernen zijn allemaal door de Vinexopgave fors gegroeid.

De groengebieden zijn natuur- en recreatiegebieden en weidegebieden. De meeste natuur- en recreatiegebieden zijn in de afgelopen twintig jaar aangelegd. De komende jaren zullen zij nog groeien, ten koste van de weidegebieden en verspreid liggende glastuinbouw.

De glastuinbouw is te vinden op verschillende plaatsen in Oostland: in Nootdorp (Noukoop), rond Pijnacker en aan de noordzijde van Berkel en Rodenrijs (Kleihoogt en Noordpolder). De samenstelling van het glas is in Oostland zeer divers: van zeer moderne nieuwe vestigingen in de Noordpolder, tot veel oudere kassen.

Ruimtelijke dynamiek

De aanleg van de Groenblauwe Slinger en de Vinexwijken zorgt nog zeker tot 2015 voor een hoge dynamiek in het Oostland. In de glastuinbouw is de vuistregel dat kassen een levensduur hebben van ongeveer twintig jaar. Vernieuwing gaat hier vaak samen met schaalvergroting. Ook de glastuinbouw geeft dus dynamiek in het gebied, zij het op een wat beperktere schaal dan de huidige stedelijke en groene ontwikkeling.

Groenblauwe Slinger

De Groenblauwe Slinger is de S-vormige open ruimte die Midden-Delfland verbindt met het Groene Hart. Dit gebied groeit de komende jaren uit tot een waterrijk natuurgebied van ongeveer 20.000 ha; een gebied met een ecologische en recreatieve invulling voor ruim twee miljoen bewoners. Het nieuwe gebied voorkomt dat Den Haag en Rotterdam samenklonteren tot één verstedelijkt gebied.

In het Oostland komen grote delen van de Groenblauwe Slinger te liggen. Het gaat om de volgende zones:

- de Bergboezem Berkel en de polder Oude Leede,
- de Zuidpolder van Delfgauw,
- de Groenzone,
- Balij-Bieslandse Bos,
- Akkerdijksche polder en
- Polder Schieveen.

In bijna al deze gebieden gaan inrichtingswerkzaamheden plaatsvinden. De beschikbare ruimte hiervoor is schaars. In Balij-Bieslandsebos zijn onderdelen al ingericht en in de Akkerdijksche polder is al een plassengebied aanwezig (Akkerdijkse Plassen).

Het gebied over 10 jaar

De Groenblauwe Slinger loopt ononderbroken van Maassluis tot aan het Groene Hart. Er is een netwerk van fiets-, ruiters- en wandelpaden. Het grasland is goeddeels omgezet in natuur. De nieuwe Vinexlocaties zijn gereed. Het glasgebied wordt geherstructureerd op die plekken waar het verouderd is.

1.4.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Er zijn veel boezem- en polderkades in het gebied. Vanwege de ondergrond zijn veel van deze keringen in de Beleidsregel Veendijken aangemerkt als veenkade. De keringen langs het binnenboezemsysteem van Berkel en Rodenrijs zijn in 2008 onderzocht. De kades die hieruit naar voren komen als 'te verbeteren' en de keringen die bij de algemene toetsronde zijn afgekeurd, zullen voor een deel in de planperiode worden verbeterd.

Waterkwantiteit

Uit de ABC-studies is een grote bergingsopgave naar voren gekomen, in totaal circa 400.000 m³. Dat betekent een ruimtebeslag van ongeveer 130 ha. Voor de periode tot 2015 zal er ca 150.000 m³ moeten worden gerealiseerd om tot het niveau van 80% van de totaal benodigde berging te komen. Dit betreft opgaven in de Zuidpolder van Delfgauw, polder Schieveen (westelijk deel), Polder Berkel en de polder van Biesland.

De meeste polders in dit gebied zijn in het kader van ABC-Delfland al in een vroeg stadium – in 2001-2002 – onderzocht, vanwege de regelmatige overlast die optrad bij hevige regenval. In 2008 is in een groot deel van het gebied een watergebiedsstudie uitgevoerd. Samen met de al bekende resultaten uit de ABC-studies en de KRW-opgave zijn de gegevens omgezet in peilbesluiten en uitvoeringsmaatregelen.

In de Zuidpolder van Delfgauw wordt een bypass gemaakt voor de Pijnackerse vaart. Met deze bypass wordt het teveel aan water uit de kern van Pijnacker afgevoerd via een alternatief tracé op polderniveau in plaats van het rechtstreeks in de boezem te pompen.

Waterkwaliteit

In het Oostland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Polder Berkel. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.

Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt de komende jaren zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de KRW. Voor de Oostboezem en Polder Berkel is dat niet mogelijk. De ruimte ontbreekt daar om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland en gemeenten zetten voor deze waterlichamen in op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek: natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aanleggen als het gebied toch op de schop gaat. Zo realiseert Delfland een deel van de KRW-opgave bij het aanleggen van Bergboezem Berkel, die deel uitmaakt van de Groenzone.

In het Oostland liggen drie waterparels: Akerdijksche Plassen, de Scheg en Polder Schieveen. Delfland stemt het waterbeheer in deze gebieden zo veel mogelijk af op de bestaande en potentiële natuurwaarden.

Waterketen

In de komende jaren zal in het Oostland de hoeveelheid verontreinigingen in het water geleidelijk minder worden. Dit komt doordat inmiddels het hele buitengebied is aangesloten op de riolering (of een IBA) en door de steeds strengere wet- en regelgeving voor de emissie van verontreinigingen vanuit de glastuinbouw.

1.4.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

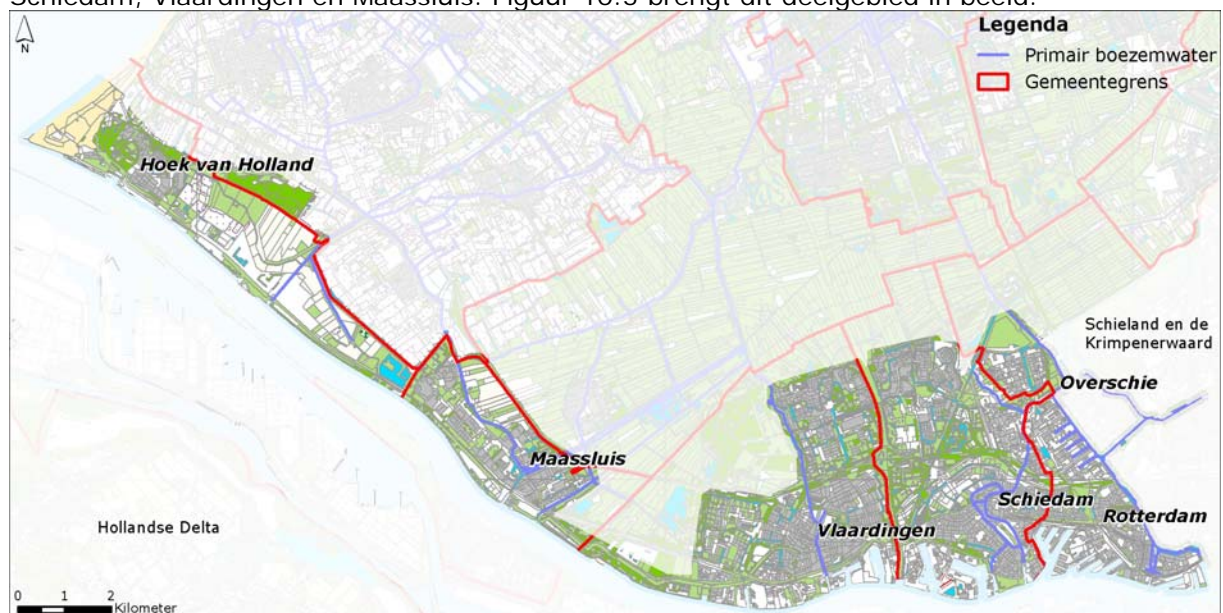
De opgaven in het gebied zijn groot, vooral op het gebied van waterberging. De gemeentelijke waterplannen zijn een belangrijk instrument, omdat daarmee in een vroeg stadium wordt nagedacht over het plaatsen van de opgaven in diverse ontwikkelingen. Juist doordat er veel gebeurt kunnen de grote opgaven hier een plek krijgen en kan een groot deel van de kwantitatieve opgave ingevuld worden in de ontwikkelingen zelf, zonder dat Delfland trekker is.

Bij de ontwikkeling van de groene gebieden heeft Delfland een iets andere rol. Hier zoekt het waterschap meer de participatie in projecten, waarbij onderdelen door Delfland getrokken kunnen worden. Dit gebeurt vooral in die gebieden waar een grote opgave voor Delfland kan worden ingevuld. Denk aan de Bergboezem van zowel de polder Berkel als de Zuidpolder van Delfgauw. In deze groenprojecten kan tegelijk de KRW-opgave gestalte krijgen.

In 2009 zal in Oostland een pilot 'gebiedsgericht werken' gaan lopen. Het is de bedoeling dat de verschillende projecten en processen van Delfland in dit gebied beter op elkaar afgestemd gaan worden. Hiervoor zal een nog nauwere afstemming met de gemeenten worden gezocht.

1.5 Waterweg

De Waterweg omvat het stedelijke gebied van Rotterdam vanaf Delfshaven tot en met Hoek van Holland. Hierin liggen de Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven, Overschie en Hoek van Holland, de bedrijventerreinen Spaanse Polder en Oost-Abtspolder en de gemeenten Schiedam, Vlaardingen en Maassluis. Figuur 10.5 brengt dit deelgebied in beeld.

Figuur 10.5 Waterweg

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

De Waterweggemeenten zijn oud stedelijk gebied dat direct grenst aan de Nieuwe Maas en de Nieuwe Waterweg. De oude kernen liggen vaak hoog, op het niveau van de boezem. Ze zijn in de loop van de twintigste eeuw uitgebreid in alle richtingen en hebben veel verhard oppervlak. De meeste nieuwere wijken zijn in lagergelegen polders gebouwd. Binnen dit stedelijke lint zijn alleen ten oosten en ten westen van Maassluis nog groene gebieden van enige omvang te vinden. Deze gebieden hebben vooral een recreatieve functie, maar deels ook een agrarische.

Er is slechts een relatief kleine hoeveelheid oppervlaktewater in het Waterweggebied. Dat dit niet tot overlast leidt is het gevolg van de overstortbemaling in al deze gemeenten is: bij hevige regenval wordt het water uit de riolering met een grote capaciteit op de Nieuwe Waterweg gepompt. In dit systeem zijn oppervlaktewater en riolering dus nauw met elkaar verweven, zodat er ook wel eens rioolwater in het oppervlaktewater terecht komt, en er anderzijds veel regenwater en oppervlaktewater via de riolering naar de zuivering wordt afgevoerd.

In dit gebied is de primaire waterkering, de Delflandse dijk, belangrijk. Deze deltadijk is in de jaren '70 van de vorige eeuw aangelegd, en beschermt het achterliggende gebied tegen het water van de Nieuwe Waterweg en de Nieuwe Maas. Op veel plaatsen liggen bedrijventerreinen of havens buitendijks, zodat de dijk niet altijd direct aan het water grenst en visueel ook niet overal als zodanig herkenbaar is. De oorspronkelijke primaire kering, de Maasdijk, ligt iets verder landinwaarts en is nu een secundaire kering.

Ruimtelijke dynamiek

De komende jaren gaat er veel gebeuren in het gebied. Veel na-oorlogse wijken en bedrijventerreinen worden geherstructureerd. Omdat de steden ook nieuwe woningen moeten bouwen, is verdere verdichting van de stad aan de orde, met verdere verharding als gevolg. Herstructurering vindt meestal in kleine stapjes plaats. Dat maakt het moeilijk om een logisch, samenhangend watersysteem op te bouwen. Ruimte voor water zal vooral aan de randen van de oude bebouwde gebieden gezocht moeten worden. De problematiek is hier zeer vergelijkbaar met die in Haagland (paragraaf 10.1.1).

Grotere kansen voor 'ruimte voor water' liggen bij de uitbreidingswijken. Rotterdam en Vlaardingen hebben in hun algemene visie voor de toekomst aangegeven dat de wateropgave kan worden ingepast bij het invullen van de stedelijke bouwopgave.

Veel van de buitendijkse oude bedrijventerreinen zullen in de komende decennia omgevormd worden tot woongebieden aan het water. Aandachtspunt hierbij is de veiligheid tegen overstromingen in deze gebieden in relatie tot de functies die er worden ontwikkeld.

Hoek van Holland heeft de ambitie om hét evenementenstrand van Nederland te worden en heeft daarom behoefte aan een betere ontsluiting. Verder wordt het bedrijventerrein er

vernieuwd en worden er nieuwe woningen gebouwd. De bevolking van Hoek van Holland kan daardoor groeien van 9.000 naar 15.000 inwoners.

Het gebied over 10 jaar

Hoek van Holland heeft een tweede ontsluitingsweg, het spoor is doorgetrokken naar het strand en is omgevormd tot lightrail. De glastuinbouw heeft er plaatsgemaakt voor woningbouw en vernieuwing van het bedrijventerrein.

Qua ruimtebeslag zijn de recreatiegebieden niet dominant; wel zijn ze erg belangrijk voor de leefbaarheid van de aangrenzende woongebieden. Uit de Oranjevuitenpolder en gedeeltelijk ook uit de Bonnenpolder is de agrarische activiteit verdwenen om plaats te maken voor recreatie en natuur. Hierdoor wordt de ecologische verbinding vanaf de duinen ten noorden van Hoek van Holland tot aan Midden-Delfland versterkt. Ook in het Maassluise deel van de Dijkpolder (ten zuiden van de A20) hebben woningen de plaats ingenomen van agrarische activiteit.

1.5.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

In de planperiode worden de dijkvakken verbeterd die in de derde toetsronde van de primaire keringen (2008/2009) als onvoldoende zijn beoordeeld. Een bijzonder aandachtspunt daarbij is de Harwichknoop in Hoek van Holland. Dit is een zeer complexe situatie met veel verschillende verkeersstromen op een klein oppervlak.

Er loopt een zogenoemde compartimenteringsstudie voor het gebied van dijkring 14, waartoe Delfland geheel behoort. Uit deze studie zal moeten blijken welke status de Maasdijk zal krijgen. In afwachting van de resultaten van deze studie behoudt de Maasdijk zijn huidige status. De status van de dijk is bepalend voor de normen waaraan hij moet voldoen.

Het buitendijks bouwen staat in de komende jaren in de belangstelling. De provincie Zuid-Holland is bezig om hiervoor beleid op te stellen. Dat zal onder andere de verdeling van verantwoordelijkheden duidelijk maken. Voor Delfland gaat het hier dan vooral om de buitendijkse gebieden langs de Nieuwe Waterweg; dit zijn voormalige haventerreinen waarvan er veel een woonbestemming krijgen.

Waterkwantiteit

De waterbergingsopgave is voor het Waterweggebied relatief klein, in totaal 150.000m³, hoewel er weinig oppervlaktewater is. Dat komt door de gemeentelijke overstortbemaling die op veel plekken plaatsvindt. Delfland heeft er geen bezwaar tegen dat de gemeenten bestaande overstortbemaling gebruiken om een deel van de bergingsopgave (maximaal 125 m³ per hectare) in te vullen. Als overstortbemaling in stedelijk gebied om enigerlei reden niet

langer kan worden ingezet blijft de gemeente verantwoordelijk om de stedelijke bergingsopgave van 325 m³ per hectare op een andere manier te realiseren.

Voor het invullen van de wateropgave kijkt Delfland vooral naar de capaciteit van watergangen en gemalen. Door het gescheiden houden van oppervlaktewater en riolering ontstaat er een betere structuur. Bij het verbeteren van de riolering door het realiseren van een gescheiden stelsel komt er meer hemelwater in het oppervlaktewater. Dat leidt tot een extra opgave.

De bergingsopgave tot 2015 bedraagt ca 80.000 m³ water, er vanuit gaande dat er in het systeem geen grote wijzigingen optreden. Met de realisatie van deze 80.000 m³ berging komen we in alle polders tot invulling van ca 80% van de totale berging die nodig is. De opgave tot 2015 is vooral gelegen in de Oost-Abtspolder, Oud-Mathenesse, polder Spangen, polder Schiedam Oost en polder Schiedam West, Sluispolder, Dijkpolder (Maasland), Oranjevouterpolder (in samenhang met de Oranjepolder in het Westland), opspuiting Buien Nieuwland en de Lange Bonnen.

De capaciteit van gemaal Krimssloot in Hoek van Holland is al vergroot. Door de overname van het waterkwantiteitsbeheer in Schiedam en Vlaardingen (2008) zullen de inspanningen van Delfland voor beheer en onderhoud toenemen.

Waterkwaliteit

In het Waterweggebied ligt een klein gedeelte van de waterlichamen Westboezem en Oostboezem. Voor deze waterlichamen als geheel ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. In het stedelijke gebied langs de Nieuwe Waterweg is de ruimte beperkt. De ruimte die er is wordt benut voor natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen en verder wordt er ingezet op het meelopen met ruimtelijke ontwikkelingen om de KRW-inrichtingsopgave te realiseren.

Om de mogelijkheden voor vismigratie tussen de Nieuwe Waterweg en Delflands boezem te vergroten pakt Delfland drie belangrijke vismigratieknelpunten aan: gemaal Zaaijer, gemaal Parksluizen en het Schiegemaal worden vispasseerbaar gemaakt.

De Bonnenpolder en de Oranjevouterpolder krijgen in de toekomst mogelijk de status van waterparel als bij de ontwikkeling van deze gebieden de provinciale ecologische hoofdstructuur wordt ingepast (PEHS).

In het kader van de waterplannen staan diverse maatregelen op stapel om de waterkwaliteit te verbeteren, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het verder ontkoppelen van riolering en watersysteem.

Waterketen

Langs de Nieuwe Waterweg liggen twee awzi's: De Groote Lucht in Vlaardingen en Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland. Voor de awzi De Groote Lucht heeft Delfland samen met de gemeenten een optimalisatiestudie uitgevoerd. De resulterende maatregelen voeren gemeenten en Delfland uit in de planperiode, wat zorgt voor een forse kostenbesparing voor alle partijen.

Ook voor awzi Nieuwe Waterweg staat een optimalisatiestudie op stapel.

1.5.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

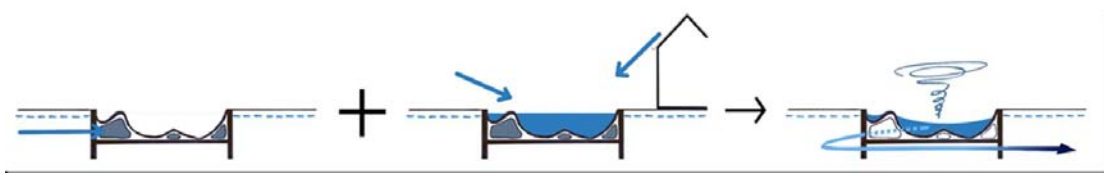
De onduidelijke status van de Maasdijk veroorzaakt een lastige situatie. Voor het lekenoog heeft de dijk geen functie omdat bij hoogwater de Delflandse dijk het water zal tegenhouden. Toch is de Maasdijk van belang. Dit moet Delfland goed duidelijk maken aan derden. Ook vanuit de cultuurhistorie en als landschappelijk element is de Maasdijk waardevol.

Bij het aanleggen en inrichten van water in de ecologische verbingszone bij De Bonnen worden zeker natuurvriendelijke oevers aangelegd. Als dat kan gebeurt dit op meerdere plaatsen.

In de dichtbebouwde stedelijke gebieden kan de wateropgave niet gehaald worden zonder innovatie. In dichtbebouwd stedelijk gebied is het realiseren van waterpleinen een kansrijke innovatie (zie kader). Ook groene daken en waterberging onder wegen of in kelders kunnen een bijdrage leveren. Het uitgangspunt van Delfland is dat het water zoveel mogelijk zichtbaar moet blijven. Want het is met water als met een geliefde: uit het oog, uit het hart. Bij onderhoud en beheer geeft ondergrondse waterkering extra werk en soms ook extra kosten. Zichtbaar water vergroot de belevingswaarde ervan, houdt de 'sense of urgency' bij burgers levend en is in de meeste gevallen onderhoudsvriendelijker. Waar het kan en waar ruimte is, wordt open water aangelegd.

Waterplein

Een aangenaam stadsplein met spelende kinderen verandert door een flinke regenbui tijdelijk in een waterspeelplaats. Het regenwater kan zich er verzamelen, zakt weg in de bodem en verdwijnt in een rustig tempo in het (gescheiden) riool. Bij de inrichting van het plein kan met de natte perioden rekening worden gehouden door waterproof meubilair of speeltoestellen te plaatsen.

Figuur 10.6: schets van een waterplein

- CONCEPT -

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de vergadering van het **bestuur van de afdeling Midden-Delfland en Waterweg** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op 28 augustus 2008 te Delft.

Aanwezig: mevr. dr.ir. M.P.M. Ruijgh-van der Ploeg, voorzitter;
J. van Dam, mevr. L.G. van Duijn-Camfferman, mevr. W.P.M. van Kester-Zwinkels en A.P. Zonne, leden afdelingsbestuur;
E. Olsthoorn (adviseur afdelingsbestuur) en mevr. M.A.K. van Steenberg-Hagen (secretaris);
ir. C.J.G. Langelaan (team Water & Ruimtelijke Ordening, voor agendapunt 5),
mevr. ir. N.N. Lorenz (team Water & Ruimtelijke Ordening, voor agendapunt 6) en
ir. J. Rietdijk (team Waterkeringen, voor agendapunt 7).

Afwezig mkg: C. Doelman, dr.ir. G.P.J. Dijkema, A.L.A. van Ispelen, ir. T.C.T. van der Laan Bouma, W.A.M. van Vliet en mevr. I.J.A. ter Woorst, leden afdelingsbestuur.

1. Opening

De voorzitter opent te 09.30 uur de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom.

2. Notulen vergadering 22 mei 2008

Deze notulen worden vastgesteld met de volgende correctie: op blz. 1, onderaan, moet de inbreng van de heer Doelman worden geformuleerd als volgt:

De heer Doelman hoort nog steeds klachten over de slechte aanvoer van water naar het gemaal in de Zouteveense en Holierhoekse Polder (blz. 2, één na laatste alinea). De waterstand langs de hoofdwatgang is nu wel in orde, maar in een groot deel van de polder staat het water te laag. Langs de Zouteveenseweg komt een hoger peilvak; het water richting Schipluiden moet dan helemaal om lopen naar de Slinksloot. Dát geeft de problemen.

Naar aanleiding van de notulen worden nog enkele punten aangesneden:

- Blz. 1, noot 1: De heer Van Dam vindt dat het aan de vragensteller (in dit geval de heer Doelman) is om te bepalen of een actie als afgerond kan worden beschouwd, dus niet aan de ambtelijke organisatie of een hoogheemraad. Mevrouw Van Duijn herinnert eraan dat dit punt verleden week in de commissie Financiën opnieuw aan de orde is gesteld, waarbij is benadrukt dat bekend moet zijn wat de gemiddelde kosten zijn van de aanleg van bijvoorbeeld 100 meter ecologische oever. De heer Wiegman heeft toen toegezegd daar opnieuw serieus naar te kijken, vooral toegespitst op de ecologische oevers. De voorzitter geeft aan dat er nog weinig kengetallen zijn. Mevrouw Van Duijn vindt dat die dan snel ontwikkeld moeten worden, eventueel aan de hand van gegevens van andere waterschappen. De heer Zonne kan zich niet voorstellen dat er binnen Delfland geen gegevens over te achterhalen zijn.

- Blz. 1, noot 2: De heer Olsthoorn beaamt dat er nog een aantal stuwen moeten worden geplaatst, maar daarmee worden de problemen met de waterafvoer bij Schipluiden niet opgelost. De voorzitter zegt toe dit op te nemen met hoogheemraad Van der Burg, en het afdelingsbestuur te informeren over de uitkomst hiervan.

- Blz. 2, agendapunt 5.b: Daarnaast gevraagd door de heer Olsthoorn zegt de voorzitter, dat het college inmiddels een brief heeft gezonden aan het Recreatieschap Midden-Delfland, waarin is aangegeven dat vóór 1 oktober 2008 aan Delfland moet worden opgegeven op welke plaatsen in de recreatiegebieden het onderhoud is uitgevoerd, en dat vóór 1 november a.s. de beheerplannen gereed moeten zijn. Verder is in de brief gezegd dat het achterstallig onderhoud vóór 1 november 2009 moet zijn uitgevoerd. Zij zal de schouwmanager vragen om de betrokken schouwmeesters hierover in te lichten. De leden van het afdelingsbestuur krijgen een kopie van de brief aan het Recreatieschap toegezonden.¹

¹ Brief d.d. 14 augustus 2008, kenmerk 707528, verzonden aan het Dagelijks Bestuur van het Recreatieschap Mid-

Mevrouw Van Duijn vermoedt dat het wel nodig zal zijn, nu dit punt al zo lang aansleept, om in de komende tijd bestuurlijke druk te blijven uitoefenen. Ook de voorzitter verwacht dat. Een goede gelegenheid daarvoor is het jaarlijkse overleg met het Recreatieschap.

- Blz. 7, vierde alinea van boven: Aan mevrouw Van Kester die vraagt hoe het staat met de evaluatie van de pilot met het beheer van natuurvriendelijke oevers door boeren, antwoordt de voorzitter dat op dit moment de laatste hand aan die evaluatie wordt gelegd. Dit stuk wordt eerst besproken met de betreffende boeren en komt daarna in het college van D&H aan de orde. Zij gaat ervan uit dat dit punt kan worden betrokken bij de bespreking van de groenblauwe diensten in de volgende vergadering (30 oktober a.s.).

3. Actiepuntenlijst

- Status parkeerplaatsen Noorddijk Maassluis: Deze actie is voorlopig opgeschort, nu Delfland onderhandelt over de verkoop van het Gemeenlandshuis in Maassluis. De voorzitter kan niet overzien in hoeverre de VV betrokken wordt bij een mogelijke verkoop. Het is wel de bedoeling dat Delfland na verkoop gebruik kan blijven maken van het pand.²

- Ad 4: In de vergadering van 30 oktober a.s. geeft mevr. Burger een presentatie over de stand van zaken Reconstructie Midden-Delfland.

- Over de bestuursovereenkomst A4 is geen nieuws te melden.

4. Mededelingen en ingekomen stukken

- Op 24 september 2008 is er in Midden-Delfland opnieuw een zgn. LOP-synthesetafel: een bijeenkomst over het landschapsonwikkelingsplan. De leden van het afdelingsbestuur worden daarvoor uitgenodigd.

- Zoals al gemeld, wordt voor de volgende vergadering het onderwerp groenblauwe diensten geagendeerd. De leden krijgen hierover van te voren een notitie, waarin ook de actuele stand van zaken met de FES-proeftuin blauwe diensten zal worden aangegeven.

5. Waterstructuurplan Midden-Delfland: presentatie door de heer Langelaan³

- Het Waterplan Midden-Delfland bestaat uit een watervisie, een waterstructuurplan en een uitvoeringsprogramma. De watervisie (aansluitend op de gebiedsvisie Midden-Delfland) is in oktober 2007 vastgesteld door het college van D&H en het college van B&W. In het waterstructuurplan wordt de watervisie nader uitgewerkt, worden de wateropgaven concreet gemaakt en worden procesafspraken met de gemeente beschreven. Op een later moment komt het uitvoeringsprogramma op tafel, waarin wordt aangegeven wie het initiatief neemt voor de uitvoering van concrete maatregelen, wanneer die maatregelen worden uitgevoerd, en hoe de verdeling van de kosten zal zijn. In het waterstructuurplan wordt aandacht gegeven aan waterkeringen, waterhuishouding, waterkwaliteit, waterketen en beheer + onderhoud. Andere belangrijke aspecten zijn de betekenis van water voor landbouw en recreatie, en de samenwerking tussen partijen, waaronder die tussen de gemeente en het hoogheemraadschap.

- Bij waterkeringen gaat het om het handhaven van de beschermingszones en het uitvoeren van onderhouds- en verbeteringsprojecten. Daarnaast gaat het om het koppelen van functies, zoals de waterkerende functie aan een verkeersfunctie, een recreatieve functie of een functie ten behoeve van ecologie.

- Speerpunt bij waterhuishouding is in de eerste plaats het uitwerken en ruimtelijk inpassen van de resultaten van de ABC-Polderstudies. Met die studies is de wateropgave bepaald, en vervolgens moet die opgave worden ingevuld, bijvoorbeeld door verbreding van watergangen en oevers, het realiseren van open water en plas/dras-situaties, toepassing van onderbemaling e.d. Gezien de gebiedskenmerken (de "harde rand" langs het glastuinbouwgebied, de zuidrand die een wat meer natuurlijke uitstraling heeft, en het open middengebied) is ervoor gekozen om de waterbergingen te realiseren aan de randen en dat vooral te doen door middel van verbreding van watergangen, en daarbij aan te sluiten op al bestaande waterzones. Daarnaast is het de bedoeling met behulp van onderbemaling in het Kraaienest waterberging te realiseren. Tijdens de

---

den-Delfland

² In de VV van 4 september 2008 toegezegd om in de commissie B&O d.d. 23 september 2008, dan wel de VV van 9 oktober 2008 informatie te geven over de status van het Gemeenlandshuis in Maassluis en over een betrokkenheid van de VV bij de besluitvorming hierover.

³ Sheets presentatie bijgevoegd.

laatstgehouden LOP-synthesetafel (9 juli jl.) is gebleken dat deze keuzen grotendeels overeenkomen met de ideeën van de deelnemers aan deze bijeenkomst.

- Een tweede belangrijk aspect van waterhuishouding is het in beeld brengen van mogelijke win-win situaties. Daarbij wordt gedacht aan waterbergingen die de ruimtelijke structuur versterken, zowel waterberging (wellicht ook ten behoeve van het Westland) als zwemmen in het Kraaienest, natuurvriendelijke oevers rond de Slinksloot, en ontwikkelingen in het kader van het FES Waterkader Haaglanden.
- In de derde plaats is bij waterhuishouding het gemeentelijk beleid voor de afvoer van neerslag in stedelijk gebied van belang. De gemeente Midden-Delfland stelt zich hierbij op dit moment enigszins terughoudend op, in afwachting van nieuwe ontwikkelingen op landelijk niveau, o.a. geïnitieerd door RioNed.
- Bij het onderwerp waterkwaliteit speelt uiteraard de Kaderrichtlijn Water. Daarbij gaat het om het opstellen van beleidsdoelen voor verbetering van de waterkwaliteit, maatregelen om kansen te benutten voor verbetering van waterkwaliteit en ecologie (zoals aanleg van natuurvriendelijke oevers, aanleg van IBA's en drukrioleringen, ecologisch beheer en onderhoud en visstandsmaatregelen) en verontreiniging door diffuse bronnen.
- In het kader van de waterketen lopen er optimalisatiestudies voor de AWZI's, waarbij het complete stelsel vanaf de huisaansluiting tot en met het lozingspunt onder de loep wordt genomen. De bedoeling is aan de hand van de uitkomsten van die studies te komen tot meer permanente vormen van samenwerking.
- Bij beheer + onderhoud spelen vooral aanleg en beheer van natuurvriendelijke oevers en het intensiveren van ecologisch onderhoud. Inmiddels hebben de diverse beheerders in Midden-Delfland een convenant gesloten over samenwerking bij het onderhoud.
- Samenwerking, bijvoorbeeld in de vorm van oprichting van één waterloket, is een belangrijk aspect in het waterplan. Hetzelfde geldt voor procesafspraken voor de watertoets, het uitvoeren van de nieuwe wetgeving over grondwater, en de mogelijke instelling van een waterfonds.

- Aan mevrouw Van Duijn antwoordt de voorzitter, dat de waterschappen geen instrumenten hebben om iets te doen aan verontreiniging door diffuse bronnen en daarom al jarenlang bij de rijksoverheid erop aandringen, dat zij beleid maakt en de waterschappen van instrumenten voorziet om dat beleid uit te voeren. Dit punt zou worden opgenomen in de Toekomstagenda Milieu die VROM vorig jaar heeft opgesteld, maar daar is het niet van gekomen. Er wordt opnieuw aandacht voor gevraagd in de KRW-stroomgebiedbeheerplannen.

Aansluitend vraagt de heer Van Dam om meer informatie over een pilot in de Woudse Droogmakerij voor de aanpak van diffuse bronnen. Hij heeft begrepen dat Delfland aan die pilot meedoet. De voorzitter licht toe dat het gaat om een pilot van de Wageningse universiteit en een aantal tuinders, met een betrokkenheid van LTO Glaskracht. Ook Delfland participeert, maar alleen waar het gaat om het meten van verontreiniging, omdat dit een taak van Delfland is. Deze pilot is ook gericht op verbetering van de kwaliteit van de bedrijfsvoering en zo mogelijk een nul-emissie van glastuinbouwbedrijven, terwijl het bij diffuse bronnen over veel méér gaat, bijvoorbeeld ook vervuiling door het verkeer, bouwmaterialen e.d. Zij zal laten nagaan of er binnen Delfland meer informatie over deze pilot beschikbaar is.⁴

- De heer Van Dam vraagt zich af of er binnen Delfland voldoende zicht is op de soorten planten die geschikt zijn voor natuurvriendelijke oevers. Hij ziet soms natuurvriendelijke oevers waarvan een deel vrijwel helemaal kaal is, zodat daar de aangeplante flora kennelijk niet aangeslagen is. De voorzitter licht toe dat DLG al jaren geleden is begonnen met de aanleg van natuurvriendelijke oevers in het gebied van Midden-Delfland, maar er moest toen nog veel geleerd worden en dat is in de praktijk ook nog te zien. Op een aantal plaatsen, vooral in de Slinksloot, is de aanleg van deze oevers mislukt en wordt nu met veel moeite gewerkt aan herstel. Verder blijkt de botanische waarde van natuurvriendelijke oevers soms veel minder te zijn dan was gehoopt, en bovendien is er in voorgaande jaren vaak alleen maar riet aangeplant. Inmiddels is er veel geleerd en wordt de inrichting van bijvoorbeeld ecologische zones bij waterbergingen nu heel anders aangepakt.

- De heer Van Dam vraagt vervolgens wat de hoofdbestemming van het water in Midden-Delfland is: agrarische doeleinden, natuur of vooral recreatie? Hij heeft de indruk dat al te gemakkelijk ervan wordt uitgegaan dat watergangen wel gebruikt kunnen worden als recreatieve routes, terwijl in een aantal gevallen juist voor de bestemming natuur gekozen zou moeten worden, zeker als er hoge investeringen in de aanleg van natuurvriendelijke oevers zijn gedaan. De voorzitter zegt dat de hoofdbestemming van watergangen vooral af- en aanvoer van water is. Verder heeft zij de gemeente Midden-Delfland, naar aanleiding van opmerkingen vanuit het afde-

⁴ Zie de bij dit verslag gevoegde bijlage *Telen met Toekomst in de Woudse Droogmakerij*

lingsbestuur, al gevraagd wat de plannen zijn voor het ontwikkelen van routes voor toervaart. Zij zal dit punt ook inbrengen bij het Recreatieschap. Een aantal functies is te combineren, maar er moet dan wel goed op gelet worden dat ze elkaar niet in de weg gaan zitten.

6. Waterplan Maassluis: presentatie door mevrouw Lorenz⁵

Voorafgaand aan de presentatie licht de voorzitter in antwoord aan mevrouw Van Kester toe, dat binnenkort door het college van BenW van Maassluis, nadat het eerst de betrokken raadscommissie heeft gehoord, besloten wordt over het vrijgeven van dit waterplan voor inspraak. Pas als de inspraakperiode is afgerond en de binnengekomen reacties zijn verwerkt, is de VV aan bod om het waterplan vast te stellen.

Na de doelen van het waterplan en de gehanteerde uitgangspunten te hebben beschreven, zegt mevrouw Lorenz eerst dat de wateropgave voor heel Maassluis aan de hand van de watersysteemanalyse is vastgesteld op in totaal 3,7 ha, waarvan 1,4 ha in het bestaand stedelijk gebied van de Dijkpolder, en 2,3 ha in de landelijke Aalkeetpolders.

Hierna gaat zij in op de knelpunten in de diverse gebieden van Maassluis, en op de maatregelen die in het waterplan zijn opgenomen voor het wegnemen van die knelpunten:

- Steendijkpolder: Knelpunten zijn hier de waterkwaliteit (vooral als gevolg van riooloverstorten) en een watertekort. Als maatregelen zijn daarom in het plan opgenomen afkoppelen hemelwater, aanleg natuurvriendelijke oever, extra water inlaten vanuit de Burgemeesterswijk en onderzoek naar een betere doorstroming van het water.
- Dijkpolder: Op zichzelf is er ook voor het landelijke gebied van de Dijkpolder een wateropgave, maar die kan volledig worden ingevuld door het nieuwe stedelijke gebied in deze polder te ontwikkelen met de norm van 325 m³/ha. In principe blijft bij die stedelijke ontwikkeling de huidige verbinding, onder de A20 door, met de Dijkpolder in Maasland behouden. Verder zijn de knelpunten voor de gehele Dijkpolder het waterbergingsstekort in het bestaand stedelijk gebied, de waterkwaliteit en de wateraanvoer. De wateropgave is eenvoudig technisch aan te pakken, door een simpele aanpassing van de peilen. Verder is voorzien in een zoekgebied voor KRW-maatregelen langs de provinciale ecologische hoofdstructuur, zal ook hier afkoppelen zorgen voor een betere waterkwaliteit, en wordt samen met de gemeente nader gekeken naar mogelijkheden van het inlaten van water.
- Sluispolder: In het Wipperspark doet zich grondwateroverlast voor, waarschijnlijk veroorzaakt door verkeerde drainage of verstopte afvoerpijpjes. In overleg met de gemeente en de bewoners ter plaatse zal hier nader naar gekeken worden. Ook langs de Vlieten is er sprake van grondwateroverlast in de vorm van kwel, en daar zal de gemeente gericht naar gaan kijken.
- Aalkeetpolders: Naast de waterbergingsstekorten is er een probleem met de waterkwaliteit, die sterk onder de maat is. Ook is sprake van een watertekort, voornamelijk in de Aalkeet Buitenpolder. Er wordt overleg gestart met de grondeigenaren over het invullen van de wateropgave op een andere manier dan het graven van bergingen, namelijk door een soort compensatieregeling in de vorm van blauwe diensten te bieden. Verder wordt nagegaan of een deel van de wateropgave kan worden gerealiseerd in het kader van het dijkverbeteringsproject langs de Boonervliet. In dit gebied zijn ook KRW-maatregelen voorzien, met name het realiseren van natuurvriendelijke oevers.
- Maassluis-West: Knelpunten zijn hier wateroverlast (bij veel neerslag blijft er water staan op lager gelegen delen van parken of op de verharding), een geringe waterbeleving, de wateraanvoer Kwartelsingel (een nieuwe singel die hoger gelegen is) en de waterkwaliteit in de haven, vooral in droge perioden, gezien de twee overstorten die op de haven uitkomen. Als maatregel tegen dit laatste knelpunt is in het plan voorzien in een onderzoek naar een watertransportstrook (een wadi) naar de haven toe. In zo'n strook, gelegen op maaiveldniveau, wordt hemelwater verzameld en verder getransporteerd. Bovendien wordt met zo'n strook enige waterberging geboden, wordt het water gezuiverd en werkt het positief op de beleving van water. Het knelpunt van de Kwartelsingel kan eenvoudig worden opgelost door een inlaat naar deze nieuwe singel te realiseren. Daarnaast zal worden onderzocht of afgekoppeld water vanuit Maassluis-West gebruikt kan worden ten behoeve van de Steendijkpolder.

Tenslotte zegt mevrouw Lorenz dat de totale kosten van het waterplan worden geraamd op € 17,2 miljoen, waarvan 34% ten laste van de gemeente, 40% ten laste van Delfland, en 26% ten laste van ruimtelijke ontwikkelingen. Een klein deel van dit bedrag, namelijk € 0,6 miljoen, is gereserveerd voor onderzoek. Voor het invullen van de wateropgave is circa € 4 miljoen nodig. Al met al zijn de kosten voor Delfland circa € 7 miljoen, en die zijn grotendeels al opgenomen in

⁵ Sheets presentatie bijgevoegd.

het kader van andere activiteiten: ABC, KRW, optimalisatiestudies en afkoppelen.

- Aan de heer Van Dam die wijst op de mogelijkheid om de waterkwaliteit te verhogen door het water in het gebied zelf te laten circuleren, antwoordt mevrouw Lorenz dat het de bedoeling is om goed naar die mogelijkheid te kijken, in de eerste plaats in de Steendijkpolder. De voorzitter zegt aanvullend, dat Delfland hier ook nog in het kader van de watertoets op kan toetsen.

- Mevrouw Van Duijn vraagt zich af wat de reden is dat er in de Aalkeetpolders toch nog een wateropgave is. De heer Olsthoorn voegt daar de vraag aan toe of bij dit waterplan alleen is gelet op het deel van de Aalkeetpolder dat binnen de gemeente Maassluis ligt. Mevrouw Lorenz antwoordt dat er naar de hele Aalkeetpolder is gekeken, waarbij is gebleken dat de wateropgave voor de Aalkeet Binnenpolder voor circa 90% in Vlaardingen ligt, en dus maar voor een klein deel in Maassluis. De wateropgave voor de Aalkeetpolders heeft vooral te maken met de hogere ligging.

7. Startdocument kadeverbetering Commandeurspolder Veilig + Mooi: presentatie door de heer Rietdijk⁶

- Uitgangspunten voor dit document waren: voldoen aan de veiligheidsopgave, behouden/versterken landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden, aansluiten bij de gebiedsvisie Midden-Delfland, en samenwerken met gemeente, bewoners en belangenorganisaties. Met het oog hierop is eerst de veiligheid getoetst en is zowel in het startdocument als in de ontwerp-ateliers veel aandacht gegeven aan een toelichting op de veiligheidsopgave. Vervolgens zijn de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van polder en kades geïnventariseerd, waarvoor door Delfland het bureau Feddes Olthof landschapsarchitecten (inmiddels de rijksadviseur voor het landschap) is aangetrokken.
- In het volgende hoofdstuk van het startdocument wordt ingegaan op randvoorwaarden en wensen vanuit veiligheid en waterbeheer. Tot nu toe gold binnen Delfland een vaste set van randvoorwaarden voor het ontwerpen van kades, zoals een kruinbreedte van 3 meter en een talud van 1:4, maar voor de Commandeurspolder is gekozen voor maatwerk en een bandbreedte, in de zin van "robuust waar het kan, maatwerk waar het moet". Dit principe wordt inmiddels verwerkt in een nieuw beleidskader voor boezemkades, dat te zijner tijd ter besluitvorming aan de VV wordt voorgelegd.
- Hoofdstuk 5 van het startdocument beschrijft randvoorwaarden en aanknopingspunten vanuit het ruimtelijk beleid, zoals mogelijke win-win situaties. In dat verband wordt aandacht gegeven aan de gedachte om de huidige Molenweg te veranderen in een fietspad, en het idee om langs de Oostgaag woningbouw te realiseren. Hoofdstuk 6 bevat een eerste lijst van punten om de varianten voor de kadeverbetering aan te toetsen. In de laatste twee hoofdstukken wordt aandacht gegeven aan mogelijke varianten voor de kadeverbetering, en aan kansrijke varianten die na een eerste quick scan op tafel zijn gebleven.
- In het kader van de variantenstudie worden de varianten meer in detail uitgewerkt en daarna beoordeeld aan de hand van de criteria. Ook in die fase zijn samenwerking en consultatie belangrijk. De keuze van een voorkeursvariant is het meest kritische moment in het proces, en zal dan ook goed worden voorbereid. Risico's beheersen, kosten bewaken en zorgvuldig communiceren zijn in dit geheel belangrijke aandachtspunten voor de projectgroep.
- Het startdocument is inmiddels behandeld in de klankbordgroep, en het advies van die groep heeft geleid tot enige kleine aanpassingen van het document. Daarna is het document op 18 augustus jl. vastgesteld door het college van D&H. Op 9 september 2008 wordt dit document in een informatieve bijeenkomst aan de VV gepresenteerd. De periode van consultatie (een soort inspraak) loopt van 22 september tot 17 oktober 2008, en op 1 oktober a.s. vindt er een informatieavond plaats. Na 17 oktober 2008 worden de reacties van een antwoord voorzien, en kan het definitieve startdocument door het college van D&H en het college van B&W worden vastgesteld.

- De heer Olsthoorn is het opgevallen dat de kaart over de doorstromingscapaciteit van de boezem op verschillende plaatsen aangeeft, dat er problemen met opstuwning zijn. Dat wordt echter niet vermeld bij de Vlaardingsevaart, terwijl die vaart juist moet zorgen voor de afvoer naar de Boonervliet en het gemaal. De heer Rietdijk zegt dat er bij deze studie voor is gekozen om een aantal trajecten buiten beschouwing te laten. Hij weet echter niet meer om welke reden die buiten beschouwing zijn gelaten, bijvoorbeeld omdat al glashelder was dat die trajecten te smal zijn, of juist dat ze volledig voldoen. Hij beseft dat de betreffende kaart hierdoor een wat verwarrend beeld weergeeft, en zal hier dan ook opnieuw naar kijken.

⁶ Sheets presentatie bijgevoegd.

- De heer Van Dam ziet de gedachte om de Molenweg te veranderen in een fietspad als luchtfietsrij, al is het maar omdat de provincie heeft laten weten pas te willen praten over het afwaarderen van de huidige Molenweg als de A4 door Midden-Delfland gereed is. De heer Rietdijk onderschrijft dat op zichzelf, maar de gemeente heeft gevraagd om rekening te houden met deze mogelijkheid. Daarom wordt hier toch nader naar gekeken.

- Gevraagd door de heer Olsthoorn naar een tijdplanning antwoordt de heer Rietdijk, dat het de bedoeling is om de variantenstudie in de zomer van 2009 af te ronden. Meer kan hij er nu niet over zeggen, ook al omdat nog niet is besloten of de kadeverbetering al dan niet in fasen uitgevoerd zal worden. De heer Olsthoorn dringt erop aan de vaart erin te houden. Deze kadeverbetering sleept al vele jaren.

Aansluitend antwoordt de voorzitter aan mevrouw Van Duijn, dat een voorstel over de keuze van een voorkeursvariant ook een plan van aanpak voor de uitvoering van de verbetering zal bevatten. Mevrouw Van Duijn hoopt dat het zal lukken om met de gekozen procedure tot een goede besluitvorming te komen.

- De heer Van Dam heeft in het startdocument het probleem van piping bij de Noordvliet gemist, maar de heer Olsthoorn heeft daar wel het een en ander over gelezen in dit stuk. Zo wordt gesproken over het realiseren van een wat hogere dijk aan het eind van het water, opdat er vóór die dijk door piping een soort wadi of moeras ontstaat.

- De heer Van Dam is aangesproken door het idee om de wandelroutes rond de hele polder te herstellen; hij hoopt dat het daar inderdaad van komt. Zeer interessant vindt hij de passages over compartimentering. Verder vindt hij dat in het startdocument ook aandacht gegeven had moeten worden aan de keuze voor een tegengestelde ophoging, bij het onlangs op kwaliteitsniveau brengen van de Commandeurskade. Daarentegen hoort volgens hem het verplaatsen van de kade aan de Molenweg weer niet genoemd te worden in het startdocument, want dit is een kade van de Dijkpolder. Hetzelfde geldt voor de kade aan de Kwakelweg, want die kade ligt in de Duifpolder. De heer Rietdijk antwoordt dat het de bedoeling is om te bezien of ook de twee kades die in feite buiten de Commandeurspolder liggen, versterkt moeten worden.

- De heer Van Dam had verder verwacht dat er in het startdocument uitgebreider op herstel van de Vlietlandjes zou zijn ingegaan. Er zijn daar ook nog mogelijkheden voor uitbreiding, door aankoop van buitendijks land. Dan wordt er echt het nodige aan ecologie gedaan, wat niet het geval is bij het idee over de omzetting van de Molenweg en de Kwakelweg. Juist herstel en uitbreiding van de Vlietlandjes strookt ook met de matrix die indertijd in een informatieve VV is gepresenteerd, toen het ging over prioritering van investeringen. Daarnaast is hij benieuwd naar de innovatieve oplossingen.

8. Rondvraag

De heer Van Dam heeft in de commissie Waterbeheer gevraagd naar een pilotproject in Delft om met behulp van algen fosfaat en stikstof uit het water te halen, waarna de algen weer gebruikt kunnen worden voor o.a. bioplastic. Hij krijgt daar graag meer informatie over. De voorzitter heeft in de commissie begrepen dat de heer Verbeek hier aandacht aan zal geven.

9. Sluiting: 11.30 uur.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 oktober 2008.

De secretaris,

De voorzitter,

Mevr. M.A.K. van Steenberg-Hagen

Mevr. dr.ir. M.P.M. Ruijgh-van der Ploeg

Telen met Toekomst in de Woudse Droogmakerij

Telen met toekomst

Het praktijknetwerk Telen met toekomst werkt aan de verbreding en implementatie van duurzame teeltmaatregelen, die een bijdrage leveren aan het realiseren van de doelstellingen van het Convenant Gewasbescherming en de mestwetgeving. Telers in open en bedekte teelten worden ondersteund in het toetsen of geïntegreerde teeltmaatregelen (Best Practices) in de praktijk ook daadwerkelijk haalbaar, effectief en uitvoerbaar zijn. Hierbij worden ook andere partijen betrokken die voor de ondernemers van belang zijn, zoals teelt- en gewasbeschermingadviseurs, toeleveranciers en producenten van gewasbeschermingsmiddelen. Een belangrijk doel van Telen met toekomst is daarnaast het bij elkaar brengen van de belangen die verschillende stakeholders bij bepaalde knelpunten hebben.

Gebiedsgericht emissie terugdringen

Telen met toekomst in de glastuinbouw is op de gewasbescherming gericht. De implementatie van geïntegreerde gewasbeschermingsmaatregelen alleen blijkt niet voldoende om alle waterkwaliteitsknelpunten rond gewasbeschermingsmiddelen op te lossen. Daarom is besloten ook aandacht te geven aan de emissie van gewasbeschermingsmiddelen.

In deze nieuwe benadering is gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak. Door deze aanpak kan er heel gericht gewerkt worden aan het oplossen van de specifieke waterkwaliteitsknelpunten in het gebied. Bovendien kan bij een gebiedsgerichte aanpak de waterkwaliteit in het gebied gedurende het project gevolgd worden. De keuze is uiteindelijk gevallen op het gebied 'de Woudse Droogmakerij' in het beheersgebied van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Samenwerking

Het project draait voor een belangrijk deel om de samenwerking tussen de verschillende stakeholders. Doel hiervan is door informatievoorziening en bewustwording, begrip voor elkaars standpunten en belangen te creëren. In het projectteam zijn LTO Glaskracht, Agrodīs (brancheorganisatie toeleveranciers van gewasbeschermingsmiddelen), Delfland en Telen met Toekomst (WUR Glastuinbouw & DLV Plant) betrokken. Natuurlijk is ook een goede samenwerking met de bedrijven in het gebied een vereiste.

Officiële start

Op 19 juni 2008 ging het project in de Woudse Droogmakerij officieel van start met een bijeenkomst voor alle telers in het gebied. De bijeenkomst werd voorgezeten door de heer Aerts van LTO Glaskracht Nederland en was een groot succes. De belangstelling voor het project is groot. Dit bleek ook uit de grote opkomst bij de startbijeenkomst: 75 procent van de telers uit het gebied waren vertegenwoordigd. De telers kunnen rekenen op een diepgaand onderzoek naar de teelt en bedrijfsvoering. Dit gebeurt met de eigen adviseurs van de telers en specialisten van Telen met Toekomst. Mogelijke knelpunten en verbetermogelijkheden komen zo tevoorschijn, hierdoor worden de emissies terug gedrongen.

Het project in de Woudse Droogmakerij heeft een looptijd van drie jaar en wordt in 2010 afgerond.

Afdelingsbestuur Midden-Delfland en Nieuwe Waterweg

Jeroen Rietdijk
28 augustus 2008

Hoogheemraadschap van Delfland

Commandeurspolder Veilig én Mooi

Voldoen aan de veiligheidsopgave

Behouden/versterken landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden

Aansluiten bij de Gebiedsvisie Midden-Delfland

Samenwerken met bewoners en belangenorganisaties

2 De veiligheid getoetst

- 2.1 Het fenomeen 'veendijk'
- 2.2 Het bepalen van de veiligheid van een boezemkade
- 2.3 Resultaten van het veiligheidsonderzoek naar de kaden van de Commandeurspolder

3 Landschappelijke en cultuurhistorische waarden van polder en kaden

- 3.1 Landschappelijke karakteristiek van de Commandeurspolder
- 3.2 De ontstaansgeschiedenis van de Commandeurspolder
- 3.3 Karakteristieke waarden per kade
- 3.4 Samenvatting karakteristieke waarden

1 veerhoeps + veenkerfjes voor de ontginning

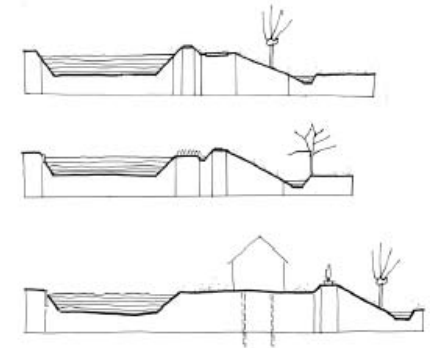
2 ontginning deel van het veen + kadearring

3 ontgravingen aan weerskanten eerste blok

4 probeel bodemboring, water steeds meer boven het land

Kenmerkende kadeprofielen van de Zuidgaag

Inventaristatiekaart Zuidgaag

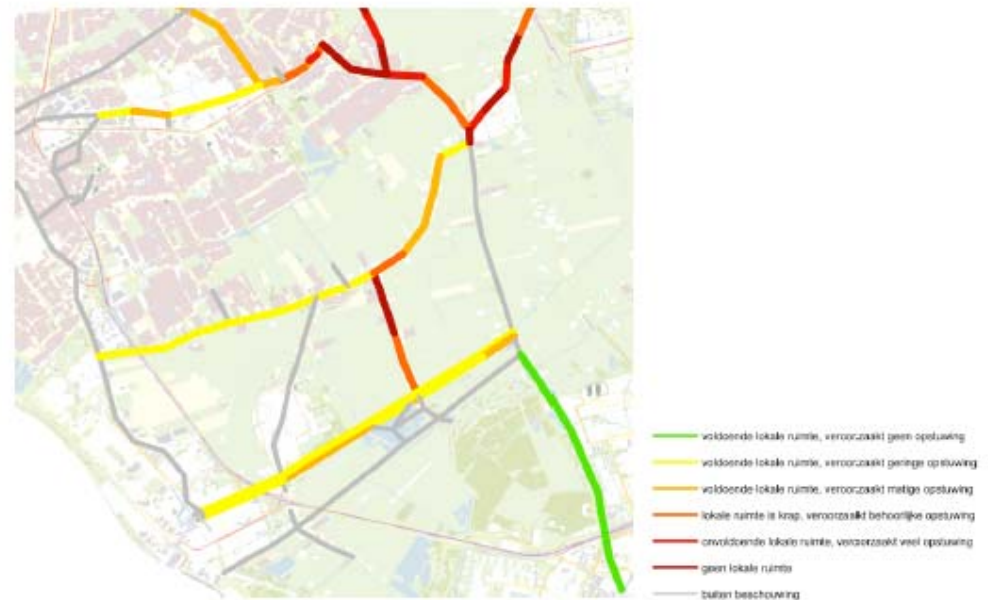

4 Randvoorwaarden en wensen vanuit veiligheid en waterbeheer

- 4.1 Beleidskader
- 4.2 Toelichting op de indeling in veiligheidsklassen
- 4.3 Toelichting op de technische randvoorwaarden bij het kade-ontwerp
- 4.4 Randvoorwaarden vanuit het waterbeheer

Veiligheidsklasse	Gevolgschade [Miljoen €]	Overschrijdingsfrequentie MBP [1/jaar]	Stabiliteitsfactor toetsing
I	<8	1:10	0,80
II	8 – 22,5	1:30	0,85
III	22,5 – 80	1:100	0,90
IV	80 – 225	1:300	0,95
V	>225	1:1000	1,00

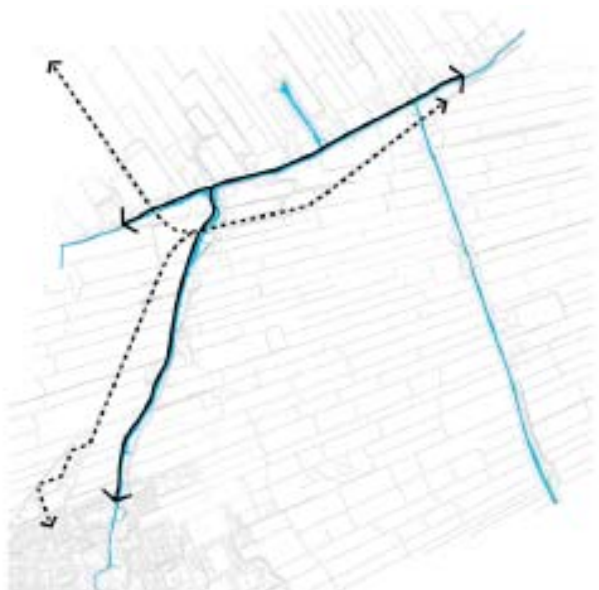
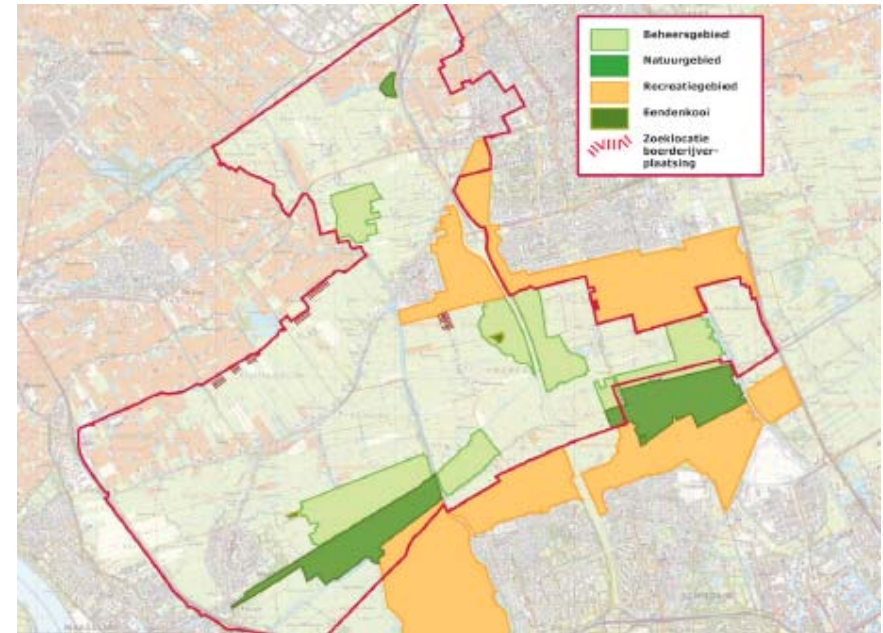
Hoe hoger de veiligheidsklasse hoe strenger de eis betreffende optredende boezemwaterstand en hoe strenger de eis betreffende de stabiliteit (uitgedrukt in een stabiliteitsfactor).

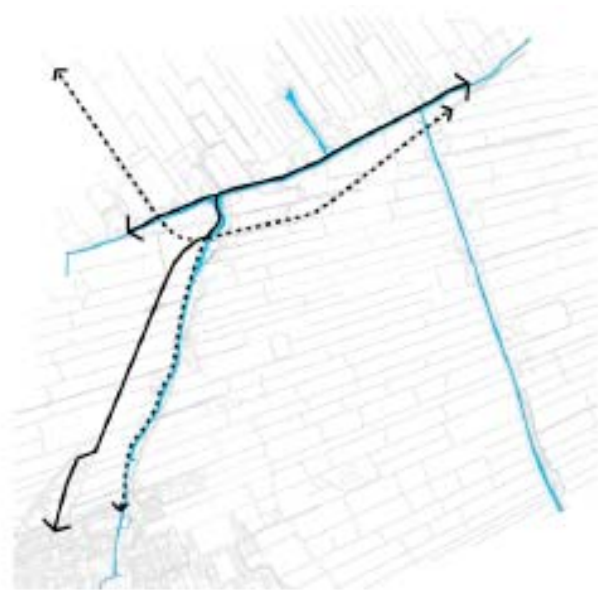
Doorstromingscapaciteit boezem

5 Randvoorwaarden en aanknopingspunten vanuit het ruimtelijk beleid

- 5.1 Beleidsmatige toetsing
- 5.2 Toekomstige ontwikkelingen grondgebruik in de Commandeurspolder
- 5.3 Toekomstige ontwikkelingen langs de randen van de polder

Molenweg bestaande situatie

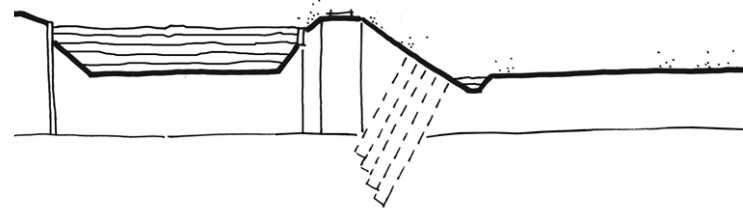
Molenweg mogelijke omdraaiing auto-fietsroute

6 Ontwerp uitgangspunten voor de kadeverbetering

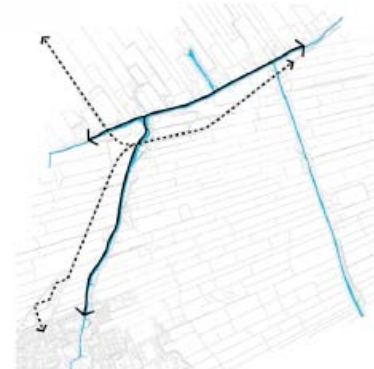
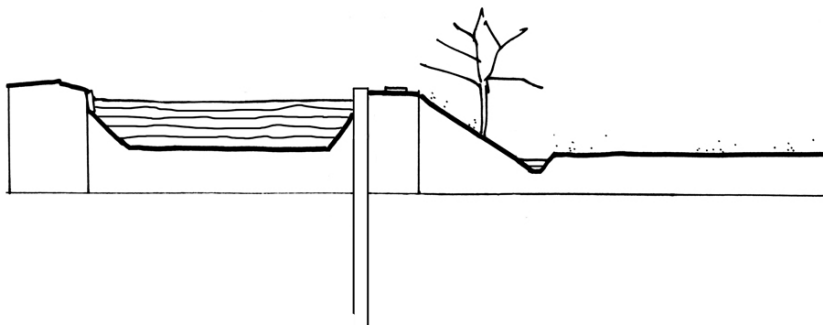
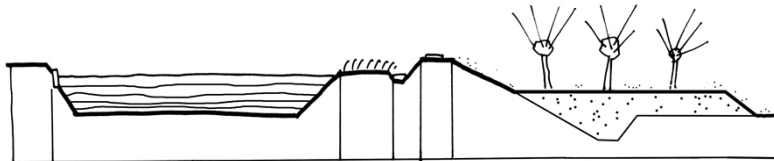
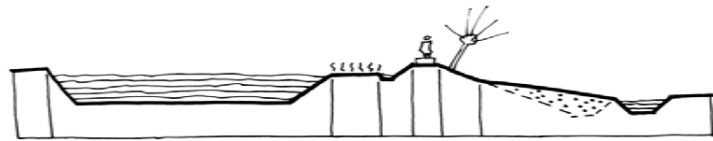
- Veiligheidsniveau (norm)
- Beheersbaarheid bij Calamiteit
- Beheer & onderhoud
- Ruimtelijke kwaliteit
- Cultuur historie & archeologische waarden
- Financiën
- Omgevingsaspecten

7 Mogelijke varianten voor de kadeverbetering

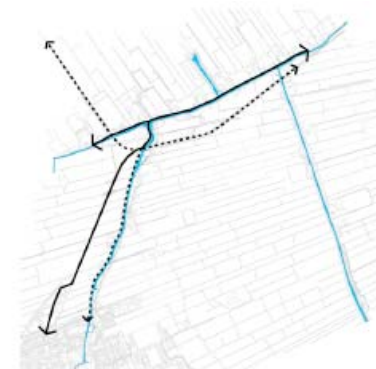
- 7.1 Voor de polder als geheel
- 7.2 Specifiek voor de Zuidgaag
- 7.3 Specifiek voor de Oostgaag
- 7.4 Specifiek voor de Middelwatering
- 7.5 Specifiek voor de Noordvliet

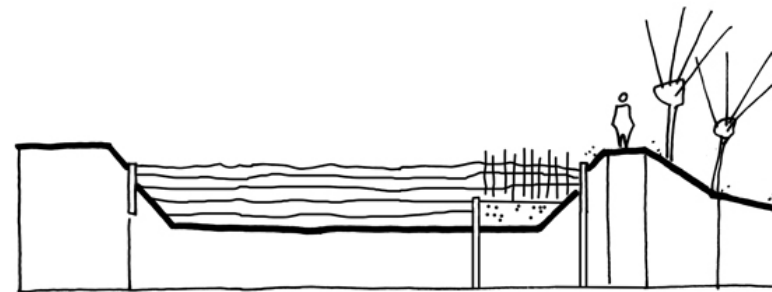
8 Samenvatting kansrijke varianten

Molenweg bestaande situatie

Molenweg mogelijke omdraaiing auto-fietsroute

Stand van zaken en vervolgstappen

- Startdocument behandeld in klankbordgroep
- Startdocument vastgesteld in D&H 18 augustus 2008
- Consultatie (inspraak) 22 september – 17 oktober
- 1 oktober informatieavond
- Reacties worden beantwoord
- Definitieve vaststelling Startdocument in D&H en B&W

Doorkijk Variantenstudie

- Uitwerken van de varianten
- Beoordelen varianten (criteria)
- Samenwerking en Consultatie
- Keuze voorkeursvariant
- Risico's beheersen, kosten bewaken en zorgvuldig communiceren

Vragen?

 Hoogheemraadschap van Delfland

Doel waterplan (1)

- gezond & klimaatproof watersysteem tot 2015
  - kwantitatief
  - kwalitatiefvanuit gezamenlijke watervisie
- uitwerken visie in concrete maatregelen

 Hoogheemraadschap van Delfland

Doel waterplan (2)

- afspraken uitvoering tegen maatschappelijk verantwoorde kosten
- afstemmen beleid en samenwerking beheer en onderhoud
- vergroten maatschappelijk bewustzijn water

Hoogheemraadschap van Delfland

Uitgangspunten

- beleidskaders ABC, NBW & KRW
- bestaande afspraken afvalwater OAS
- Watervisie op hoofdlijnen
- WaterSysteemAnalyse
- veldbezoek

4

3

Hoogheemraadschap van Delfland

Knelpunten, visie & maatregelen

Steendijkpolder

Dijkpolder

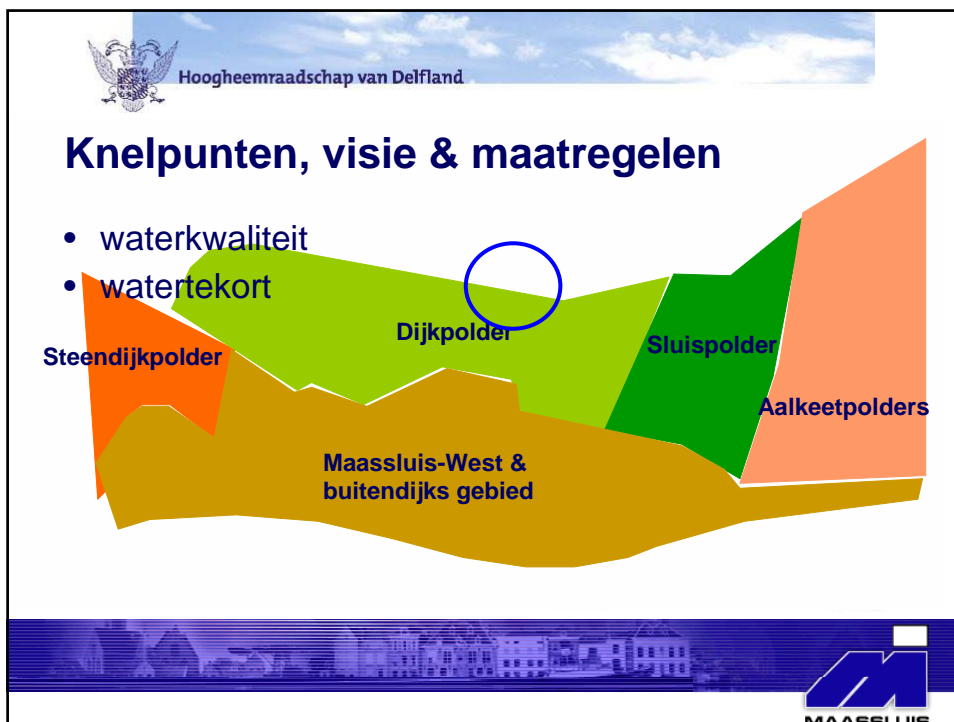
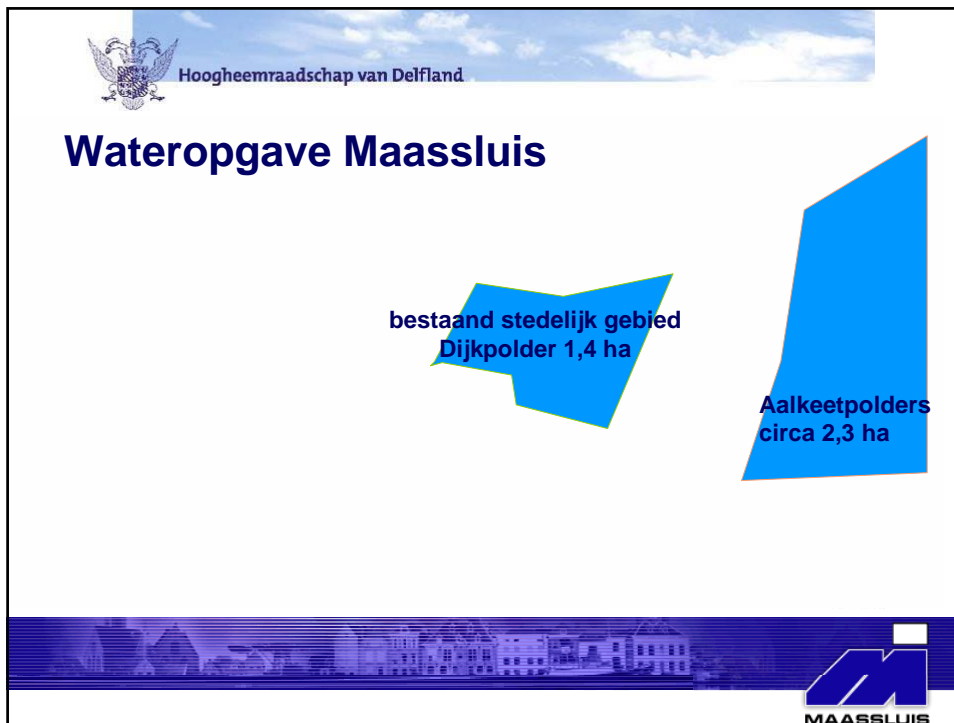
Sluispolder

Aalkeetpolders

Maassluis-West & buitendijks gebied

1:15.000

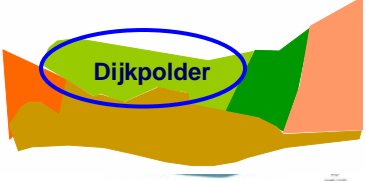

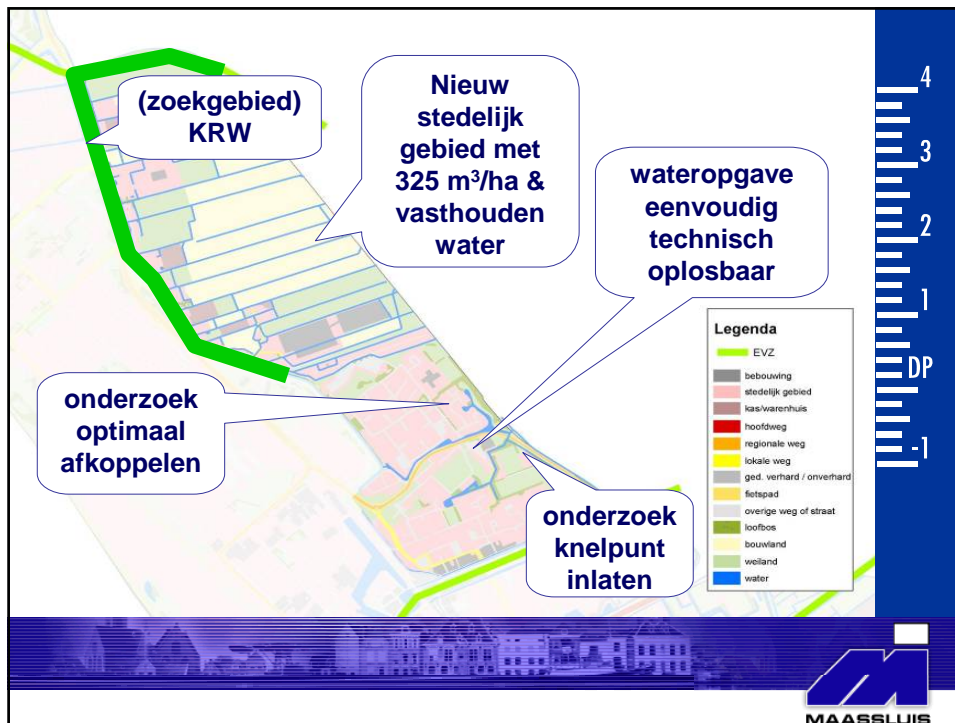

 Hoogheemraadschap van Delfland

Knelpunten, visie & maatregelen

- waterbergingstekort (1,4 ha)
- waterkwaliteit door overstort gemengd riool
- wateraanvoer
- PEHS

The figure is a slide from a presentation. It features the logo of Hoogheemraadschap van Delfland at the top left. The main title is 'Knelpunten, visie & maatregelen'. Below the title is a bulleted list of four points: 'waterbergingstekort (1,4 ha)', 'waterkwaliteit door overstort gemengd riool', 'wateraanvoer', and 'PEHS'. To the right of the list is a 3D diagram of a dijkpolder, showing a cross-section of a dike (orange) and a polder (green) with water levels indicated. The MAASLUIS logo is visible in the bottom right corner.

 Hoogheemraadschap van Delfland

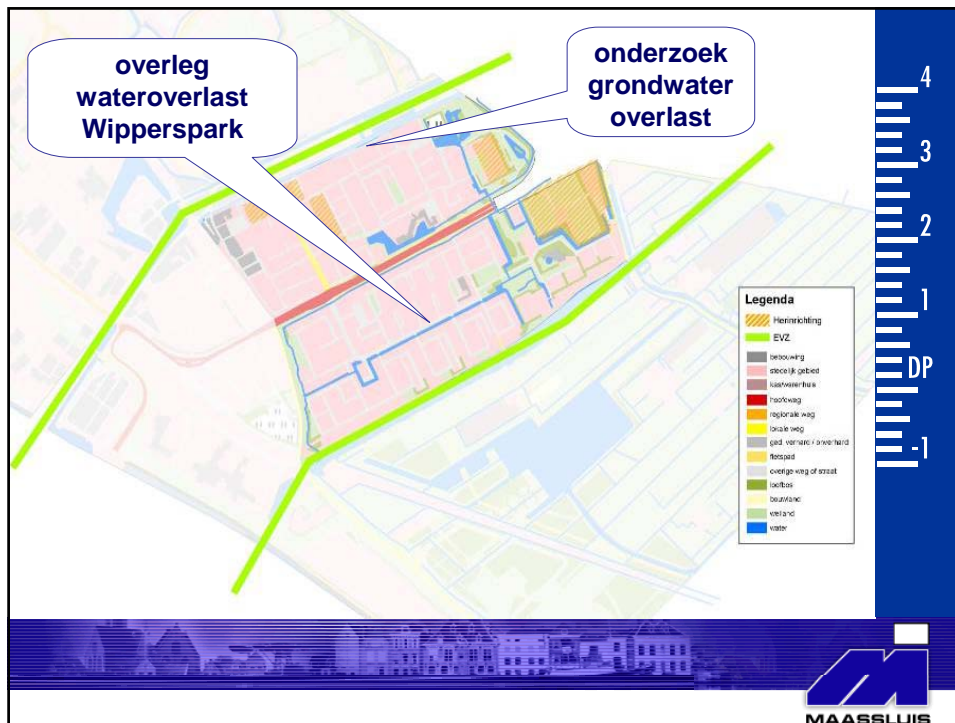
Knelpunten, visie & maatregelen

- (grond)wateroverlast Wipperspark versus 0 ha wateropgave
- waterkwaliteit (Zn & Cu)
- grondwateroverlast

Sluispolder

MAASSLUIS

 Hoogheemraadschap van Delfland

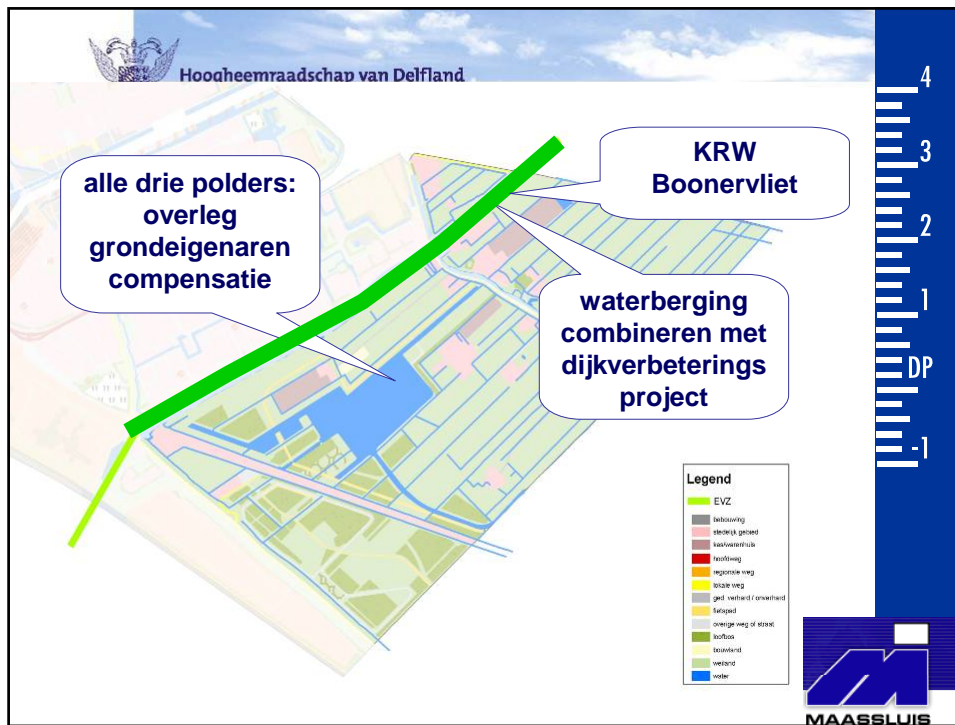
Knelpunten, visie & maatregelen

- waterbergingsstekorten
- waterkwaliteit (hoge voedselrijkdom)
- watertekort

Aalkeetpolders

MAASLUIS

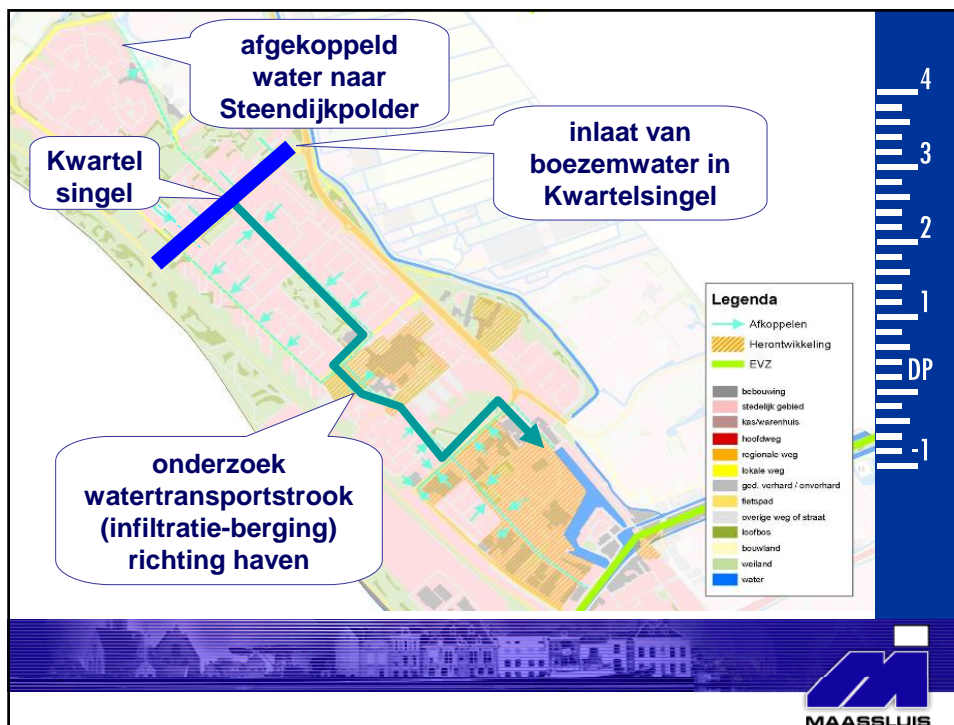
Hoogheemraadschap van Delfland

Knelpunten, visie & maatregelen

- wateroverlast
- geen water(beleving)
- wateraanvoer Kwartelsingel
- waterkwaliteit in de haven

Maassluis-West

MAASSLUIS

Hoogheemraadschap van Delfland

Kosten waterplan

- kosten voor Delfland (miljoen euro):

ABC	2,2
KRW	2,9
OAS & afkoppelen	1,2
<i>nieuwe</i> maatregelen vanuit waterplan	0,6
totaal	6,9

Hoogheemraadschap van Delfland

Vragen / discussie?

Waterplan Midden Delfland

Waterstructuurplan

Carlo Langelaan

Water is leven

Aanleiding

- Nationaal Bestuursakkoord Water 2003
- Regionaal Bestuursakkoord Water

Waterplan

1. Watervisie
  2. Waterstructuurplan
  3. Uitvoeringsprogramma
- Landschapsontwikkelingsplan (LOP)

Watervisie

Vastgesteld door college D&H (en B&W) oktober 2007

Aansluitend op de gebiedsvisie Midden Delfland

Waterstructuurplan

1. Waterkeringen
2. Waterhuishouding
3. Waterkwaliteit
4. Waterketen
5. Beheer en onderhoud
6. Landbouw en recreatie
7. Samenwerking

Waterkeringen

1. Handhaven beschermingszones
2. Uitvoeren onderhoud en verbeteringsprojecten
3. Koppelen

Waterhuishouding

1. Uitwerken en ruimtelijk inpassen van de resultaten van de ABC-Polderstudies
2. In beeld brengen van de mogelijke win-win situaties
3. Beleid afvoer neerslag in stedelijk gebied agenderen.

Waterhuishouding

1 Uitwerken en ruimtelijk inpassen van de resultaten van de ABC-Polderstudies

- **Ruimtelijke inpassing**

- Opgave bepalen
- Principes
- Gebiedskenmerken
- Toepassen principes voor het gebied
- Maatregelen op de kaart

3. KWANTITATIEVE KAART

De Groeneveldse polder ligt deels in gemeente Westland en deels in gemeente Midden-Delfland. De wateropgave ligt geheel in het Westlandse deel. Het Midden Delflandse deel bestaat uit grasland en heeft geen wateropgave. De wateropgave van het Westland kan gedeeltelijk worden opgelost door het aanleggen van een waterrijke zone op de grens tussen glastuinbouwgebied en het grasland.

In de Dorppolder-zuid is de wateropgave 19.300 m³. Een waterrijke zone aanleggen langs de westkant van de polder tegen het noordelijk deel van Dorpse polder die fysiek gescheiden is van de rest van de polder, een watergang in het midden van de polder te verbreden en van natuurvriendelijke oevers voorzien.

De Oude Campspolder, Kralingerpolder en Dorppolder-noord vormen één bemalingsgebied met een bergingstekort van totaal 79.400 m³. Dit bergingstekort ligt geheel in gemeente Westland. Het grootste deel van dit bergingstekort kan worden opgelost in het Kraaienest door de zuidelijke plas onder te bemalen. De zwermwaterfunctie moet dan worden verplaatst naar de noordelijke plas. Het is daarnaast mogelijk om te onderzoeken of in Midden-Delfland een deel van de wateropgave van het Westland kan worden gerealiseerd. Dit kan door de hoofdwatgangen in het gebied te verbreden en aan de west kant van de polder een brede waterzone aan te leggen. Daarmee kan de landschappelijke structuur worden versterkt.

De hoofdwatgangen in het gebied verbreden, in het noordoosten van de polder een waterberginglocatie realiseren en onderzoeken of het in onderbemalingsgebieden mogelijk is vaker dan 1 keer per 10 jaar (de NBW-norm) water op maaiveld mag komen (eventueel tegen vergoeding/blauwe dienst).

Er zijn in principe drie mogelijkheden om dit bergingstekort op te lossen. Er is nog geen definitieve keuze gemaakt hoe dit bergingstekort moet worden opgelost. Allereerst moet onderzoek gedaan naar deze mogelijkheden. Tevens wordt gezocht naar een extra doorverbinding (watergang) in het polder om de afvoer van het water te verbeteren.

Ten costen van de rijksweg wordt in het kader van de Weteringzone een nieuw bedrijventerrein aangelegd. Daarin zal 4.000 m³ waterberging worden gerealiseerd. De toekomstige wateropgave voor de Woudse-polder is dus 17.500 m³.

De wateropgave is 4.900 m³. Daarvan is 2400 m³ te realiseren in de 'oksels' van de A4 en 2500 m³ door het aanleggen van een brede watergang in het midden van de polder.

legenda

- Bebouwing
- Glastuinbouw
- Beplanting
- Plangebied
- Natuurgebied
- Boezemkades (klasse 3/4/5)
- Polderkades
- Boezemwater (primaair/ secundair/ tertiair)
- Hoofdwatgang/ polderwater
- Voorstellen voor locatie waterberging
- Verbreden watgangen
- Bestaande calamiteitenberging
- Onderzoek inzet onderbemaling

Waterhuishouding

2 In beeld brengen van de mogelijke win-win situaties

- Waterbergen en versterken ruimtelijke structuur
- Bergen en zwemmen in het Kraaijenest
- Ook voor Westland waterbergen
- NVO's rond Slinksloot
- Ontwikkelingen in het kader van FES Waterkader Haaglanden

Waterhuishouding

- 3 Gemeentelijk beleid afvoer neerslag in stedelijk gebied agenderen.

Waterkwaliteit

Kaderrichtlijn Water

1. Opstellen beleidsdoelen voor verbetering van de waterkwaliteit;
2. maatregelen om de kansen te benutten voor verbetering van waterkwaliteit en ecologie;
3. het diffuse bronnenbeleid.

Waterketen

1. Verkennen, onderzoeken en realiseren van optimalisatiemogelijkheden
2. doorpakken richting gestructureerde en meer permanente vormen van samenwerking
3. procesafspraken voor samenwerking

Beheer en onderhoud

1. Uitbreiden en intensiveren van ecologisch onderhoud
2. Aanleg en beheer van natuurvriendelijke oevers

Betekenis van water

1. Agrarisch
2. Recreatie

Samenwerking

1. Waterloket
2. Procesafspraken watertoets
3. Grondwater
4. Waterfonds

Uitvoeringsprogramma

ACTIEPUNTENLIJST AFDELING MIDDEN-DELFLAND EN WATERWEG

30 oktober 2008

NR	AFSPRAAK	ACTIE	GEREED
	Vergadering 15 februari 2007		
636	<i>Status parkeerplaatsen Noorddijk Maassluis</i> Nagegaan zal worden of de parkeerplaatsen ten behoeve van Delfland in de buurt van het gemeenlandshuis te Maassluis weer beschikbaar kunnen worden gesteld voor het publiek.	Via secretaris	Zie voetnoot (1) in het verslag van de afdelingsvergadering van 28 augustus 2008. ✓
	Vergadering 17 januari 2008 en 28 augustus 2008		
637	3. <i>Agendering Proeftuin Waterkader Haaglanden voor blauwe diensten</i> Delfland zal eerst heel goed moet weten wat het wil met de blauwe diensten. Er kan worden gedacht aan een pilot in de Duifpolder. Afgesproken wordt om in oktober de proeftuin Waterkader Haaglanden voor blauwe diensten in het afdelingsbestuur te bespreken. Zo mogelijk wordt dit geagendeerd voor de extra vergadering van 28 augustus 2008. Anders wordt dit onderwerp voor de reguliere vergadering van 30 oktober geagendeerd. Op verzoek van de leden van het afdelingsbestuur zal de evaluatie nvo's onderdeel uitmaken van de voor 30 oktober 2008 over dit onderwerp aan te leveren notitie.	H. Hangelbroek	Stand van zaken gegeven in afdelingsvergadering 28 augustus 2008. Geagendeerd voor de afdelingsvergadering van 30 oktober 2008. Agendapunt 8 ✓
	Vergadering 22 mei 2008 / 28 augustus 2008		
638	3. <i>Waterlopen in de Zouteveense polder (n.a.v. verslag vergadering d.d. 17 januari 2008):</i> De heer <u>Doelman</u> hoort nog steeds klachten over de slechte aanvoer van water naar het gemaal in de Zouteveense en Holierhoekse Polder. De waterstand langs de hoofdwatergang is nu wel in orde, maar in een groot deel van de polder staat het water te laag. Langs de Zouteveenseweg komt een hoger peilvak; het water richting Schipluiden moet dan helemaal om lopen naar de Slinksloot. Dát geeft de problemen.	C. Pater	z.s.m.
	4. <i>De voorzitter zal blijvende aandacht geven aan informatieverstrekking rond de projecten:</i> - Reconstructiecommissie Midden-Delfland - Bestuursovereenkomst Rijksweg A4 Delft – Schiedam - Kadeverbeteringsprojecten (o.a. Commandeurskade) - Waterplannen	Voorzitter	p.m.
639	5b <i>Beheerplannen recreatiegebieden Midden-Delfland:</i> Delfland zal zich strikter moeten opstellen ten opzichte van		Brief d.d. 14 augustus

	.	het recreatieschap en duidelijk maken dat de zaken in het najaar van 2008 op orde moeten zijn. Zo nodig zal Delfland hierover nog schriftelijk contact met het recreatieschap opnemen.		2008, kenmerk 707528, verzonden. Leden afdelingsbestuur hebben via de mail een afschrift ontvangen. ✓
Vergadering 28 augustus 2008				
755	6.	<i>N.a.v. notulen vergadering 25 oktober 2007 (Begroting 2008 en meerjarenraming):</i> <i>Kosten ecologisch onderhoud:</i> Intern wordt nagegaan of een overzicht kan worden gegeven waaruit blijkt hoeveel geld Delfland uitgeeft ten behoeve van natuur en landschap, en hoeveel voor de waterbeheersing. De wnd. voorzitter (Aad Wiegman) is bereid om de organisatie te verzoeken een globaal overzicht op te stellen, maar niet als dat veel tijd (en dus geld) van de organisatie zou vragen. In de cie. FIN d.d. 19.08.08 is toegezegd binnen de organisatie na te gaan of het misschien toch mogelijk is om althans een indicatie van de onderhoudskosten op tafel te krijgen. Ook voor de KRW-maatregelen is dat van belang. Verder zal worden nagegaan of de Unie misschien over cijfers op dit punt beschikt.	Leo van Asperen	Antwoord is opgenomen in concept verslag van de commissie Financiën d.d. 23 september 2008 (agendapunt 02). ✓

13.10.2008/MvS

Hoogheemraadschap van Delfland

Begroting 2009

Beleidsveld:
Aard voorstel: Besluitvormend

Vergaderdatum: 20 november 2008
Agendapunt:
Kenmerk VV: 706188
Aantal bijlagen: 2

Aan de verenigde vergadering van Delfland,

Ontwerpbesluit:

- I. De begroting voor 2009 tot een totaal van € 231,8 miljoen aan kosten en € 194,0 miljoen aan inkomsten vast te stellen;
- II. In te stemmen met nieuwe investeringsplannen van € 500 miljoen en de daarbij behorende kredieten voor 2009 van € 500 miljoen, zoals in de bijgevoegde vertrouwelijke bijlage is gespecificeerd.

Probleemstelling:

Als onderdeel van de P&C-cyclus moet de begroting voor 2009 worden vastgesteld.

Beoogd effect:

Vastgestelde begroting voor 2009.

Inleiding

Hierbij wordt u de begroting voor 2009 ter vaststelling voorgelegd.

Kader

Het kader wordt gevormd door:

- 1 Het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van 30 september 2008, kenmerk 714802;
- 2 Het advies van de commissies Waterbeheer, Bestuur en Organisatie en Financiën;
- 3 De artikelen 99 tot en met 104 van de Waterschapswet.

Toelichting exploitatie

De begroting sluit op een negatief saldo van 37,8 miljoen euro, als volgt te specificeren:

Saldo watersysteem	- 5,0 miljoen
Saldo waterzuivering	- <u>32,8 miljoen</u>
	- 37,8 miljoen

Toelichting investeringen

Uw vergadering wordt gevraagd een besluit te nemen voor wat betreft de mutaties in het investeringsplan en –krediet. In een aparte bijlage is het één en ander uitgewerkt op investeringsniveau.

Risico's en beheersmaatregelen

Een overzicht van de actuele risico's is opgenomen in de begroting.

Personele en organisatorische consequenties

Uw vergadering wordt gevraagd in te stemmen met een formatie uitbreiding van **18,8 fte.**

Overige consequenties

Geen.

Besluitvormingstraject/vervolgtraject en communicatie

Geen.

Bijlage(n)

1. Beleidsbegroting 2009.
2. Staat van nieuwe investeringen.

Advies

Over dit voorstel is advies gevraagd aan de commissies Waterbeheer, Bestuur en Organisatie en Financiën.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris,

de Dijkgraaf,

mevr. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

Begroting 2009

Kenmerk VV: 706188
Beleidsveld:

Vergaderdatum: 20 november 2008
Agendapunt:

De verenigde vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van d.d. 30 september 2008,
kenmerk 714802;

gelezen het advies van de commissies Waterbeheer, Bestuur en Organisatie en Financiën;

gelet op de artikelen 99 tot en met 104 van de Waterschapswet.

BESLUIT

- I. De begroting voor 2009 tot een totaal van € 231,8 miljoen aan kosten en € 194,0 miljoen aan inkomsten vast te stellen;
- II. In te stemmen met nieuwe investeringsplannen van € 9,5 miljoen en de daarbij behorende kredieten voor 2009 van € 3,8 miljoen, zoals in de bijgevoegde vertrouwelijke bijlage is gespecificeerd.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 20 november 2008.

De Verenigde Vergadering voornoemd,
de Secretaris,

de Voorzitter,

mevr. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

Begroting 2009

Kenmerk VV: 706188

Vergaderdatum: 20 november 2008
Agendapunt:

KERNBOODSCHAP

(tekst komt nog van Communicatie)

MEMO

Aan: Afdelingsbestuur Midden-Delfland & Waterweg
Van: M.E.M. de Jong-Schmitz

Datum: 9 oktober 2008

9

Onderwerp: Resultaten Watersysteemanalyse Schiedam

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u de resultaten van de Watersysteemanalyse Schiedam zoals deze in de Verenigde vergadering van 18 december 2008 ter besluitvorming aan u zullen worden voorgelegd. In de afdelingsvergadering van 30 oktober a.s. worden de wateropgave en de voorkeursmaatregelen van het watersysteem in Schiedam, alsmede het vervolgproces kort aan u gepresenteerd.

Hoogachtend,

Marleen de Jong

Kopie : M.P.M. Ruijgh, M. Schwartz, R. Tekke, J. Fritz, A. Wijnants

Bijlage I: Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam

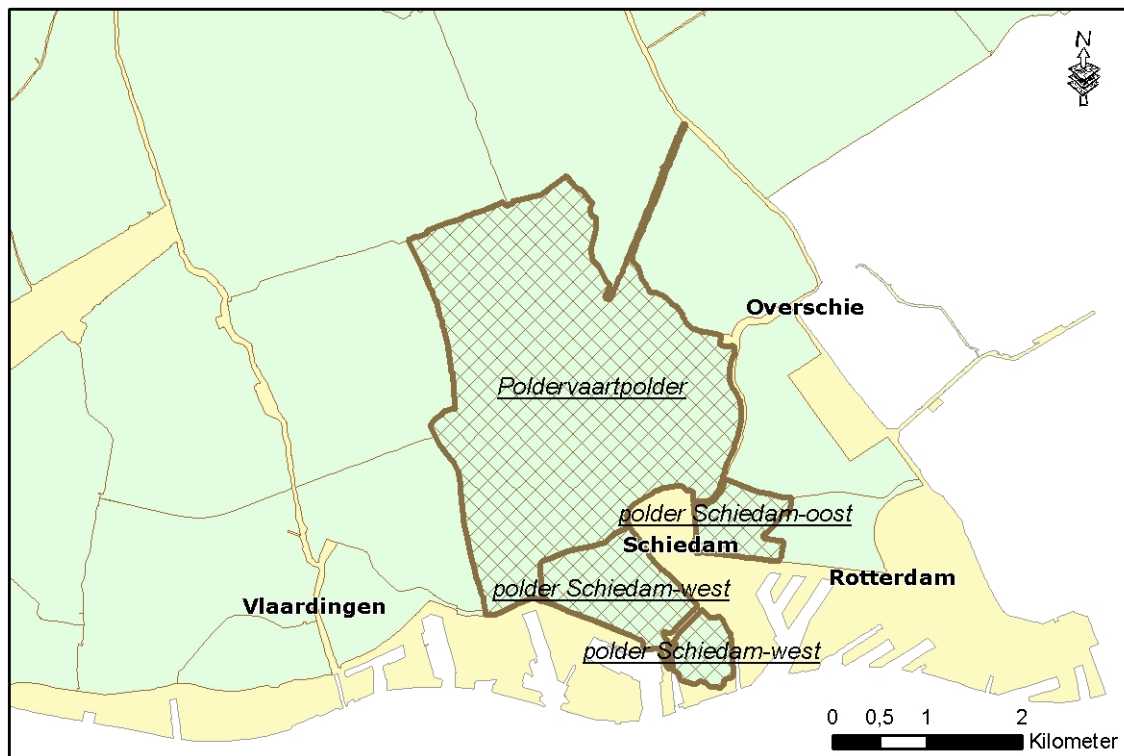
Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam niet gevoegd bij de vergaderstukken voor afdelingsbestuur Midden-Delfland & Waterweg. Deze resultaten zijn gevoegd bij de vergaderstukken voor afdelingsbestuur Oostland.

Bijlage II: Resultaten watersysteemanalyse Schiedam

A. Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bestaat uit de polders Schiedam-west, Schiedam-Oost en de Poldervaartpolder. De polders Schiedam-west en Schiedam-oost en een deel van de Poldervaartpolder (Harga) zijn in 2007 herpolderd. In figuur 1 zijn de onderzochte polders op kaart weergegeven.

Figuur 1: Onderzoeksgebied Watersysteemanalyse Schiedam

De drie polders bevinden zich in het zuiden van het beheersgebied van het Hoogheemraadschap van Delfland langs de Nieuwe Waterweg. De polders Schiedam-west en Schiedam-oost worden gekenmerkt door een waterhuishouding die sterk is vervlochten met de riolering en beide polders hebben een gering oppervlak open water: 0,5 % in Schiedam-west en 1,4% in Schiedam-oost. De beide polders hebben een gemengd riolsysteem dat zorgt voor de afvoer van het grootste deel van het hemelwater. In het geval van Schiedam-oost bevinden zich overstorten op streefpeil die daardoor ook dienst doet als middel voor peilhandhaving. Bij hevige neerslag worden door middel van overstortbemaling op De Schie en de Nieuwe Maas de overstorten in de polder beperkt.

De Poldervaartpolder heeft een oppervlak van 950 hectare en bestaat uit woonwijken, parken en sportterreinen. Binnen het watersysteem van de Poldervaartpolder varieert het polderpeil tussen NAP-0,90 meter in de Poldervaart en NAP-3,30 meter in enkele onderbemalingen. In de polder bevindt zich totaal 7% open water.

In tabel 1 is een overzicht weergegeven van het huidige grondgebruik binnen de polders, uitgedrukt in hectares.

Tabel 1: Verdeling van het grondgebruik in de polders in Schiedam, huidige situatie

Polder	Stedelijk gebied [ha]	Glastuinbouw [ha]	Grasland, recreatie en bos/natuur [ha]	Totaal [ha]	Aandeel open water* [ha]
Schiedam-west	158	-	-	158	0,8
Schiedam-oost	60	-	-	60	0,8
Poldervaartpolder	930	-	20	950	66,4

* Het aandeel open water is onderdeel van het oppervlak grondgebruik (dus niet bij het totaal op te tellen)

B. Bergings- en afvoercapaciteit en TEWOR

In het onderzoek naar het technisch functioneren van het watersysteem is in de polders een analyse uitgevoerd, waarbij is gekeken naar de bergings- en bemalingscapaciteit, de aan- en afvoercapaciteit van het hoofdsysteem. In de analyse zijn ook de effecten van overstorten op de waterkwaliteit meegenomen (TEWOR).

Bergingscapaciteit

Voor het bepalen van de benodigde bergingscapaciteit is de tijdreeksystematiek gebruikt volgens de Leidraad 'Toetsing regionale watersystemen met betrekking tot wateroverlast' van de Provincies Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland (2004). Voor de polders is een hydrodynamisch en neerslag-afvoer model opgesteld waarmee het functioneren van het watersysteem bij extreme neerslag is gesimuleerd. In alle polders zijn daarbij het oppervlaktewatersysteem en het rioolsysteem in één model opgenomen zodat de interactie tussen beide kon worden gesimuleerd.

Ter bepaling van de bergingstekorten zijn met het model van iedere polder buienreeksen doorgerekend en herhalingstijden van waterstanden bepaald. Voor ieder type landgebruik is bepaald welke waterstand met een bepaalde herhalingstijd mag optreden, bijvoorbeeld 1/10 jaar een waterstand ter hoogte van het 5% laagste maaiveld in graslandgebieden en in stedelijk gebied 1/100 jaar een waterstand ter hoogte van het laagste maaiveld. Waar van toepassing is de overstortbemaling in de modelberekeningen in stand gehouden.

Vervolgens is uit de berekende herhalingstijd van waterstanden het bergingstekort berekend. Deze bergingstekorten zijn vergeleken met de bergingstekorten die met de ABC-werknormen zijn berekend. Tussen de berekende tekorten tussen beide methoden zitten vrij verschillen die kunnen worden verklaard uit het feit dat in de NBW-methode het systeemgedrag beter wordt gesimuleerd. Dit geldt vooral voor gebieden die afwateren over een stuw en gebieden waar het oppervlaktewater sterk is vervlochten met de riolering en waar overstortbemaling aanwezig is.

Tabel 2: Bergingstekorten polders WSA Schiedam

Polder	Aanwezige berging [m3]	Bergingstekort NBW [m3] ¹	Historisch tekort [m3]
Schiedam-west	5.300	0	0
Schiedam-oost	8.100	5.700	0
Poldervaartpolder	269.300	0	0

Afvoercapaciteit

De afvoercapaciteit van watergangen en kunstwerken is getoetst aan de afvoernormen van Delfland. Dit resulteert in maatregelen voor watergangen en kunstwerken, die in paragraaf D per polder zijn beschreven.

Voor de bemalingscapaciteit van poldergemalen gelden de normen zoals weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Bemalingsnormen

	Bemalingsnorm
onverhard oppervlak	14,4 mm/d (10 m3/min.100ha)
verhard oppervlak	28,8 mm/d (20 m3/min.100ha)

In tabel 5 is een overzicht weergegeven van de benodigde en aanwezige bemalingscapaciteit.

Tabel 4: Bemalingscapaciteit polders WSA Schiedam

	Aanwezig [m3/min]	benodigd (regulier) [m3/min]	Tekort [m3/min]	Overcapaciteit [%]
Schiedam-west	0	24,4	24,4	0
Schiedam-oost	0	10,2	10,2	0
Poldervaartpolder	96	138,2	42,2	0

Volgens de bemalingsnormen voldoet geen van de polders aan de bemalingsnorm. In alle polders is overstortbemaling aanwezig waardoor de belasting op het oppervlaktewater beperkt blijft.

¹ Na uitvoeren technische voorkeursmaatregelen

De TEWOR-toets geeft een indicatie van de korte-termijn effecten van overstortingen uit de riolering op de kwaliteit van het oppervlaktewater. De toets is gebaseerd op de zuurstofhuishouding in het oppervlaktewater en is een indicatie voor de kans op het optreden van vissterfte. De TEWOR-toets maakt onderscheid in 4 klassen. Afhankelijk van de klasse moeten bronmaatregelen of mitigerende maatregelen worden genomen om de effecten te reduceren. In klasse I en II zijn maatregelen niet direct noodzakelijk, in klasse III en IV wel. Tabel 5 geeft een overzicht van de locaties waar TEWOR-klasse III en IV optreedt en maatregelen noodzakelijk zijn. Opgemerkt moet worden dat de hoge TEWOR-scores in de Poldervaartpolder niet door de gemeente Schiedam werden herkend.

Tabel 5: overstortlocaties met TEWOR-klasse III/IV polders WSA Schiedam

Polder	locatie	klasse	opmerkingen
Schiedam-west	Julianapark	IV	
Schiedam-oost	Marconistraat Cornelis Drebbelstraat	IV III	
Poldervaartpolder	Schiedam-noord Nieuwland	IV III	

C. Toelichting op de voorkeursmaatregelentabellen

In de watersysteemanalyse zijn per polder voorkeursmaatregelenpakketten opgesteld. De maatregelen zijn in overeenstemming met de strategie van WB21 gericht op het vasthouden, bergen en afvoeren van het water en daarnaast is naar integrale maatregelen voor waterkwaliteit gezocht. De uiteindelijke maatregelen vormen een selectie van de onderzochte oplossingsrichtingen die zijn beoordeeld op basis van robuustheid, effectiviteit, verwachte realisatietermijn, waterkwaliteit/ecologie en kosten. In paragraaf D worden de belangrijkste knelpunten, de afweging van de oplossingen en de selectie van maatregelen beschreven.

Vervolgactiviteiten

De voorkeursmaatregelen zijn onderverdeeld naar activiteiten die voor het vervolgtraject nodig zijn. Hierbij is onderscheid gemaakt in uitvoeringsmaatregelen, onderzoeksmaatregelen en planvormingsmaatregelen, zie tabel 6.

Tabel 6: Vervolgtraject van maatregelen

	Omschrijving	Indicatieve uitvoeringstermijn
Uitvoeringsmaatregelen	Deze maatregelen zijn in principe gereed om uitgevoerd te worden. Na voorbereiding van de uitvoering kan op relatief korte termijn daadwerkelijk met de realisatie begonnen worden. Bijvoorbeeld het vervangen van een duiker in graslandgebied.	2 tot 5 jaar (na aanvang) (gedetailleerde planning in voortgangsrapportage PIB)
Onderzoeksmaatregelen	Voordat deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd is aanvullend onderzoek nodig. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek is verdere planningvorming nodig of kan direct worden uitgevoerd.	
Planvormingsmaatregelen	Voordat deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd is verdere planvorming nodig. Een belangrijk onderdeel wordt hierbij gevormd door het overleg met de RO-partners. Hierbij moet gedacht worden aan het realiseren van de 2 ^e fase bergingscapaciteit.	- 1 ^e fase maatregelen: 5 jaar - 2 ^e fase maatregelen: 2015

1^e en 2^e fase voorkeursmaatregelen

In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de regionale watersystemen in 2015 op orde dienen te zijn. Dit heeft betrekking op de uitvoering van de 1^e en 2^e fase voorkeursmaatregelen met betrekking tot waterkwantiteit. De realisatie van de 1^e fase voorkeursmaatregelen zal grotendeels door Delfland bekostigd worden. Uitvoeringsmaatregelen zijn meestal 1^e fase maatregelen. De 2^e fase maatregelen zijn planvormingsmaatregelen, waarvoor samen met partners in het gebied gezocht moet worden naar een concrete invulling van de waterbergingsopgave. Daarnaast valt hier ook het verbeteren/aanpassen van de

waterhuishouding in nieuw te ontwikkelen gebieden onder. Dit komt niet voor rekening van Delfland, maar voor de planontwikkelaar. Over de invulling van verantwoordelijkheden en de daarbij behorende kostenverdeling voor de uitvoering van de 2^e fase voorkeursmaatregelen zullen mede in het kader van artikel 10 van het Nationaal Bestuursakkoord Water nadere afspraken worden gemaakt tussen Delfland, de gemeente Rotterdam en de deelgemeenten Delfshaven en Overschie.

Daarmee samenhangend geeft de 1^e of 2^e fase een indicatieve uitvoeringstermijn aan. Wanneer overleg en afstemming met derden nodig is, zal de uitvoeringstermijn lang zijn. Aan de andere kant zullen uitvoeringsmaatregelen op kortere termijn uitgevoerd kunnen worden.

Taakverdeling (borging)

De opdrachtgever (B&O team waterhuishouding) draagt de voorkeursmaatregelen over aan operationeel waterbeheer. Laatstgenoemde is verantwoordelijk voor de borging van voorkeursmaatregelen in het vervolgtraject. De planvormingsmaatregelen worden in het uitvoeringsprogramma van het waterplan Schiedam uitgewerkt onder verantwoordelijkheid van B&O, team water en ruimtelijke ontwikkelingen (WRO). De onderzoeken worden veelal binnen team Waterhuishouding van de sector Beleid en Onderzoek uitgevoerd.

D. Knelpunten en voorkeursmaatregelen per polder

In de watersysteemanalyse zijn per polder voorkeursmaatregelenpakketten opgesteld. De maatregelen zijn in overeenstemming met de strategie van WB21 gericht op het vasthouden, bergen en afvoeren van het water en daarnaast is naar integrale maatregelen voor waterkwaliteit gezocht. De uiteindelijke maatregelen vormen een selectie van de onderzochte oplossingsrichtingen die zijn beoordeeld op basis van robuustheid, effectiviteit, waterkwaliteit en kosten. Hieronder worden per polder de belangrijkste knelpunten, de afweging van de oplossingen en de selectie van maatregelen beschreven.

D1. Schiedam-west

Het oppervlaktewatersysteem in de polder Schiedam-west bestaat uit één singel die niet is voorzien van een oppervlaktewatergemaal. Het functioneren van het watersysteem wordt gekenmerkt door een sterke interactie met de riolering via de riooloverstorten. Bij hevige neerslag stroomt via de overstorten rioolwater naar het oppervlaktewater. Dit overtollige water stroomt door de aanwezigheid van een relatief grote pompcapaciteit van de rioolgemalen weer terug naar de riolering. Via de overstortbemaling wordt een deel van dit overtollige water naar de Schie en de Nieuwe Maas uitgemalen. Ten behoeve van peilhandhaving in droge periodes is er een inlaat vanuit de Schie die bestaat uit twee afsluitbare inlaatduikers.

De polder Schiedam-west is recentelijk herpolderd. Het operationele beheer is in handen van de gemeente Schiedam. Er is momenteel geen peilbesluit van Hoogheemraadschap van Delfland van kracht.

Volgens gegevens van de gemeente Schiedam is het oppervlaktewaterpeil NAP-0,50 meter. Vooralnog is niet duidelijk hoe dit peil kan worden gehandhaafd omdat geen oppervlaktewatergemaal aanwezig is en de afvoer van overtollige neerslag via de overstorten verloopt. Ten behoeve van de NBW-toetsing is daarom uitgegaan van een flexibel waterpeil hoogste waterpeil gelijk aan de overstorthoogte van NAP-0,25 meter. Mogelijk worden bij hoge waterstanden de afsluitbare inlaatduikers naar de boezem ook gebruikt om water af te voeren.

Knelpunten watersysteem

In de watersysteemanalyse zijn de volgende knelpunten gesignaleerd:

- Er is geen afvoermogelijkheid van het oppervlaktewatersysteem;
- Er is geen mogelijkheid om water aan te voeren ten behoeve van doorspoelen naar de boezem;
- Er zijn twee te krappe duikers;
- De kwaliteit van het oppervlaktewater is matig als gevolg van overstorten vanuit de riolering;
- Er treedt ongewenste instroming op naar de riolering via de overlaat bij het Julianapark.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

De voorkeursmaatregelen die in de watersysteemanalyse zijn geformuleerd zijn gericht op het verbeteren van de afwatering vanuit de polder naar de boezem (Schie) en het tegengaan van terugstroming naar de riolering. In het maatregelenpakket worden twee te krappe duikers

vervangen. Als uitgangspunt geldt dat een polderpeil van minimaal NAP-0,4 meter wordt gehandhaafd en dat de afvoer naar de boezem via een stuw gaat verlopen. De huidige inlaatconstructie die bestaat uit twee duikers wordt vervangen door een automatische stuw. Deze stuw dient ook voor waterinlaat. Om terugstroming in de riolering tegen te gaan wordt een terugslagklep geplaatst op de rioolverstort bij het Julianapark.

In een peilbesluitprocedure moet een polderpeil in de polder worden vastgesteld. Onderzocht dient te worden welk peil wenselijk is met het oog op gebruiksfuncties in de omgeving. In het maatregelenpakket wordt aangenomen dat een polderpeil van minimaal NAP-0,40 meter wordt gehandhaafd. In dat geval is afvoer via een automatische stuw mogelijk. Indien een lager peil dan boezempeil moet worden gehandhaafd zal een oppervlaktewatergemaal moeten worden aangelegd. In dat geval zal een nieuwe toetsing van de bergingscapaciteit moeten worden uitgevoerd.

Ten behoeve van de waterkwaliteit is het wenselijk het watersysteem te kunnen doorspoelen. Om dit doorspoelen mogelijk te maken dient te worden onderzocht of kwelwater uit het zuidelijker gelegen Volkspark kan worden benut. Om de matige waterkwaliteit van het oppervlaktewater in de polder te verbeteren dienen daarnaast aanvullende maatregelen te worden genomen die in het waterplan moeten worden uitgewerkt.

Na het uitvoeren van de voorkeursmaatregelen is er geen bergingstekort in de polder waarbij wordt opgemerkt dat de polder tijdens neerslagpieken versneld afvoert naar de boezem. Daarnaast geldt dat als mitigerende maatregel tegen wateroverlast door middel van overstorbemaling de overstort vanuit de riolering op het oppervlaktewater wordt beperkt.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Schiedam-west				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2^e	Planvormingsmaatregelen			
	1	Vervangen van 2 duikers	Ø 900 mm.	B&O/ WRO
	2	Plaatsen terugslagklep overlaat Julianapark		B&O/ WRO
	3	Gebruik kwelwater Volkspark t.b.v. doorspoelen		B&O/ WRO
2^e	Onderzoeksmaatregelen			
	4	Onderzoek gewenst polderpeil en effect daarvan op de bergingsopgave in Watergebiedstudie 'Stedelijke kern van gemeente Schiedam'		B&O/ WH
	5	Afvoerconstructie vervangen in samenhang met gewenst polderpeil in Watergebiedstudie 'Stedelijke kern van gemeente Schiedam'		B&O/ WH

D2. Schiedam oost

Het watersysteem in Schiedam-oost bestaat uit twee watergangen en een bergingsvijver. Overtollig oppervlaktewater wordt via twee overstorten en een pompje naar het riool afgevoerd. In de polder is geen oppervlaktewatergemaal aanwezig. Er is een inlaatmogelijkheid vanuit de Schie voor peilhandhaving en doorspoelen van het watersysteem.

In de polder is een gemengd rioelstelsel aanwezig dat wordt bemalen door het rioolgemaal bij de Marconistraat. Bij hevige neerslag wordt met behulp van overstorbemaling water rechtstreeks op de Nieuwe Waterweg gepompt. Dit moet de overstorten op het oppervlaktewater van de polder zo veel mogelijk beperken.

Het maaiveld in de polder ligt laag: De toelaatbare peilstijging bedraagt op plaatsen slechts 0,28 meter.

Knelpunten watersysteem

In de watersysteemanalyse zijn de volgende knelpunten gesignaleerd:

- De waterafvoer verloopt via overstorten naar de riolering hetgeen leidt tot ongewenste belasting van de afvalwaterzuivering;

- Er is geen oppervlaktewatergemaal aanwezig voor peilhandhaving;
- Enkele duikers zijn te krap en veroorzaken ongewenste opstuwing;

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

De maatregelen voor Schiedam-Oost zijn gericht op het verbeteren van de afvoer en het tegengaan van terugstroming in de riolering. De instroom in de riolering is ongewenst vanwege de belasting van de afvalwaterzuiveringsinstallatie met 'rioolvreemd' water. Deze instrooming van rioolvreemd water wordt tegengegaan door het plaatsen van terugslagkleppen op de overstorten.

Om de afvoer vanuit de polder te verbeteren dient een oppervlaktewatergemaal te worden aangelegd. Dit gemaal zal tevens dienst doen voor het noordelijker gelegen nog te ontwikkelen Schieveste (bemalingsnorm 1,7 m³/min). De locatie van het gemaal is afhankelijk van kansen die zich aandienen bij ruimtelijke ontwikkelingen in de polder.

Een kansrijke mogelijkheid om overtollig water vanuit de polder af te voeren zou kunnen liggen in een verbinding met de Rotterdamse polder Oud-Mathenesse. Deze verbinding kan ook voor de polder Oud-Mathenesse voordeel bieden omdat er een mogelijkheid voor doorspoelen van het watersysteem ontstaat. In een vervolgonderzoek zal moeten worden onderzocht of zo'n verbinding mogelijk is met het oog de waterhuishoudkundige karakteristieken van beide gebieden.

Als mitigerende maatregel tegen wateroverlast wordt door middel van overstortbemaling de overstort vanuit de riolering op het oppervlaktewater beperkt.

Na uitvoering van de voorkeursmaatregelen bestaat er een bergingstekort van 5.700 m³.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Schiedam-oost				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2^e	Planvormingsmaatregelen			
	1	Plaatsen terugslagkleppen op overstort Cornelis Drebbelstraat en Marconiweg	Ø 900 mm.	B&O/ WRO
	2	Vervangen van drie duikers (door duikers Ø 1100 mm)		B&O/ WRO
	3	Realiseren van berging (5.700 m ³ ; 1,4 ha)		B&O/ WRO
	4	Verbinding met Schieveste ten behoeve van bemaling en wateraanvoer		B&O/ WRO
	5	Onderzoek locatie nieuw oppervlaktewatergemaal	11,9 m ³ /min	B&O/ WRO
	6	Onderzoek koppeling met polder Oud-Mathenesse bij Hogenbanweg		B&O/ WRO

D3. Poldervaartpolder

Het watersysteem van de Poldervaartpolder bestaat uit een aantal peilvakken met een polderpeil tussen NAP-0,90 meter in de Poldervaart en NAP-3,30 meter in enkele onderbemalingen. Het overtollige water wordt vanuit het hoofdpeilvak met behulp van gemaal Fokkerstraat via een persleiding naar de Schie gepompt.

In het grootste deel van de Poldervaartpolder is er een gemengd rioolstelsel aanwezig met op een aantal locaties drukriolering. Verspreid over de polder bevinden zich riooloverstorten van het gemengde stelsel. Het afvalwater van de riolering wordt naar de Grote Lucht gepompt. In de wijk Nieuwland is daarnaast overstortbemaling aanwezig die bij hoge waterstanden naar rioolgemaal Marconi pompt en bij zeer hoge waterstanden naar de boezem van Delfland.

Bij de NBW-toetsing van het watersysteem is vastgesteld dat de gemaalcapaciteit niet voldoet aan de bemalingsnorm en dat 26 duikers een grotere opstuwing dan de norm veroorzaken. Een aantal onderbemalingen heeft daarnaast een grotere gemaalcapaciteit dan de bemalingsnorm.

Daarnaast voldoen drie peilvakken niet aan het vereiste beschermingsniveau. In de peilvakken I en III vindt dit zijn oorzaak mede in een geringe toelaatbare peilstijging in een deel van het peilvak. Voor het onderbemalen peilvak X geldt dat de aanwezige gemaalcapaciteit groter is dan de bemalingsnorm. Met de aanwezige gemaalcapaciteit bestaat er in dit peilvak X geen bergingstekort.

Peilvak III, dat uit park en grasland bestaat, is getoetst als stedelijk gebied met een herhalingstijd van inundatie van het laagste maaiveld van T100. Dit peilvak voldoet wel aan een lager beschermingsniveau van T10. Als maatregelen wordt voorgesteld dit lagere beschermingsniveau hier te accepteren.

In de watersysteemanalyse is onderzocht in hoeverre het oplossen van de hydraulische knelpunten, dus het vergroten van duikers en de gemaalcapaciteit bijdraagt aan een hoger beschermingsniveau. Daarbij kwam naar voren dat het oplossen van de hydraulische knelpunten nauwelijks invloed heeft op het tekort aan oppervlaktewaterberging: Zowel met als zonder deze maatregelen is er een bergingstekort van ca. 28.000 m³. Ook op de TEWOR-score heeft het vergroten van duikers en de gemaalcapaciteit geen effect. De oorzaak hiervan is dat in de bovenstroomse delen van de peilvakken meer water wordt vastgehouden door de beperkte afvoercapaciteit van duikers. Een geringere gemaalcapaciteit heeft in dat geval een beperkte invloed op de peilstijging in de benedenstrooms gelegen delen van de peilvakken. Voor peilvak II, waar overstortbemaling aanwezig is, geldt dat de extra peilstijging ook wordt beperkt door de aanwezige overstortbemaling.

Knelpunten watersysteem

De geconstateerde knelpunten in de Poldervaartpolder zijn:

- Drie peilvakken voldoen niet aan het vastgestelde beschermingsniveau;
- De gemaalcapaciteit van gemaal Fokkerstraat voldoet niet aan de bemalingsnorm;
- Er is een groot aantal duikers die meer opstuwing dan de norm veroorzaken;
- Een aantal onderbemalingen heeft een grotere gemaalcapaciteit dan de bemalingsnorm.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

Vanuit oogpunt van kosteneffectiviteit is het oplossen van de hydraulische knelpunten, i.e. het vervangen van duikers en vergroten gemaalcapaciteit niet gewenst. Zoals hierboven is beschreven zorgen de maatregelen niet voor een toename van het beschermingsniveau. Wel wordt aanbevolen te onderzoeken of te krappe duikers het functioneren van het gemaal aan de Fokkerstraat nadelig beïnvloeden.

Voor de onderbemalingen met een gemaalcapaciteit die groter is dan de bemalingsnorm wordt als maatregel voorgesteld de actuele capaciteit te behouden. Voor peilvak X betekent deze maatregel dat er geen bergingstekort bestaat.

Voor peilvak I wordt voorgesteld een onderbemaling te stichten in het laagste deel van de polder. Onderzocht moet worden of het verlagen van het streefpeil hier mogelijk is. Voor peilvak III dat uit park en grasland bestaat wordt als maatregel voorgesteld een lager beschermingsniveau dan T100 namelijk inundatie bij T10 te accepteren. Als mitigerende maatregel om wateroverlast te voorkomen wordt de overstortbemaling in de wijk Nieuwland in stand gehouden.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Poldervaartpolder				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2^e	Planvormingsmaatregelen			
	1	Onderbemaling stichten in peilvak I		B&O/ WRO
	2	Onderzoek capaciteit duikers toevoer naar gemaal		B&O/ WRO
	3	Accepteren lager beschermingsniveau in peilvak III (Beatrixpark)	T10 ipv T100	B&O/ WRO

Hoogheemraadschap van Delfland

WATEROPGAVE EN VOORKEURSMATREGELEN ROTTERDAM EN SCHIEDAM

Beleidsveld:	<i>Inrichting en onderhoud watersystemen</i>	Vergaderdatum:	18-12-2008
Aard voorstel:	Besluitvormend	Agendapunt:	
		Kenmerk VV:	717679
		Aantal bijlagen:	2

Aan de verenigde vergadering van Delfland,

Ontwerpbesluit:

1. De voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen voor 4 polders in de gemeente Rotterdam en 3 polders in de gemeente Schiedam vaststellen om de wateroverlast aan te pakken.
2. De investering ten laste te laten komen van investeringsnummer 72055 in het kader van het ABC-programma.

Probleemstelling:

De Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven en Overschie en de gemeente Schiedam stellen volgens afspraak in het Nationaal Bestuursakkoord Water gezamenlijk met Delfland een waterplan op. Ter ondersteuning van deze (deel)gemeentelijke waterplannen heeft het Hoogheemraadschap van Delfland een technisch onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het watersysteem in de polders Schieveen-west (het deel van polder Schieveen dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost-Abtspolder, Spangen, Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder. De polders liggen op het grondgebied van de gemeenten Rotterdam en Schiedam. Bij het vaststellen van waterplan 2 Rotterdam in september 2007 is afgesproken dat de resultaten van de watersysteemanalyse afzonderlijk aan de verenigde vergadering zullen worden voorgelegd.

Beoogd effect:

Het effect van de voorgestelde maatregelen is om het watersysteem op orde te brengen en te houden, volgens de strategie en randvoorwaarden van het Waterbeleid in de 21^e eeuw (WB21). Dit houdt onder meer in het realiseren van robuuste en beheersbare watersystemen die bescherming bieden tegen wateroverlast tot een maatschappelijk verantwoord niveau en tegen aanvaardbare kosten. Daarnaast dienen kansen waar waterkwaliteit kan meeliften met maatregelen voor waterkwantiteit te worden benut.

Inleiding

De Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven en Overschie en de gemeente Schiedam stellen volgens afspraak in het Nationaal Bestuursakkoord Water gezamenlijk met Delfland een waterplan op. Ter ondersteuning van de deelgemeentelijke waterplannen en het uitvoeringsprogramma van het waterplan van de gemeente Schiedam heeft het Hoogheemraadschap van Delfland een technisch onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het watersysteem in de polders Schieveen-west (het deel van polder Schieveen dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost-Abtspolder, Spangen en Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder. Dit onderzoek komt in de plaats van een deel van de ABC-polderstudie van cluster 10. De polders liggen op het grondgebied van de gemeenten Rotterdam en Schiedam.

Voor de polder Schieveen is alleen het westelijk deel getoetst aan de normen omdat voor het deel oostelijk van de A13 volgens het nieuwe concept-bestemmingsplan herinrichting plaatsvindt naar bedrijventerrein en natuurgebied.

Voor ieder van deze polders is een watersysteemanalyse uitgevoerd. Voor de polders Schieveen-west, Spangen, Oost Abtspolder, Schiedam-west en Schiedam-oost is een concreet pakket van voorkeursmaatregelen opgesteld. De maatregelentabellen zijn opgenomen in de bijlagen. Voor Oud-Mathenesse worden de voorkeursmaatregelen binnen het deelgemeentelijk waterplan Delfshaven opgesteld. Dit zal naar verwachting in begin 2009 ter besluitvorming aan de Verenigde Vergadering worden voorgelegd.

Kader

Het kader voor de watersysteemanalyse is gelijk aan die van de ABC-polderstudies en bestaat uit zowel landelijk beleid en akkoorden (WB21 en NBW) als Delflands beleidsuitgangspunten, te weten:

- Het bereikte beschermingsniveau voor een gebied voldoet aan de randvoorwaarden van het waterbeleid voor de 21^e eeuw;
- Met de maatregelen wordt geanticipeerd op toekomstige ontwikkelingen;
- Water kan meer (mede)sturend zijn voor de ruimtelijke ontwikkelingen;
- Binnen ABC-Polders worden maatregelen voor waterkwaliteit en ecologie meegenomen die kunnen meeliften met kwantiteitsmaatregelen (meeliftmaatregelen);
- Binnen ABC-Polders worden geen losstaande maatregelen voor waterkwaliteit en ecologie meegenomen. Met 'losstaand' worden zuiver waterkwaliteits- en ecologiematregelen bedoeld, waarbij geen sprake is van het nemen van een kwantiteitsmaatregel.

Binnen de ABC-Polderstudies moeten verschillende typen grondgebruik (gaan) voldoen aan verschillende beschermingsniveaus. Delfland hanteert in overeenstemming met het voorstel van de Unie van Waterschappen de onderstaande gedifferentieerde beschermingsniveaus (en faalcriteria).

Functie	Beschermingsniveau	Faalcriterium
Grasland	1 x per 10 jaar	5%
Akkerbouw	1 x per 25 jaar	1%
Glastuinbouw	1 x per 50 jaar	1%
Stedelijk gebied	1 x per 100 jaar	0%

Het faalcriterium geeft aan bij welke waterstand sprake is van overlast. Voor grasland betekent dit dat in principe 5% van het (laagste) oppervlak geïnundeerd mag zijn, voordat gesproken wordt van overlast.

Binnen het onderzoek is uitgegaan van het Landelijk Grondgebruikbestand Nederland (LGN5). Omdat er in werkelijkheid sprake is van vele typen grondgebruik is het soms nodig om een verdere classificering naar beschermingsniveau te geven. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor natuurgebieden wordt getoetst aan het beschermingsniveau van 1:10 jaar en kunnen mogelijk nadere afspraken gemaakt worden over een lager beschermingsniveau;
- Grote recreatiegebieden, voormalige vuilstortlocaties, parken en plantsoenen gelegen binnen het stedelijke gebied krijgen een beschermingsniveau van 1:10 jaar;
- Golfterreinen, grote gebieden met volkstuinten of sportparken krijgen een beschermingsniveau van 1:25 jaar.

Toelichting

Ieder type grondgebruik heeft een minimaal beschermingsniveau tegen wateroverlast. Als uitgangspunt geldt dat de knelpunten in de afwatering vanuit de polders, zoals te kleine duikers of te een kleine gemaalcapaciteit, worden opgelost. Dit resulteert in technische

voorkeursmaatregelen. Bij het bepalen van de benodigde maatregelen wordt geanticipeerd op de gevolgen van klimaatverandering voor extreme neerslagsituaties.

Naast de technische voorkeursmaatregelen resulteert de studie in een waterbergingsopgave. Het concretiseren van deze bergingsopgave vindt plaats binnen de deelgemeentelijke waterplannen 'Bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West', 'Delfshaven', 'Overschie' en het uitvoeringsprogramma van het waterplan Schiedam.

De resultaten van het onderzoek staan in bijlage I en II. Hier worden uitvoeringsmaatregelen en planvormingsmaatregelen onderscheiden.

- Voor Schieveen-west zijn concrete uitvoeringsmaatregelen benoemd voor het verbeteren van de afwatering.
- In de dicht bebouwde stedelijke polders Spangen, Oud-Mathenesse, Oost-Abtspolder, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder zullen de technische maatregelen moeten worden uitgevoerd in samenspraak met de gemeentes Rotterdam en Schiedam. Daarom is voor deze polders een meer algemene opgave geformuleerd die als planvormingsmaatregel wordt meegegeven aan de deelgemeentelijke waterplannen Bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West, Delfshaven, Overschie en het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

In paragraaf D van de bijlagen zijn de voorkeursmaatregelen per polder weergegeven. De belangrijkste opgaves, knelpunten en maatregelen zijn hieronder per polder gegeven:

- Schieveen-west:
Er is één duiker met een te kleine diameter die moet worden vervangen. Twee peilvakken voldoen niet aan het vereiste beschermingsniveau. In beide peilvakken moet waterberging worden gerealiseerd of moet de afvoer naar het oostelijk deel van Schieveen worden vergroot. Deze verbeteringen moeten worden opgepakt bij herinrichting van de polder Schieveen ten oosten van de rijksweg A13 waarbij de waterhuishouding ingrijpend zal wijzigen. Het Hoogheemraadschap van Delfland is nauw betrokken bij de planvorming voor deze herinrichting.
- Oost-Abtspolder:
Een belangrijk knelpunt is de verzakte Matlingeweg die regelmatig onder water staat. Daarnaast treedt te veel opstuwing op bij lokale uitstroompunten van het regenwaterriool zodat vier duikers langs de Matlingeweg moeten worden vervangen door grotere exemplaren. De gemeente Rotterdam is volgens afspraken in het kader van waterplan 2 Rotterdam voornemens de Matlingeweg op termijn op te hogen. Het vervangen van de duikers kan tegelijk worden opgepakt.

De vaste stuw waarmee peilvak I naar de boezem afwatert moet worden vervangen door een automatische stuw om de beheersbaarheid van het watersysteem te verbeteren. Zo kan de normafvoer al bij een geringe peilstijging worden gerealiseerd. Zolang de Matlingeweg niet is opgehoogd biedt deze automatische stuw tevens de mogelijkheid wateroverlast te beperken.

De nieuw te realiseren automatische stuw zal niet worden aangestuurd op de bemalingsnorm maar op de bovenstrooms beschikbare berging, waardoor de boezem relatief ten opzichte van een bemalen polder zwaarder wordt belast. Door dit versneld afvoeren moet in de boezem een 6.900 m³ extra berging worden gerealiseerd¹. Het plan voor de bochtafsnijding van de Schie biedt een mogelijkheid om naast de KRW-doelstellingen ook extra berging te realiseren. Afspraken over het realiseren van de stuw worden gemaakt in het waterplan bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West en waterplan Overschie.

---

¹ Dit is de hoeveelheid berging die in peilvak I van de Oost-Abtspolder zou moeten worden gerealiseerd als de afvoer van dat peilvak wel zou voldoen aan de bemalingsnorm.

- Spangen:
De capaciteit van het poldergemaal is te klein en de afvoer vanuit peilvak II (Thurledevijver) moet worden verbeterd. Daarnaast is de aanvoer naar het gemaal beperkt door te kleine duikers die moeten worden vervangen door ruimere exemplaren. De afwatering van een watergang bij het Van Nelle-terrein is onbekend, maar verloopt mogelijk via de riolering, hetgeen ongewenst is. Hier moet worden onderzocht hoe het water in de praktijk wordt afgevoerd. Vervolgens moet een gemaal worden gerealiseerd zodat direct naar de boezem kan worden afgevoerd. Rekening houdend met de benodigde verbetering van de afwatering is er een bergingstekort van 9.600 m³.
- Oud-Mathenesse:
Twee duikers zijn te klein gedimensioneerd en er is een te geringe gemaalcapaciteit. Er is een wateropgave van 9.800 m³. Afspraken over maatregelen worden gemaakt in waterplan Delfshaven.
- Schiedam-west
Een belangrijk knelpunt in Schiedam-west is het ontbreken van een afvoermogelijkheid van het oppervlaktewatersysteem naar de boezem. Het is voornamelijk onduidelijk hoe beheersing van het watersysteem plaatsvindt en welke oppervlaktewaterpeilen worden gehandhaafd. Daarnaast is er een sterke interactie met de riolering waardoor de oppervlaktewaterkwaliteit na overstorten matig is en er ongewenste instroming van oppervlaktewater optreedt naar de riolering. Er is bovendien geen mogelijkheid om water aan te voeren om het systeem te kunnen doorspoelen na het optreden van riooloverstort. Twee duikers zijn te krap bemeten. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.
- Schiedam-oost
In deze polder is geen oppervlaktewatergemaal aanwezig. De afvoer van overtollig water vindt plaats via de overstorten van de riolering. Enkele duikers zijn te krap en veroorzaken een te grote opstuwning. Twee duikers zijn te krap bemeten. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.
- Poldervaartpolder
De capaciteit van het hoofdgemaal is kleiner dan de bemalingsnorm. Daarnaast wordt in drie peilvakken niet voldaan aan het vastgestelde beschermingsniveau. Twee van deze peilvakken betreffen onderbemalingen. In één onderbemalen peilvak is de gemaalcapaciteit groter dan de bemalingsnorm waardoor wateroverlast in dat peilvak beperkt blijft. Een tweede onderbemaling betreft een park waarvoor een lager beschermingsniveau wordt voorgesteld. Een groot aantal duikers veroorzaakt een grotere opstuwning dan volgens de norm toelaatbaar is. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

Financiën

Op basis van kentallen is een kostenraming opgesteld. De verwachte kosten voor de uitvoering van de 1^e fase van de voorkeursmaatregelen bedragen €70.000.

De kostenindicatie voor de uitvoeringsmaatregelen ziet er als volgt uit:

Polder	Kostenindicatie 1^e fase basismaatregelen
Schieveen	€ 50.000
Oost-Abtspolder	€ 20.000
Spangen	-
Oud-Mathenesse	-
Schiedam-west	-
Schiedam-oost	-
Poldervaartpolder	-
Totaal	€ 70.000

Voor de overige maatregelen is de uitvoering afhankelijk van afspraken met de gemeente in de deelgemeentelijke waterplannen.

Risico's en beheersmaatregelen

Onzekerheid van kostenindicatie maatregelen watersysteemanalyse Rotterdam en Schiedam
De kostenindicatie is gebaseerd op kentallen van april 2007. Deze kentallen zijn gebaseerd op ervaringscijfers binnen Delfland en op ervaringscijfers van adviesbureaus. Indien daar gezien de projectsituatie (stedelijk gebied, aanwezigheid van kabels en leidingen enz.) redenen toe zijn, wordt er afgeweken van deze eenheidsprijs. Echter blijft er een grote onzekerheid bestaan over de uiteindelijke kosten, omdat deze sterk zullen afhangen van de gekozen inrichtingsvariant, grondverwerving, mogelijke bodemverontreinigingen, aanwezigheid van meer of nu onbekende kabels/leidingen e.d. In voorgaande onderzoeksclusters is uitgegaan van een onzekerheid van 50% voor zowel 1^e als 2^e fase.

Voor realisatie is rol van RO-partners zeer belangrijk

Het is van belang het totale maatregelenpakket in samenhang uit te voeren. Het uitvoeren van alleen de 1^e fase is niet genoeg om de problemen met betrekking tot wateroverlast in de polders op te lossen. Het verbeteren van de afvoer alleen is namelijk niet genoeg om ook de extreme buien op te kunnen vangen. Om het complete pakket aan voorkeursmaatregelen ook daadwerkelijk te kunnen realiseren zoekt Delfland samenwerking met RO-partners en andere externe partners. Daarvoor is een goed gecoördineerd vervolgtraject nodig. Dit wordt geborgd in waterplan 2 Rotterdam, de deelgemeentelijke waterplannen Delfshaven, Overschie, Bedrijventerrein Spaanse polder en Noord-West en het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

Personele en organisatorische consequenties

Niet van toepassing.

Overige consequenties

Niet van toepassing.

Vervolgtraject en communicatie

Uitvoering, vervolgonderzoek en planvorming

De realisatie van de voorkeursmaatregelen vindt op verschillende termijnen plaats. Uitvoeringsmaatregelen (1^e fase maatregelen) kunnen op een termijn van ongeveer 2 tot 5 jaar uitgevoerd worden. De maatregelen zullen voor 2010 worden opgenomen in de prioriteitenlijst en als zodanig in de meerjarenbegroting. Een gedetailleerde uitvoeringsplanning zal uitgewerkt worden in voortgangsrapportages.

Voorkeursmaatregelen waarbij afstemming met derden nodig is (planvorming en onderzoek), zullen een langere uitvoeringstermijn hebben. Over de invulling van verantwoordelijkheden en kostenverdeling zullen nadere afspraken worden gemaakt tussen Delfland, gemeenten en derde partijen in (deelgemeentelijke) waterplannen.

In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de regionale watersystemen in 2015 op orde dienen te zijn. Het streven is alle voorkeursmaatregelen dan te hebben uitgevoerd. Indien blijkt dat het kosteneffectiever is de maatregelen later uit te voeren, dan zal dat samen met de gemeente in kaart worden gebracht en onderbouwd.

Communicatie

- De voorkeursmaatregelen worden na vaststelling teruggekoppeld naar zowel de interne als externe (ambtelijke) betrokkenen bij de watersysteemanalyse.
- De voorkeursmaatregelen dienen als input voor de waterplannen die op bestuurlijk niveau met de betrokken gemeenten worden besproken.
- Bij de uitvoering van de maatregelen wordt een afzonderlijk communicatietraject opgesteld voor communicatie met betrokken partijen in het gebied.
- De maatregelen worden integraal met andere projecten in het gebied aan de ingelanden gepresenteerd op een informatieavond in het kader van de deelgemeentelijke waterplannen.
- De voorkeursmaatregelen met stand van zaken wat betreft de uitvoering worden opgenomen in het projectenboek van Delfland.

Waterplannen en watertoets

De opgestelde voorkeursmaatregelen voor waterkwantiteit dienen als input en vertrekpunt voor deelgemeentelijke Waterplannen en de watertoets. In het kader van Waterplannen maken de Rotterdamse deelgemeenten, gemeente Schiedam en Delfland nadere afspraken over de realisatie van de wateropgave.

Bijlage(n)

Bijlage I: Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam

Bijlage II: Resultaten watersysteemanalyse Schiedam

Advies

Over dit voorstel is advies gevraagd aan de commissie Waterbeheer.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris,

de Dijkgraaf,

mw. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

WATEROPGAVE EN VOORKEURSMATREGELEN ROTTERDAM EN SCHIEDAM

Kenmerk VV: 717679

Beleidsveld: Inrichting en onderhoud watersystemen

Vergaderdatum: 18-12-2008

Agendapunt:

De verenigde vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van d.d.,
kenmerk;

gelezen het advies van de commissie Waterbeheer
gelet op het advies/instemming Ondernemingsraad.

BESLUIT

1. De voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen voor 4 polders in de gemeente Rotterdam en 3 polders in de gemeente Schiedam vaststellen om de wateroverlast aan te pakken.
2. De investering ten laste te laten komen van investeringsnummer 72055 in het kader van het ABC-programma.

Aldus besloten in de openbare vergadering van ...

De Verenigde Vergadering voornoemd,
de Secretaris,

de Voorzitter,

Mw. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

WATEROPGAVE EN VOORKEURSMATREGELEN ROTTERDAM

Kenmerk VV:

Vergaderdatum:

Agendapunt:

KERNBOODSCHAP

In het kader van de watersysteemanalyse Rotterdam en Schiedam heeft de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland de wateropgave en voorkeursmaatregelen vastgesteld voor de verbetering van het watersysteem in 7 polders. Het gaat om de polders Schieveen-west (Het deel van de polder dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost Abtspolder, Spangen, Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder.

Met dit besluit geeft Delfland concrete invulling aan de algemene doelstelling van het project ABC-Polders: 'Het volgens de strategie en randvoorwaarden van het Waterbeleid voor de 21ste eeuw realiseren van robuuste en beheersbare polderwatersystemen, die bescherming bieden tegen wateroverlast tot een maatschappelijk verantwoord niveau en tegen aanvaardbare kosten'.

De voorkeursmaatregelen zijn er op gericht om polderwatersystemen te realiseren die in staat zijn om een grote hoeveelheid neerslag goed te kunnen verwerken. In het onderzoek zijn hiervoor verschillende oplossingsrichtingen bekeken. De uiteindelijk gekozen maatregelen zijn beoordeeld op onder andere effectiviteit, duurzaamheid en kosten. De kostenindicatie voor de uitvoeringsmaatregelen 1^e fase bedraagt € 70.000.

Daarnaast zijn er maatregelen nodig die samen met de (deel)gemeente(n) moeten worden uitgewerkt, zoals het realiseren van waterbergingen. Vanwege het ruimtelijke aspect en de medeverantwoordelijkheid van de (deel)gemeente(n), worden deze maatregelen in overleg met de betrokken partijen en belanghebbenden verder uitgewerkt in waterplannen. Hierbij wordt nadrukkelijk aangesloten bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d.
Midden Delfland en Waterweg: d.d. 30 oktober 2008

Ons kenmerk : 718604 10
Bijlage(n) : 0

Datum : 3 oktober 2008
Beslissing : [beslissing]

Onderwerp: Bestuurlijke ambitieverklaring "Hof van Delfland"

Geachte leden van het afdelingsbestuur,

Inleiding

Het Hoogheemraadschap van Delfland neemt deel aan het project 'Hof van Delfland'. Dit is één van de projecten uit het Urgentieprogramma Randstad (UPR), een initiatief van dit kabinet. Het plangebied "Hof van Delfland" omvat globaal gezien het gehele groen-blaauwe gebied vanaf de Nieuwe Waterweg tot aan Den Haag (zie kaart in bijlage 1).

Doel van het project en belang voor Delfland

Doel van het project 'Hof van Delfland' is om de recreatieve mogelijkheden in het gebied te verbeteren en de groene waarden duurzaam in stand te houden. De ambitie is om te komen tot een meer integrale, daadkrachtige en duurzame aanpak in het gehele open groene gebied van Delfland, samen met de betrokken partners.

Door deelname is het voor Delfland mogelijk om:

- gebruik te maken van het momentum voor maatregelen in het gebied en daarbij werk met werk te maken;
- wellicht extra kostendragers te vinden voor recreatief en landschappelijk aantrekkelijker waterhuishoudkundige inpassingsmaatregelen;
- direct invloed uit te oefenen op de keus voor een toekomstig (planologische) beschermingsregime, nu de Reconstructiewet Midden Delfland binnenkort ten einde loopt.

Besluitvorming

Het College van D&H heeft in oktober 2007 voor het eerst kennisgenomen van het Urgentieprogramma Randstad en het voornemen onderhavig project de status van UPR-project te geven. Onze dijkgraaf heeft daarop initiatieven genomen richting de bestuurlijk verantwoordelijken, in casu LNV-Minister Verburg en wethouder van de gemeente Midden Delfland Van der Kamp. Dit om het Hoogheemraadschap als belangrijke gebiedspartner en uitvoerder van mogelijke acties voor het voetlicht te brengen. Daarnaast heeft de dijkgraaf richting overige gebiedspartners een belangrijke motiverende rol gespeeld om óók actief te participeren. Het College van D&H heeft in september 2008 ingestemd met de ondertekening van de bestuurlijke ambitieverklaring. Deze ondertekening heeft inmiddels plaatsgevonden.

Inhoud van de ambitieverklaring (zie bijlage 2)

Naast een omschrijving van het doel en de ambitie zoals hierboven omschreven houdt de ambitieverklaring op dit moment in concreto in dat:

- de Hof van Delflandraad geïnstalleerd wordt, die de werkwijze van de huidige Reconstructiecommissie gaat voortzetten.
- een structuurvisie voor het gebied opgesteld wordt die kader gaat bieden aan alle ruimtelijke ontwikkelingen. Deze visie zal gebaseerd worden op het Landschapsontwikkelingsplan Midden Delfland en een zelfde plan voor het Oostland. De wateropgave krijgt nadrukkelijk een plaats in deze visies en plannen.
- Een aantal versnellingsprojecten met urgentie in uitvoering worden gebracht.

Vervolg

Op dit moment wordt gewerkt aan een plan van aanpak dat kader moet bieden aan het proces dat de komende jaren zal lopen. Delfland is betrokken bij de totstandkoming van dit plan en heeft daarin een actieve rol.

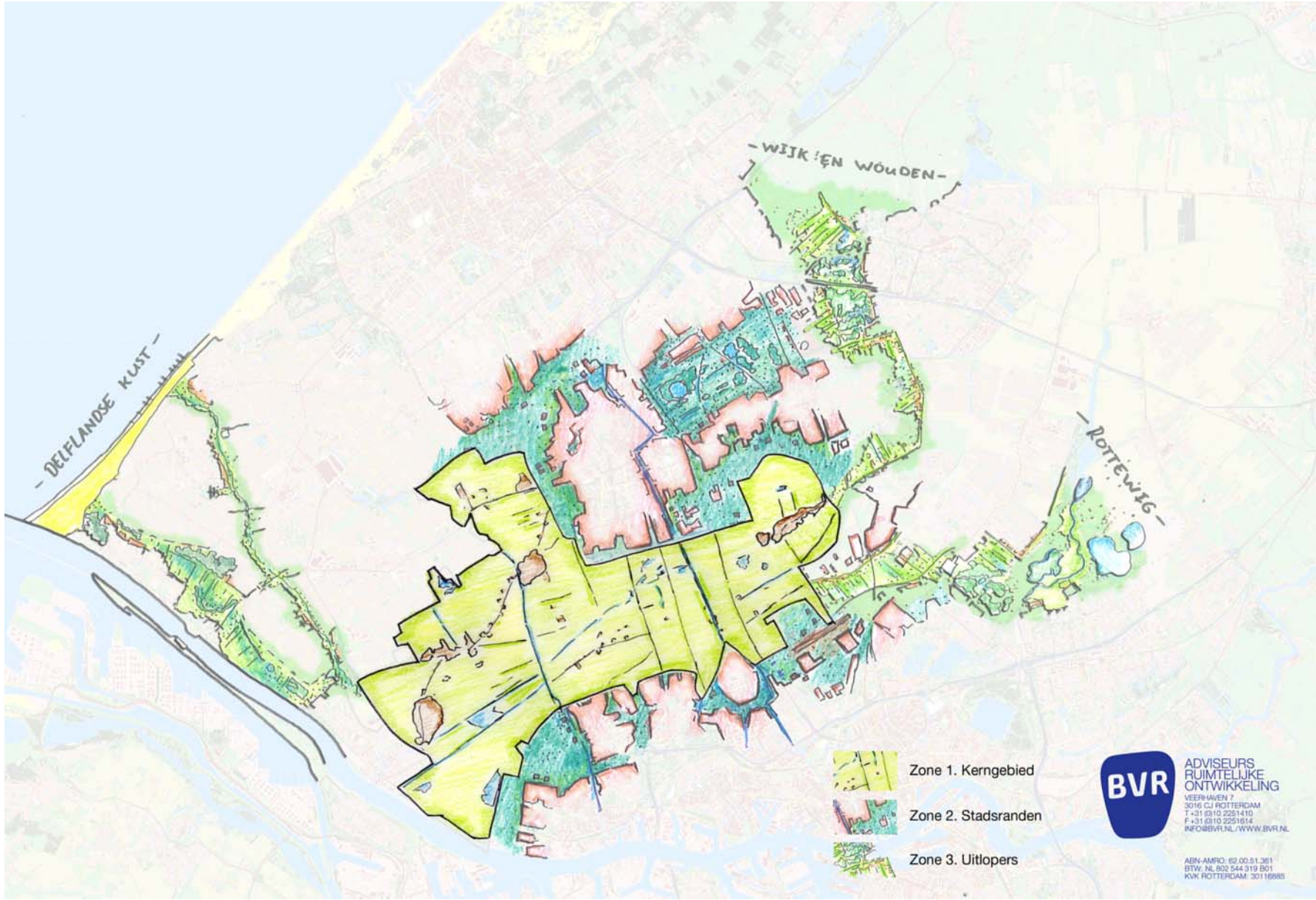
Het is nadrukkelijk de bedoeling om zo min mogelijk nieuwe visies en plannen te maken, maar vooral te focussen op een bestuurlijk daadkrachtiger aanpak van maatregelen in dit gebied.

De ambitieverklaring geeft aan dat over 2 jaar, met een ijkmoment over 1 jaar:

- de Hof van Delflandraad is geïnstalleerd en een beschermingsregime van kracht is
- de structuurvisie gereed is.

Bijlage(n)

1. Gebiedsbegrenzing Hof van Delfland
2. Bestuurlijke ambitieverklaring Hof van Delfland

- Zone 1. Kerngebied
- Zone 2. Stadsranden
- Zone 3. Uitlopers

BVR ADVISEURS
RUIMTELIJKE
ONTWIKKELING
VEERHAVEN 7
3016 CJ ROTTERDAM
T +31 (0)10 2251410
F +31 (0)10 2251814
INFO@BVR.NL / WWW.BVR.NL

ASN-AMRO: 62.00.51.361
BTW: NL.802.544.019.001
KVK ROTTERDAM: 30116685

Bestuurlijke ambitieverklaring **Hof van Delfland**

Eindversie 21 augustus 2008

Wenkend perspectief

Over tien jaar is de Hof van Delfland (zie bijgaande kaart) een gevarieerd landschapspark van internationale landschappelijke en recreatieve allure. Het internationale investeringsklimaat heeft een belangrijke impuls gekregen. De agrarische sector in het kerngebied van de Hof van Delfland is vitaal, onder andere door verbreding met andere kleinschalige functies. De sector draagt het landschap en kan op een enthousiaste stedelijke supporterskring rekenen.

De stedeling heeft de boer gevonden! Water is één van de kernkwaliteiten van het gebied. De stadsranden zijn dynamische gebieden waar, in een groen-blauwe omlijsting, ruimte is gevonden voor kunst, cultuur, sport en manifestaties. Aan de stadsgrens hebben de steden de herstructurering zo vormgegeven dat de omslag naar een naar buiten gerichte stad is gemaakt.

De bereikbaarheid van de Hof van Delfland is aanmerkelijk vergroot. Vanuit de stad is het mogelijk om langs recreatief ingerichte routes Delfland al in de stad te ervaren. Groen-blauwe tongen dringen diep de stad binnen. Ook de doorkruisbaarheid van de Hof van Delfland zelf is fors aangepakt. Hagenaars, Rotterdammers en andere stedelingen fietsen zonder barrières van Zuiderpark tot Zuiderpark. Infrastructuur is landschappelijk ingepast en wordt niet als storend ervaren. De inrichting is berekend op de klimaatveranderingen. De verspreid liggende, niet duurzame, glastuinbouw is niet meer aanwezig en de overgangen naar de duurzame glastuinbouwgebieden zijn verbeterd.

Om dit streefbeeld te realiseren, roepen wij de Hof van Delflandraad in het leven. Verder maken de provincie, de stadsregio's en de betrokken gemeenten samen één regionale structuurvisie voor het gebied en laten deze binnen nog af te spreken termijnen doorwerken in alle relevante bestemmingsplannen. Om de hierboven beschreven ambitie te realiseren, krijgt de Hof van Delflandraad de verantwoordelijkheden en de daarbij horende bijbehorende mandaten en middelen (juridisch, financieel en menskracht). Binnen één jaar maken wij hierover nadere afspraken zodat deze raad binnen twee jaar volledig operationeel is. Met de oprichting van de raad wordt gelijktijdig de huidige bestuurlijke versnippering in het gebied opgeheven. De Hof van Delfland heeft een identiteit die erkenning vindt in de Randstad en het kerngebied heeft een wettelijke status.

Wat staat ons te doen?

Met de ondertekening van deze ambitieverklaring starten de betrokken bestuurders het proces dat leidt tot het ontwerpen van de structuurvisie voor de Hof van Delfland en het instellen van de Hof van Delflandraad. Deze bestuurlijke samenwerkingvorm draagt zorg voor behoud en versterking van de landschappelijke, economische, ecologische en cultuur-historische kwaliteit van het gehele gebied, die erkend wordt in de stedelijke omgeving.

De partijen die deel uitmaken van de raad zorgen er voor dat er structureel geld wordt besteed aan de ontwikkeling en instandhouding van het kerngebied in de Hof van Delfland. Daarmee draagt de raad bij aan de versterking van het woon-, werk- én investeringsklimaat voor de gehele zuidvleugel van de Randstad.

De raad waarborgt dat burgers en bedrijven in het gebied bij één loket terecht kunnen voor alle zaken die met de inrichting, de ontwikkeling, de bescherming en het beheer van het gebied te maken hebben. De organisatie en werkwijze achter dit loket maken dat mogelijk.

De raad zorgt ervoor dat het gebied een herkenbare identiteit heeft, vanuit een gemeenschappelijk idee beheerd wordt, voldoende planologische bescherming heeft, economisch vitaal blijft en zich in de gewenste richting kan ontwikkelen.

De raad ontstaat uit en wordt gevormd door bestuurders uit overheden die bij het gebied betrokken zijn. Maar ook partijen van buiten het publieke domein worden uitgenodigd om deel te nemen.

De raad zet de werkwijze voort van de Reconstructiecommissie, nu gebaseerd op de Reconstructiewet Midden-Delfland, tot de raad vol in bedrijf is. Na intrekken van de Reconstructiewet en aflopen van een overgangsregeling is er een nieuwe beschermende status gerealiseerd, passend bij een landschap dat waardevol is voor de Randstad. Deze nieuwe status geldt voor het kerngebied: de Akerdijkse Plassen, Oude Leede en Midden-Delfland.

De nieuwe status, de structuurvisie en de raad regelen de samenhang tussen bescherming, ontwikkeling en beheer van het gebied, en tussen het gebied en de steden.

Samen sterk

Alle overheden en maatschappelijk partners worden uitgenodigd om deel te nemen aan het proces dat moet leiden tot de definitieve vormgeving van een duurzame bescherming, een duurzaam beheer en een duurzame ontwikkeling van de Hof van Delfland. De betrokken overheden en maatschappelijke partners blijven denken vanuit hun eigen rol, maar dragen tegelijkertijd bij aan het gemeenschappelijke doel.

Binnen twee jaar richten wij de Hof van Delflandraad op en brengen wij de beoogde bescherming van het Hof van Delflandgebied tot stand. Als betrokken bestuurders bij dit gebied willen wij hiervoor een wettelijke status aan het kerngebied toekennen. Dit onderstreept het belang dat wij allen hechten aan het in stand houden en versterken van de Hof van Delfland. Ook stellen provincie, stadsregio's en betrokken gemeenten binnen twee jaar samen een regionale structuurvisie op.

Binnen één jaar maken wij nadere afspraken over de opstelling van de structuurvisie en de vormgeving en uitwerking van de beoogde bescherming van de Hof van Delfland en de Hof van Delflandraad. Binnen een maand na ondertekening wijzen wij hiervoor een manager aan, die de opdracht krijgt deze processen te organiseren, en wijzen wij de bijbehorende projectmiddelen toe.

Samen doorpakken op de ingeslagen weg

Het uitwerken van de structuurvisie en de Hof van Delflandraad neemt enige tijd in beslag, maar de opgaven voor de Hof van Delfland zijn urgent. Met de uitwerking van deze ambitieverklaring pakken wij door op de lijn die inmiddels door een groot aantal bestuurlijke partners is ingezet. De komende jaren, voordat de raad definitief is, de nieuwe status geldt en de regionale structuurvisie gereed is, handelen wij in de geest van onze gezamenlijke ambitie.

Wij spreken af om in onze plannen, projecten en afwegingen rekening te houden met de ontwikkeling van een mooi en vitaal Delfland. Daar waar wij kansen zien om dát Delfland dichterbij te brengen, pakken wij die. Of het nu gaat om het behoud van landschap, het ontwikkelen van een verbindingzone, verbetering van het waterbeheersysteem of het toegankelijk maken van het gebied vanuit de omliggende steden, vanuit onze ambities en deze ambitieverklaring benutten wij alle mogelijkheden – groot en klein – om bij te dragen aan een groengebied waar ondernemers en inwoners in de zuidelijke Randstad wat aan hebben. Wij spreken elkaar daar ook op aan.

Wij gaan aan de slag met de aangewezen versnellingsprojecten, in samenwerking met de projectverantwoordelijken. Dat zijn:

- De Groenzone Berkel-Pijnacker, in samenwerking met Randstad-Urgentproject Transitie Greenport een claim voor het Nota Ruimte-budget uitwerken om de kwaliteit van de inrichting te verhogen;
- Sanering Glastuinbouw toegespitst op het kerngebied, voor de beoogde sanering een combinatie maken van de middelen uit projecten en regelingen van betrokken partijen;
- Oranjebuitenpolder en Bonnenpolder, voor elk gebied een apart financieel sluitend projectvoorstel tot stand brengen;
- Kwaliteitsprojecten IODS, bij voorkeur de sanering van verspreid liggende glastuinbouw en het grondinstrument;
- Compensatie natuurlijke handicaps, vrijmaken van (Rijks- en/of Europese) middelen om de regeling uit te voeren.

Ja of ja

Wij beseffen dat wij met ons voorstel een appèl doen op overheden en maatschappelijke organisaties om de Hof van Delfland tot een succes te maken. Wij durven dit te doen omdat de Hof van Delfland van groot belang is voor het leef- en vestigingsklimaat in de Randstad.

Wanneer wij deze uitdaging nu niet samen oppakken, zal het gebied, en daarmee de gehele zuidelijke Randstad, aan kwaliteit verliezen. Verrommeling, sluipende verstedelijking, onvoldoende beheer en onderhoud veroorzaken dan achteruitgang. Over twintig jaar resteert dan een verrommeld gebied: wég zijn de ruimte, openheid en kwaliteit waar de inwoners van de Randstad om vragen; wég is ook een uniek gebied met een identiteit waaraan zoveel jaren is gewerkt.

Het is onze eer te na om dat te laten gebeuren. Wij beschouwen het als onze persoonlijke bestuurlijke opdracht om de samenwerking via de Hof van Delflandraad tot een succes te maken en zullen ons daarvoor inzetten.

Ondertekenaars:

- Het ministerie van LNV, tevens Rijkstrekker van het Randstad-Urgentproject Mooi en Vitaal Delfland, mw. G. Verburg,
- Regiotrekker van het Randstad-Urgentproject Mooi en Vitaal Delfland, mr. C. van der Kamp,
- Het ministerie van VROM, mw. drs. J. Cramer,
- De provincie Zuid-Holland, mr. J.L. Evertse,
- De gemeente Den Haag, drs. J.M. Norder,
- De gemeente Rotterdam, drs. L.M.M. Bolsius,
- Stadsgewest Haaglanden, portefeuillehouder Groen, Recreatie en Toerisme, Mr. M.A.Houtzager,
- Stadsregio Rotterdam, mevr. J.H.M. Hermans,
- Hoogheemraadschap Delfland, mr. M.A.P. van Haersma Buma,
- Gemeente Midden Delfland, A.J. Rodenburg,
- Gemeente Pijnacker-Nootdorp, C.J. van der Kraan,
- Gemeente Lansingerland, N.A. Boedhoe of H. de Rijke,
- Gemeente Delft, mevr. A.L. Koning of mevr. S.C.C.M. Bolten,
- Gemeente Zoetermeer, F.J. Speel,
- Gemeente Vlaardingen, J.L. Robberegt,
- Gemeente Schiedam, M. Groene,
- Gemeente Westland, drs. A.W. Meijer,
- Gemeente Rijswijk, W. van Putten,
- Gemeente Maassluis, A.G.M. Keijzer of J. Luijendijk

Bijlage: kaart van de Hof van Delfland